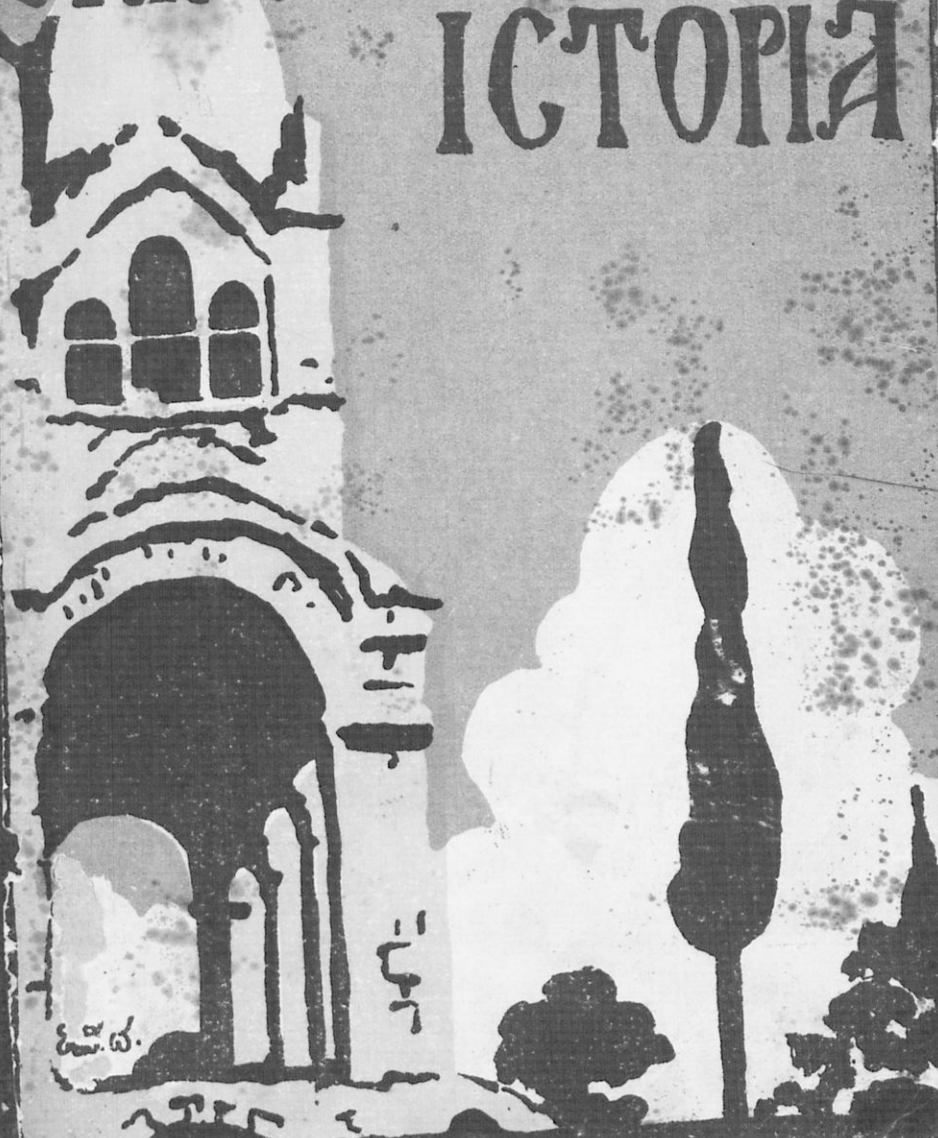

Β. ΠΕΤΡΟΥΝΙΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ε. Π. Β.

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΚΑΙ ΣΤ΄ ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Εγκριμένη παρά του Υπουργείου Παιδείας και
της Ἱερᾶς Συνόδου

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ΄.

Ἀντίτυπα 5,000

Ἀριθ. ἐγκριτ. ἀποφ.
Υπουργείου Παιδείας
51231
20 Αὐγούστου, 1934
51232

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑΙ 4—ΟΔΟΣ ΑΛΘΑΙΑΣ—4
1938

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγ-
γραφέως.

PRINTED IN GREECE - 1938

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤ. ΟΙΚΟΣ Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνελήφθη εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, μέχρι τῆς ἐποχῆς ἡμῶν παρῆλθον δέκα ἑνέα ὄλοι αἰῶνες.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, τὴν ὁποίαν ἤκουσαν οἱ δώδεκα μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὁ ὀλίγος ἐκεῖνος πληθυσμὸς τῆς Γαλιλαίας, διεδόθη καὶ ἐξηπλώθη ἀνὰ τὸν κόσμον ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν πεντακόσια ἑκατομμύρια ἀνθρώπων νὰ εἶναι Χριστιανοί.

Διὰ τίνος τρόπου ἐξηπλώθη, ποῖα ἐμπόδια συνήντησεν, διὰ τίνων μέσων κατεβλήθησαν αὐτὰ καὶ ποῖαι περιστάσεις, τέλος, συνετέλεσαν ὥστε νὰ λάβῃ τὴν μορφήν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς μας παρουσιάζει ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία, ταῦτα πάντα ἐξετάζει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.

Πᾶς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωρῆται ἀληθὴς Χριστιανός, ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Τοῦτο, διότι ὄχι μόνον κατανοεῖ πληρέστερον τὴν ἀξίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ Χριστιανὸς οὗτος ἐνδυναμοῦται διὰ τῆς γνώσεως ταύτης, καὶ ἀποβαίνει ἀξιώτερον καὶ πλέον εὐπροσάρμοστον μέλος τῆς Χριστιανικῆς κοινωνίας.

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐπιφέρει ἡ Ἱστορία τῆς

Ἐκκλησίας ἡμῶν, παρουσιάζουσα εἰς τοὺς χριστιανοὺς τοὺς ἐνδόξους προμάχους καὶ μάρτυρας τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ τοὺς σοφωτάτους πατέρας καὶ ἱεράρχας αὐτῆς, οἵτινες διὰ τοῦ ἐκτάκτου ἠρωϊσμοῦ, τῆς μεγαλειώδους θυσίας καὶ τοῦ θείου πνεύματος αὐτῶν λάμπουσιν ὡς ἀστέρες πρώτου μεγέθους εἰς τὸ Χριστιανικὸν στερέωμα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

I. Ἡ Πεντηκοστή.

Εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἐκτίθεται ὁ βίος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ διδασκαλία καὶ ἡ σταύρωσις Αὐτοῦ.

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ εὐρίσκοντο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου εἶχον μεταβῆ διὰ νὰ ἑορτάσουν τὸ ἑβραϊκὸν Πάσχα, οἱ ἄσπονδοὶ ἐχθροὶ Αὐτοῦ, οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι καὶ Ἀρχιερεῖς, κατῴρθωσαν νὰ συλλάβουν καὶ μετὰ σύντομον διαδικασίαν νὰ θανατώσουν Αὐτὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ Ἰησοῦς ἀνεστήθη καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἀνελήφθη εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, ἀφοῦ προηγουμένως ἔδωσεν ὑπόσχεσιν εἰς τοὺς μαθητάς, ὅτι θὰ στείλῃ εἰς αὐτοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος φωτιζόμενοι καὶ ἐνισχυόμενοι οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, θὰ ἐγίνοντο ἱκανοὶ πρὸς διάδοσιν τῆς διδασκαλίας Ἐκείνου.

Πράγματι, ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἀνάληψιν Αὐτοῦ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μαθητάς Αὐτοῦ ἐξεπληρώθη. Ἦτο δ' ἡ ἡμέρα αὕτη ἡμέρα ἑβραϊκῆς ἑορτῆς, καλουμένης Πεντηκοστῆς, διότι ἐτελεῖτο ἀνέκαθεν πεντήκοντα ἡμέρας μετὰ τὸ ἑβραϊκὸν Πάσχα.

Ἦτο μία τῶν μεγαλυτέρων ἑορτῶν τῶν Ἰουδαίων καὶ ἑορτάζετο εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ὅτι οἱ πρόγονοι αὐτῶν εἶχον ζῆσει ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ σκηνάς. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἑορτὴ «τῶν Ἀπαρχῶν», ἐπειδὴ συνέπιπτε μετὰ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν, ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι συνήθιζον νὰ προσφέρουν τοὺς πρώτους καρποὺς (ἀπαρχάς) εἰς τὸν Ναόν.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι συνήθιζον, κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτάς αὐτῶν, νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, διότι ἐπίστευον ὅτι μόνον εἰς τὸν Ναόν τοῦ Σολομῶντος κατοικεῖ ὁ Θεός, διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς πλῆθος Ἰουδαίων ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Οἰκουμένης εἶχον συρρεύσει ἐκεῖ.

Εὐρίσκοντο λοιπὸν καὶ οἱ μαθητὴ τοῦ Κυρίου ὅλοι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὑπακούοντες εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἶχον συναχθῆ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς ἓνα οἶκον, ὅπου προσηύχοντο.

Αἴφνης ἠκούσθη βοὴ ὁμοία πρὸς ἐκείνην, ἡ ὁποία ἀκούεται ὅταν ἐγερθῆ ἰσχυρὸς ἄνεμος.

Ὁλος ὁ οἶκος ἐγέμισεν ἐκ τῆς βοῆς ταύτης, ἐνῶ κατὰ τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς ἐκάστου μαθητοῦ, ἐστάθη μία ἀτμώδης λάμψις, ὁμοία πρὸς γλῶσσαν πυρός.

Ἡ ἀκατανόητος αὐτὴ βοὴ ἠκούσθη καθ' ὅλην τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ καὶ πλῆθος μέγα ἐκ τῶν κατοίκων καὶ τῶν ξένων ἔτρεχον πλήρεις ἀπορίας πρὸς τὸ μέρος, ὅπῃθεν ἡ βοὴ ἐκείνη προήρχετο. Καὶ

ἐντὸς ὀλίγου τὸ πλῆθος ἐκεῖνο εἶχε συναθροισθῆ ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας, ὅπου ἔμενον οἱ μαθηταί. Ἦπόρουν, ἐθορύβουν καὶ ἠρώτων ὁ ἓνας τὸν ἄλλον περὶ τοῦ ἄλλοκότου πράγματος.

Φωτισθέντες τότε οἱ μαθηταί, πλήρεις ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον εἶχε στείλει πρὸς αὐτοὺς ὁ Κύριος, ἐξῆλθον ἐνώπιον τοῦ πλῆθους ἐκείνου καὶ ἤρχισαν νὰ ὁμιλοῦν πρὸς αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τόλμης καὶ δυνάμεως πολλῆς.

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον ἐπολλαπλασίαζε τὴν ἀπορίαν καὶ τὸν θαυμασμόν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἦτο τὸ ὅτι οἱ μαθηταί δὲν ὠμίλουν μόνον τὴν ἑβραϊκὴν, ἀλλ' ὅλας τὰς γλώσσας τῶν ἐθνῶν, ὥστε κατενόουν τὰ λεγόμενα αὐτῶν ὅλοι οἱ ξένοι, οἵτινες ἐκ διαφόρων χωρῶν εἶχον συρρεύσει καὶ διέμεναν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ἐστρέφοντο λοιπὸν μεταξύ των ἐν ἀπορίᾳ μεγάλῃ καὶ ἔλεγον ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλον:

«Δὲν εἶναι οὗτοι οἱ μαθηταί ἐκείνου τοῦ Ἰησοῦ; Δὲν εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἀγράμματοι ἄλιεῖς; Πῶς ἔγινε τὸ θαῦμα τοῦτο;»

Καὶ ἄλλοι πάλιν ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς ἔλεγον:

«Μήπως εἶναι μεθυσμένοι;»

Τότε ὁ ἀπόστολος Πέτρος εἶπε:

«Μὴ ἀπορῆτε, Ἰουδαῖοι, δι' αὐτὰ τὰ ὁποῖα βλέπετε καὶ ἀκούετε. Μὴ ἀπορῆτε καὶ μὴ θαυμάζετε. Οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶναι μεθυσμένοι, διότι ἡ ὥρα εἶναι ἐνάτη πρωϊνῆ. Ἀλλὰ αὐτό, τὸ ὁποῖον βλέ-

πετε καὶ ἀκούετε, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

»Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τὸν ὁποῖον σεῖς ἐσταυρώσατε καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας ἀνεστήθη καὶ κατόπιν ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, οὗτος ἐξαπέστειλε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ καὶ τούτου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν θαυμαστὴν ἐνέργειον βλέπετε.

»Μὴ ἀπορῆτε λοιπόν, Ἰουδαῖοι, δι' ὅσα βλέπετε, ἀλλὰ πιστεύσατε εἰς τὸν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ σωθῆτε».

Ὁ ἐξοχος ἐκεῖνος λόγος τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἔκαμε μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ ἐρωτοῦν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους, τί πρέπει νὰ κάμουν διὰ νὰ σωθοῦν.

Οἱ ἀπόστολοι ἀπεκρίθησαν εἰς αὐτούς, ὅτι πρέπει νὰ μετανοήσουν, νὰ βαπτισθῶσι καὶ νὰ γίνωσι Χριστιανοί. Καὶ ἐβαπτίσθησαν τὴν ἰδίαν ἡμέραν τρεῖς χιλιάδες ἐξ αὐτῶν.

Οὗτοι, αἱ τρεῖς χιλιάδες πιστοί, ἴδρυσαν τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ἥτοι τὴν πρώτην μεγάλην κοινωνίαν Χριστιανῶν.

Ἐξ αὐτῆς κατόπιν προῆλθε καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἠπλώθη καὶ ἐμεγαλύνθη ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία.

Τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονός εἰς τὰς ἡμέρας μας ἐορτάζεται ὑπὸ τῆς Χριστιανωσύνης τὴν πεντηκοστήν ἡμέραν ἀπὸ τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα, ἡμέ-

ραν Κυριακήν, καὶ ἡ ἑορτὴ καλεῖται ἐπίσης Πεντηκοστή. Τὴν δὲ ἐπομένην, Δευτέραν, ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἑορτάζει τὴν ἑορτὴν τῆς Ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς ψάλλεται καὶ τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον.

«Εὐλογητὸς εἶ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἁλιεῖς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ δι' αὐτῶν τὴν Οἰκουμένην σαγήνευσας. Φιλάνθρωπε δόξα σοι».

Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦτο ἐρμηνεύεται ὡς ἑξῆς :

«Εὐλογητὸς εἶσαι, Χριστὲ καὶ Θεὲ ἡμῶν, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλες τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἔκαμες δι' αὐτοῦ πανσόφους τοὺς ἁλιεῖς (δηλ. τοὺς Ἀποστόλους) καὶ δι' αὐτῶν ἐψάρευσεσ ὅλην τὴν οἰκουμένην εἰς τὴν διδασκαλίαν σου. Δόξα εἰς Σέ, φιλάνθρωπε».

2. Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία καὶ ὁ βίος τῶν πρώτων Χριστιανῶν.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οἱ δύο ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον κατευθυνόμενοι πρὸς τὸν Ναόν.

Ἐξωθεν τοῦ Ναοῦ εὐρίσκετο ἕνας δυστυχοῦς χωλός, ὁ ὁποῖος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τακτικῶς προσήρχετο ἐκεῖ καὶ ἰστάμενος παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ναοῦ ἐξελιπάρει τὴν εὐσπλαχνίαν τῶν διερχομένων.

Καθ' ἣν στιγμήν διήρχοντο οἱ δύο ἀπόστολοι,

ὁ ἐπαίτης ἤρχισε νὰ ζητῇ τὴν ἐλεημοσύνην των. Τότε ὁ Πέτρος ἐστάθη καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν:

«Δὲν ἤμπορῶ νὰ σοῦ δώσω χρήματα, διότι δὲν ἔχω. Κοίταξέ με ὅμως καὶ ἄκουσον. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ σοῦ λέγω νὰ θεραπευθῆς! Ἐγέρθητι καὶ περιπάτει!»

Αὐτοστιγμὴ ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ἀνάπηρος εὐρέθη ὄρθιος καὶ ὑγιής. Ἦρχισε νὰ περιπατῇ πλήρης ζωηρότητος καὶ νὰ ἐπιδεικνύῃ τὸν ἑαυτὸν του πρὸς τὰ πλήθη, δοξολογῶν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μετ' ἀγαλλιάσεως.

Ὅσοι εἶδον τὸ θαῦμα τοῦτο τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ πλῆθος λαοῦ ἐζήτουν παρὰ τῶν ἀποστόλων νὰ βαπτισθῶσι.

Καὶ ἐβαπτίσθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην πέντε χιλιάδες νέοι χριστιανοί.

Οὕτως, ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐμεγεθύνετο καὶ ἐνεδυναμοῦτο διαρκῶς ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Ἄπαντες οὗτοι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ διήρχοντο τὴν ζωὴν των δεικνύοντες ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον πολλὴν ἀγάπην, ὡς νὰ ἦσαν μέλη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Εσέβοντο πολὺ τοὺς Ἀποστόλους καὶ συνεμορφοῦντο μετὰ μεγάλης προθυμίας καὶ εὐχαριστήσεως εἰς ὅλας τὰς ἐντολάς, τὰς ὁποίας οἱ ἀπόστολοι ἔδιδον εἰς αὐτούς.

Ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἐτύγχανε νὰ ἔχωσι περιουσίαν τινά, χρήματα, οἰκίας ἢ διάφορα κτήματα, ἔσπευδον νὰ τὰ πωλήσωσι καὶ νὰ φέρωσιν ἀμέσως ὅλα τὰ ἐκ τῆς

πωλήσεως ταύτης χρήματα καὶ νὰ τὰ θέτωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀποστόλων.

Οἱ ἀπόστολοι ἀφ' ἐτέρου ἐλάμβανον τὰς εἰσφορὰς καὶ ἐμοίραζον ταύτας δικαίως εἰς ὅλους, φροντίζοντες πάντοτε διὰ τὸ κοινὸν καλόν.

Εὐρίσκοντο ὅλας τὰς ἡμέρας ὁμοῦ, συνωμίλου, συνέτρογον καὶ προσηύχοντο τακτικῶς ὅλοι ὁμοῦ. Δὲν ὑπῆρχε δὲ μεταξὺ αὐτῶν κανεὶς πλεόν, ὁ ὁποῖος θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ θεωρηθῆ ὡς πτωχός.

Τοιοτοτρόπως παρουσιάζετο ἡ πρώτη Χριστιανικὴ κοινωνία ἀδιάσπαστος, ὡς εἷς καὶ ὁμόνοος ὄνθρωπος ἀφωσιωμένος κατὰ πάντα εἰς τὸν Χριστόν.

Κατὰ τὴν πρώτην αὐτήν, τὴν ἀρχικὴν περίοδον τοῦ βίου τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας, δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας αὐτῆς ἐφρόντιζαν ἀποκλειστικῶς οἱ ἀπόστολοι. Κατόπιν ὅμως, μὲ τὴν πάροδον τοῦ καιροῦ, ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ἐπληθύνθησαν πολὺ, δὲν ἦτο πλεόν δυνατὸν εἰς τοὺς ἀποστόλους νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς Χριστιανικῆς Κοινωνίας. Δὲν ἦτο δυνατὸν καὶ τὸ κήρυγμα νὰ ἐκτελοῦν, δηλαδὴ τὸ σπουδαιότερον ἐκ τῶν καθηκόντων, καὶ μὲ τὴν φροντίδα ὅλων τῶν ἄλλων ἀναγκῶν νὰ εἶναι βεβαρυμένοι, ἰδίως δὲ μὲ τὴν τροφοδοσίαν τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν.

Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ λοιπὸν ἀπεφασίσθη τότε, ὅπως ἐκλεγοῦν μεταξὺ τῶν πιστῶν τινὲς ἐκ τῶν δραστηριωτέρων, οἱ ὁποῖοι νὰ ἐπιφορτισθοῦν μὲ τὸ καθῆκον τῆς συντηρήσεως τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν.

Πράγματι, ἡ ἀπόφασις αὐτὴ ἐξετελέσθη. Ἐξελέ-

γησαν δηλαδή ἑπτὰ ἄνδρες πλήρεις πίστεως, φρονήσεως καὶ δραστηριότητος, οἱ ὅποιοι ἀνέλαβον μετὰ πολλῆς προθυμίας τὸ ἔργον τοῦτο. Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ ὠνομάσθησαν διάκονοι.

3. Ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος. Ὁ Φίλιππος.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία προώδευε καὶ οἱ πιστοὶ ἐπολλαπλασιάζοντο. Τὴν πρόοδον ταύτην ἔβλεπον οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐταράσσοντο ἐκ τοῦ μίσους καὶ τοῦ φθόνου, τὰ ὅποια ἔτρεφον κατὰ τῶν χριστιανῶν.

Εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἡ αὐξήσις αὐτῆ τῶν πιστῶν τοῦ Χριστοῦ ἐνέπνεε φόβον. Ἐβλεπον ὅτι ἐξ αὐτῆς διέτρεχε σοβαρὸν κίνδυνον ἡ παλαιὰ Ἰουδαϊκὴ Θρησκεία καὶ ἐκλονίζοντο τὰ θεμέλιά της. Εἰς τὴν θρησκείαν δὲ ταύτην ἀκριβῶς ἐστήριζον οὗτοι τὴν ἰδικήν των ἐπιβολὴν ἐπὶ τοῦ λαοῦ καὶ διὰ ταύτης ἐπεδίδοντο εὐκόλως εἰς τὰς παντὸς εἴδους ἀδικίας καὶ ἀνομίας, τὰς ὁποίας εἰς βάρος τοῦ λαοῦ διέπραττον.

Ἦρχισαν λοιπὸν νὰ καταδιώκουν διὰ παντὸς μέσου τοὺς Χριστιανούς. Ἐπεζήτησαν καὶ ἐδημιουργοῦν παντὸς εἴδους εὐκαιρίας ὥστε νὰ καθιστοῦν εἰς τὸν ἑβραϊκὸν ὄχλον μισητοὺς τοὺς Χριστιανούς καὶ νὰ ὠθοῦν τὸν ὄχλον τοῦτον ἐναντίον των.

Τὴν ἀγρίαν ταύτην καταδίωξιν τῶν ἐπισήμων Ἑβραίων καὶ τὴν λυσσώδη μανίαν τοῦ ὄχλου πρῶτος ἐδοκίμασεν ὁ Χριστιανὸς Στέφανος.

Ὁ Στέφανος ἦτο εἰς ἓκ τῶν ἑπτὰ διακόνων

της Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ἦτο πλήρης πίστεως καὶ ἐξεπλήρου τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀναλάβει, μετὰ παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο καὶ ἀνὴρ μεγάλης μορφώσεως, συχνὰ μετέβαινεν εἰς τὰς συναγωγάς, ὅπου ἐδίδασκε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ προσεπάθει νὰ διαφωτίσῃ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν νέαν πίστιν. Οὗτοι ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο νὰ ἀντεπεξέλθουν κατὰ τὴν συζήτησιν μὲ τὸν Στέφανον, ἐγίνοντο μανιώδεις ἐκ τοῦ πείσματος καὶ ἐπεζήτησαν νὰ εὑρουν τρόπον νὰ ἐκδικηθοῦν ἐναντίον του.

Οὕτω, ἡμέραν τινὰ κατώρθωσαν νὰ τὸν συλλάβουν καὶ τὸν ἔφεραν ἐνώπιον τοῦ Ἰουδαικοῦ συνεδρίου. Ἐκεῖ παρουσίασαν ψευδομάρτυρας, οἱ ὁποῖοι τὸν κατηγορήσαν ὅτι ἐδίδασκε δῆθεν περὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὅτι εἶχεν εἰπεῖ ὅτι θὰ καταστρέψῃ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ θὰ μεταβάλῃ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως. Ἐπομένως ὅτι ὁ ἴδιος δι' ὅσων ἔλεγεν εἰργάζετο πρὸς κατάλυσιν τῆς παλαιᾶς θρησκείας τοῦ Μωϋσέως.

Ὁ Στέφανος ἀφοῦ ἤκουσε τὰς ψευδεῖς ταύτας καταγγελίας, ἀπεκρίθη μετὰ θάρρους, καὶ εἶπεν ὅτι ὄχι οἱ Χριστιανοὶ ἀλλὰ αὐτοὶ οὗτοι οἱ Φαρισαῖοι εἶχον λησμονήσει τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, τὰς ὁποίας εἶχε λάβει ὁ Μωϋσῆς. Κατηγόρησε τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι ἐφάνησαν πάντοτε ἀχάριστοι πρὸς τὸν Θεόν, καίτοι ὁ Θεὸς τοσάκις τοὺς εἶχεν εὐεργετήσει, ὅτι κατεδίωξαν τοὺς προφήτας, οἱ ὁποῖοι εἶχον προαναγγεῖλαι τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου, τέλος δὲ αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐθανάτωσαν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ.

Οἱ Ἀρχιερεῖς ἔφρασον τὰ ὦτα, ἵνα μὴ ἀκούω-

σιτοῦς λόγους τοῦ Στεφάνου καὶ ἔτριζον τοὺς ὀδόντας, τέλος δὲ ἠγέρθησαν ὄρθιοι μετὰ κραυγῶν λύσσης καὶ σύραντες βαναύσως τὸν Στέφανον παρέδωσαν αὐτὸν εἰς τὸν ὄχλον, ὅπως τὸν θανατώσουν διὰ λιθοβολισμοῦ.

Ὁ ὄχλος ἔσυρε τὸν Στέφανον, ὡς τὸν χειρότερον τῶν κακούργων ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἐκεῖ ἤρχισαν νὰ ρίπτουν ἐναντίον του βροχὴν λίθων. Ὁ Πρωτομάρτυς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως ἐδέχετο τὰς πληγὰς ἐκ τῶν λίθων, ἀναβλέπων μὲ ἡρεμον βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανόν. Τέλος ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως, ἔκλινε τὸν κορμὸν καὶ ἄφησε τὸ πνεῦμα, ἐνῶ τὰ τίμια αὐτοῦ χεῖλη ἔλεγον:

«Κύριε, μὴ λάβῃς ὑπ' ὄψιν σου τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν ταύτην».

Εἰς τὰς ἡμέρας μας ἡ Χριστιανικὴ ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ Στεφάνου εἰς τὰς 27 Δεβρίου καὶ ὀνομάζει αὐτὸν Πρωτομάρτυρα, διότι πρῶτος αὐτὸς ἐξ ὄλων τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως θυσιασθέντων Χριστιανῶν ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον. Εὐθύς ἀμέσως μετὰ τὴν θανάτωσιν τοῦ Στεφάνου ἐπηκολούθησε σκληροτάτη καταδίωξις ὄλων τῶν Χριστιανῶν ἐκ μέρους τῶν Ἰουδαίων. Τότε ἔφυγε καὶ ὁ Φίλιππος, ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων. Οὗτος κατέφυγε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Σαμάρειαν, ἔπειτα δὲ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις.

Ὁ Φίλιππος ἐκήρυξε μετὰ θερμότητος καὶ πίστεως τὸ Εὐαγγέλιον καὶ θαύματα πολλὰ ἔκαμε, μέχρι

τοῦ θανάτου του, ὁ ὁποῖος συνέβη εἰς τὴν πόλιν Σαμάρειαν.

Τὴν μνήμην τοῦ διακόνου Φιλίππου ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐορτάζει ἐπὶ τῆς ἐποχῆς μας, εἰς τὰς 14 Νοεμβρίου.

4. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Μεταξὺ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐλιθοβόλησαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον, εὕρισκετο τότε καὶ νεαρός τις Ἑβραῖος, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα ἦτο Σαούλ.

Ὁ Σαούλ οὗτος ἐφύλαττε τὰ ἐνδύματα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον καὶ ἔχαιρε μετ' αὐτῶν, ἐνῶ παρηκολούθει τὸν λιθοβολισμόν, διότι ἡ ψυχὴ του ἦτο πλήρης μανιώδους μίσους κατὰ τῶν Χριστιανῶν.

Μετὰ δὲ τὴν θανάτωσιν τοῦ Στεφάνου, ἤρχισε νὰ περιφέρεται πανταχοῦ, ἐρευνῶν πρὸς εὔρεσιν Χριστιανῶν. Ὅσάκις δὲ εὔρισκε κανένα Χριστιανόν, ἄνδρα ἢ γυναῖκα, τὸν ἔσυρε κτυπῶν αὐτὸν ἀνηλεῶς καὶ τὸν ἔρριπτεν εἰς τὴν φυλακὴν.

Εἶχεν ἐκπαιδευθῆ μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας καὶ εἶχε ποτισθῆ ἀπὸ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν, χάρις εἰς τὴν φροντίδα ἐνὸς σοφοῦ Ἰουδαίου νομοδιδασκάλου, ὀνομαζομένου Γαμαλιήλ. Ὁ Σαούλ εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου ἤκμαζον τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, εἶχεν ἐκμάθει καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ρητορικὴν τέχνην, ὁ δὲ Γαμαλιήλ ἐπέδιώξε καὶ ἐπέτυ-

χε νὰ στερεώσῃ ἐντὸς τῆς καρδίας του ἰσχυρὰν πίστιν πρὸς τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον.

Τοιουτοτρόπως ὁ Σαοὺλ εἶχεν ἀποβῆ φανατικὸς πιστὸς τῆς παλαιᾶς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας, ἠκολούθησε μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὰς ἐντολάς τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνεχθῆ κανένα, ὁ ὁποῖος τυχὸν ἤθελε νὰ μεταβάλλῃ ὅπωςδήποτε τὸν Ἰουδαϊκὸν Νόμον.

Μὲ τοιαύτην μόρφωσιν ὁ Σαοὺλ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ πῶς εἶναι δυνατὸν ἓνας Θεὸς νὰ ἐγκαταλείψῃ τόσον τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἀνθρώπους νὰ τὸν συλλάβουν καὶ νὰ τὸν θανατώσουν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐπίστευον εἰς Θεὸν ἐμποιοῦντα φόβον καὶ τρόμον καὶ ἐκδικούμενον μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς.

Ἰσοῦ λοιπὸν ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Σαοὺλ κατεδίωκε μὲ τόσον ἀπόλυτον φανατισμὸν τοὺς Χριστιανούς.

Μίαν τῶν ἡμερῶν πληροφορεῖται, ὅτι πολλοὶ Χριστιανοὶ ὑπῆρχον εἰς τὴν πόλιν τῆς Συρίας, τὴν καλουμένην Δαμασκόν.

Εὐθύς ὁ Σαοὺλ παρουσιάζεται εἰς τὸν ἀρχιερέα καὶ ζητεῖ νὰ δώσουν εἰς αὐτὸν τὴν ἄδειαν, ὡς ἐπίσης καὶ βοηθητικὴν δύναμιν ἀνδρῶν, ὅπως μεταβῆ εἰς Δαμασκόν καὶ συλλάβῃ πάντας ἐκείνους τοὺς Χριστιανούς καὶ μεταφέρει αὐτοὺς δεσμίους εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐδέχθη. Ἔδωσε λοιπὸν εἰς τὸν Σαοὺλ τὴν ἄδειαν καὶ εὐνάμιν

Οἱ ἄνδρες, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τὴν συνοδείαν, στρατιωτῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του, τέλος δὲ τὸν ἔφωδίασε καὶ μὲ συστατικὰς ἐπιστολάς πρὸς τοὺς ἐπισήμους Ἰουδαίους τῆς πόλεως Δαμασκοῦ.

Οὕτως ἐφωδιασμένος ὁ Σαοὺλ ἀνεχώρησε διὰ Δαμασκόν. Ἀνελογίζετο δὲ κατὰ νοῦν, καθ' ὃν χρόνον ὠδοιπόρει, τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἠθελεν ἐπιτύχει τὴν ἐξόντωσιν πάντων τῶν Χριστιανῶν καὶ τὴν ἀποκάθαρσιν ὅλης τῆς χώρας ἐκ τούτων.

Δὲν εἶχεν ὁμως πλησιάσει ἀκόμη πρὸς τὸ τέλος τῆς πορείας του, ὅτε αἴφνης ἰσχυρότατον καὶ ἐκτυφλωτικὸν ὠρατικὸν φῶς ὡς ἀστραπὴ ἔπεσεν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς συνοδείας καὶ ἐθάμβωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Σαοὺλ.

Περίφοβος ἔπεσε κατὰ γῆς καὶ ἀκούει βροντερὰν φωνὴν ἐρχομένην ἐξ οὐρανοῦ, ἣ ὁποία ἔλεγεν εἰς αὐτόν: «Σαοὺλ, Σαοὺλ, διατί μὲ καταδιώκεις ;»

«Ποῖος μοῦ ὁμιλεῖ ;» ἐσυλλογίσθη πλήρης τρόμου ὁ Σαοὺλ καὶ ἀμέσως ἀκούει τὴν ἰδίαν φωνὴν νὰ λέγει πάλιν εἰς αὐτόν :

—«Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον σὺ καταδιώκεις. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον κάμνεις ὁμοιάζει ὡς νὰ κτυπᾶσαι ἐπάνω εἰς σιδηρὰς αἰχμάς !»

Τότε ὁ Σαοὺλ χωρὶς ἀκόμη νὰ ἔχη συνέλθει ἐκ τοῦ σφοδροῦ τρόμου, ἠρώτησε μὲ ταπεινωμένην φωνήν :

«Τί πρέπει νὰ κάμω, Κύριε ;»

Ἡ δὲ φωνὴ τοῦ Κυρίου ἀπεκρίθη τῶρα καὶ εἶπεν : «Πήγαινε εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν κατηυθύνεσο. Ἐκεῖ θέλεις μάθη».

είχον σταθῆ καὶ οὗτοι πλήρεις ἐκστάσεως. Τὰ ὦτα των ἤκουον τὴν βροντερὰν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ οἱ ὀφθαλμοὶ των δὲν κατώρθωναν νὰ διακρίνουν τίποτε.

Τέλος, ἐβοήθησαν τὸν Σαοὺλ νὰ ἐγερθῆ ἐκ τοῦ ἐδάφους, ὅπου κατέκειτο ἀκόμη ὑπὸ τὸ κράτος τῆς φοβερᾶς αὐτῆς σκηνῆς καὶ τότε παρετήρησαν ὅτι ὁ Σαοὺλ, καίτοι εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς, δὲν ἔβλεπε πλέον. Εἶχε χάσει τὴν ὄρασίν του. ἤρχισαν λοιπὸν τότε νὰ τὸν ὀδηγοῦν κρατοῦντες αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν.

Τέλος ἔφθασαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν Δαμασκόν, καὶ κατέλυσαν εἰς μίαν οἰκίαν τῆς πόλεως. Ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας ὁ Σαοὺλ ἐκάθητο τυφλὸς ἐντὸς τοῦ οἴκου, δὲν ἔθεσε δὲ καθ' ὄλον αὐτὸ τὸ διάστημα οὐδὲν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, οὔτε ἔφαγεν οὔτε ἔπιε τίποτε.

Πλήρης ἀγωνίας ἀνέμενε εἰς ποῖον ἀποτέλεσμα ἔμελλε νὰ ἀποβῆ ἡ φοβερὰ περιπέτεια. Καὶ ἰδοῦ. Μετὰ τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας ἦλθε καὶ ἐζήτησε εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν τὸν Σαοὺλ εἰς Χριστιανός, ἐξ αὐτῶν οἱ ὁποῖοι εὐρίσκοντο τότε εἰς Δαμασκόν. Ὡνομάζετο οὗτος Ἄνανίας καὶ ἦτο ἐκ τῶν πλέον εὐσεβῶν καὶ ἀφωσιωμένων εἰς τὸν Χριστόν.

Εἰς τὸν Ἄνανιαν εἶχεν ὀμιλήσει ὁ Κύριος καὶ εἶχε παραγγεῖλει εἰς αὐτόν, ὅπως μεταβῆ καὶ εὔρη τὸν Σαοὺλ.

Εἰσῆλθε λοιπὸν ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Κυρίου εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐπλησίασε τὸν Σαοὺλ εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκάθητο. Συμφώνως πρὸς τὴν παραγγελίαν τοῦ Κυρίου

ου, ἔθεσε τὰς χεῖρας του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ τυφλοῦ καὶ παρευθὺς ἐπέστρεψεν ἡ ὄρασις τοῦ Σαοῦλ καὶ ἤρχισε νὰ βλέπη πάλιν ὡς πρότερον.

Τότε ὁ Ἄνανίας ὠμίλησε πρὸς τὸν Σαοῦλ καὶ διὰ τῶν λόγων του ἔρριψε πλήρες φῶς εἰς τὴν διάνοιάν του, ὥστε νὰ ἐννοήσῃ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Ἀμέσως ὁ Σαοῦλ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐζήτησε νὰ βαπτισθῇ.

Μετὰ τὸ βάπτισμα τοῦ Σαοῦλ ὠνομάσθη Παῦλος. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης ὁ φοβερός ἐκεῖνος διώκτης τῶν Χριστιανῶν μετεβλήθη εἰς τὸν θερμότερον πιστὸν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας καὶ εἰς τὸν μεγαλύτερον κήρυκα καὶ διδάσκαλον τοῦ Εὐαγγελίου.

5. Ὁ Παῦλος κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Συρίαν, Κύπρον καὶ Μ. Ἀσίαν.

Τρομερὰ ἀγανάκτησις κατέλαβε τοὺς Ἑβραίους τῆς Δαμασκοῦ, ὅτε εἶδον τὸν Παῦλον νὰ κηρύττῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνέμενον νὰ τὸν ἴδουν καταδιώκοντα μετὰ σφοδρᾶς μανίας τοὺς μισητοὺς Χριστιανούς.

Ἀπεφάσισαν τότε ὅπως τὸν συλλάβουν ἀμέσως καὶ τὸν θανατώσουν.

Πρὶν ὅμως κατορθώσουν νὰ λάβουν τὰ ἀπαιτο μὲνα μέτρα, ὁ Παῦλος ἐνόησε τὴν πρόθεσίν των καὶ κατὰ τὸ διάστημα μιᾶς νυκτὸς ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Δαμασκοῦ καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ἄλλὰ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἑβραῖοι πληροφορη-

θέντες τὴν διαγωγὴν του ἐπεζήτησαν ἐπίσης νὰ τὸν συλλάβουν καὶ νὰ τὸν θανατώσουν. Ἦναγκάσθη λοιπὸν ὁ Παῦλος νὰ φύγῃ πάλιν ἐκεῖθεν καὶ νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Καισάρειαν.

Ἀπὸ τὴν Καισάρειαν πάλιν, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖ διαρκῶς τὸν κατεδίωκον, ἔφυγε καὶ μετέβη εἰς τὴν πόλιν Ταρσόν, τὴν πατρίδα του. Ἐκεῖ εὔρε καὶ ἄλλον ἀπόστολον, τὸν Βαρνάβαν, μετὰ τοῦ ὁποίου μετέβη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας.

Εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐκήρυξε τὴν νέαν πίστιν καὶ πλῆθος ἐκ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἐδέχθησαν τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἐβαπτίσθησαν. Τοιουτοτρόπως οἱ δύο ἀπόστολοι ἵδρυσαν τότε τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας.

Ὅσον παρήρχοντο αἱ ἡμέραι τῆς δράσεως τοῦ Ἀποστόλου, τόσον ὁ ζῆλος αὐτοῦ πρὸς διάδοσιν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας ἐνεδυναμοῦτο καὶ ἐμεγαλύνετο. Μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας ἔοπευσε νὰ ἐπισκεφθῆ πλείστας πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον ἀποτελεσματικῶς.

Κατόπιν διεπεραιώθη εἰς τὴν μεγαλόνησον Κύπρον, τῆς ὁποίας τὰς πόλεις ἐπεσκέφθη ἀλληλοδιαδόχως κηρύττων μετὰ ἀσβέστου ζωηρότητος τὴν νέαν Θρησκείαν, εἰς δὲ τὴν πόλιν Πάφον ἐπέτυχε νὰ κάμῃ Χριστιανὸν καὶ αὐτὸν τὸν Ῥωμαῖον διοικητὴν Σέργιον, ὀνομασθέντα καὶ τοῦτον Παῦλον.

Μετὰ τὴν Κύπρον ὁ ἀπόστολος Παῦλος μετέβη εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἐπεσκέφθη πολλὰς πόλεις αὐτῆς καὶ πανταχοῦ ὠργάνωσε Χριστιανικὰς κοινωνίας.

Τοιουτοτρόπως, μολονότι τώσην καταδρομήν ὑφίστατο ἐκ μέρους τῶν Ἑβραίων ἢ Χριστιανική Ἐκκλησία, προώδευε καὶ ἐπληθύνετο ἀδιαλείπτως χάρις εἰς τὸν Παῦλον, τὸν ἀκάματον καὶ πλήρη σοφίας τοῦτον Ἀπόστολον τοῦ Κυρίου.

6. Ὁ Παῦλος εἰς Μακεδονίαν.

Εἰς τὴν Παλαιστίνην, εἰς τὴν Κιλικίαν, εἰς τὴν Συρίαν καὶ εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν ἐρρίφθησαν στερεὰ θεμέλια διὰ τὴν μεγάλην οἰκοδομὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἦδη ὁ Παῦλος ἔκρινεν ὅτι ἔπρεπε νὰ σπείρῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἀνεχώρησε λοιπὸν μετὰ τῶν συντρόφων του καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Μακεδονίας, τοὺς Φιλίππους.

Ἐκεῖ, ἐξῆλθε μετὰ τῆς συνοδείας του εἰς ἐξοχικὴν τινα τοποθεσίαν τῇ πόλεως παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, ὅπου ἐσκόπευον νὰ προσευχηθοῦν.

Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο κατὰ σύμπτωσιν εὐρίσκετο τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς ὄμιλος γυναικῶν. Εὐθύς ὡς εἶδε τὰς γυναῖκας ὁ Παῦλος, ἤρχισε νὰ κηρύττῃ εἰς αὐτάς τὸ Εὐαγγέλιον. Πρώτη ἐκ τῶν γυναικῶν ἐκείνων ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν μία, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἦτο Λυδία. Αὐτὴ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔγινε Χριστιανὸς εἰς τὴν Εὐρώπην παρὰ τοῦ Παύλου. Ἐβαπτίσθη λοιπὸν ἡ γυνὴ καὶ μετ' αὐτῆς ὅλα τὰ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογενείας της.

Τοιουτοτρόπως ἤρχισε νὰ διαδίδεται ἡ νέα θρησκεία εἰς τὴν πόλιν Φιλίππους.

Μόλις ἐπληροφορήθησαν τὰ γεγονότα οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὅποιοι ἔμενον εἰς τοὺς Φιλίππους, δὲν ἐχρονοτρίβησαν, ἀλλὰ μετέβησαν ἀμέσως πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ λέγουν εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ Παῦλος μετὰ τῶν συντρόφων του εἶχον ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ σαλεύσουν καὶ ἀνατρέψουν τὴν Θρησκείαν τοῦ λαοῦ. Οἱ ἄρχοντες, ὅταν ἐβεβαιώθησαν ὅτι πραγματικῶς ὁ Παῦλος ἐκήρυττε νέαν Θρησκευτικὴν πίστιν, ἔδωσαν διαταγὴν ὅπως συλληφθῇ.

Δὲν ἤργησαν λοιπὸν νὰ συλλάβουν τὸν Παῦλον ὡς καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ τὸν Σίλαν. Ἐρράβδισαν αὐτούς καὶ σιδηροδεσμίους τοὺς ἔρριψαν εἰς τὰς φυλακάς.

Ἐντὸς τῶν φυλακῶν εὐρισκόμενοι ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς προσήχοντο, ἤκουον δὲ τὰς προσευχὰς των καὶ οἱ λοιποὶ ἐγκάθειρκοι. Περὶ τὸ μεσονύκτιον αἴφνης τρομερὸς σεισμὸς ἔλαβε χώραν, τὸ οἰκοδόμημα τῶν φυλακῶν ἐσείσθη ἐκ θεμελίων, τὰ δεσμὰ τῶν φυλακισμένων ἐλύθησαν καὶ αἱ πύλαι τῶν φυλακῶν ἠνοίχθησαν. Ὁ δεσμοφύλαξ ἐξηγέρθη τοῦ ὕπνου ἔντρομος καὶ ὡς εἶδε τὰς πύλας τῶν φυλακῶν ἀνοικτὰς κατετάραχθη. Ὑπέθεσεν ὅτι οἱ δεσμῶται, τοὺς ὁποίους αἱ ἀρχαὶ εἶχον παραδώσει εἰς αὐτὸν ἵνα ἐπιτηρῇ τὴν ἀσφαλῆ κράτησίν των, εἶχον εὖρει τὴν εὐκαιρίαν καὶ εἶχον δραπετεύσει.

Ἐπειδὴ εἶχε βαρεῖαν συναίσθησιν τοῦ καθήκον

Ἀπόστολος Παῦλος

τος καὶ τῆς εὐθύνης του, ἔσυρε τὴν μάχαιραν νὰ φονευθῆ. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὅμως ἀκούει ἰσχυρὰν φωνήν, τὴν φωνὴν τοῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔλεγε νὰ μὴ σπεύσῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπονενομημένην πρᾶξιν του, διότι πάντες οἱ δεσμῶται εἶναι ἐντὸς τῶν φυλακῶν καὶ οὐδεὶς εἶχεν ἀποπειραθῆ νὰ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῶν.

*Ἦναψαν εὐθύς τὰς δᾶδας καὶ ὁ δεσμοφύλαξ ἐβεβαιώθη ὅτι πραγματικῶς οἱ φυλακισμένοι εὐρίσκοντο ὅλοι εἰς τὰς θέσεις των. Τότε ἐνόησεν ὅτι πάντα ταῦτα τὰ γενόμενα, ἦσαν ἔργα θαυμαστὰ τῶν δύο ἐκείνων ἀνθρώπων, τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σίλα, καὶ ἀμέσως ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα πρὸ τῶν ποδῶν των, παρακαλῶν αὐτοὺς νὰ διδάξουν καὶ εἰς αὐτὸν τὴν νέαν Θρησκείαν, τὴν ὁποίαν ἔφερον. Οἱ Ἀπόστολοι προθύμως κατήχησαν τὸν δεσμοφύλακα εἰς τὴν νέαν πίστιν καὶ ὠμίλησαν περὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς αὐγῆς.

Τότε ἦλθε διαταγὴ νὰ ἐλευθερωθοῦν οἱ δύο Ἀπόστολοι, διότι ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἄρχοντες ἐπληροφόρηθησαν, ὅτι οὗτοι ἦσαν Ρωμαῖοι πολῖται. Ὁ δεσμοφύλαξ πλήρης χαρᾶς ἔλυσεν τὰ δεσμά των καὶ ἔφερον αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον του. Ἐκεῖ δὲ ἐβαπτίσθη καὶ αὐτὸς μεθ' ὄλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του. Ἐκαμε δὲ συμπόσιον πρὸς ἑορτασμὸν τοῦ εὐτυχοῦς γεγονότος, κατὰ τὸ ὁποῖον ηὐφράνθησαν ὅλοι, πιστεύοντες ἤδη εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν. Μετὰ τοῦτο οἱ Ἀπόστολοι ἀνεχώρησαν ἀπὸ τοὺς Φιλίππους καὶ μετέβησαν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

Ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρουσιάσθη ἐνώπιον τῆς Ἑβραϊκῆς συναγωγῆς καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον, ἐπιτυχῶν νὰ φέρῃ πολλοὺς εἰς τὴν νεάνπιστιν.

Ἦναγκάσθη ὁμως μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας νὰ φύγῃ, διότι καὶ ἐκεῖ οἱ ἐχθροὶ τῆς νέας Θρησκείας ἤρχισαν νὰ τὸν καταδιώκουν ζητοῦντες νὰ τὸν συλλάβουν. Μετέβη δὲ εἰς τὴν Βέρροϊαν καὶ ἐκεῖ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον του πείσας πολλοὺς νὰ ἀσπασθοῦν τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν.

Ἦλθον ὁμως ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὅποιοι τὸν κατεδίωκον κατὰ πόδας καὶ ἤρχισαν νὰ ἐρεθίζουν τὸν ὄχλον τῆς Βερροΐας ὠθοῦντες αὐτόν, ὅπως συλλάβῃ καὶ θανατώσῃ τὸν Ἀπόστολον. Ἀνεχώρησε λοιπὸν καὶ ἐκεῖθεν κατεπευσμένω ὁ Παῦλος καὶ μετέβη εἰς τὰς Ἀθήνας.

7. Ὁ Παῦλος εἰς Ἀθήνας.

Ὅταν ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ εἶδε τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν ἀγαμάτων θεῶν ἀπὸ τὰ ὅποια ἦτο γεμάτη ἡ πόλις, ἤρχισε μετὰ πολλῆς ζωηρότητος νὰ διδάσκῃ περὶ τοῦ πνευματικοῦ Θεοῦ, κατακρίνων τὴν εἰδωλολατρείαν. Παρουσιάσθη καὶ εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἑβραίων, ἐκ τῶν ὁποίων τότε ὑπῆρχον ἄρκετοὶ καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Μετέβαινε καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ δίδασκε πανταχοῦ ὅποιονδῆποτε συνήντα. Συνδιελέγετο καὶ μετὰ τῶν φιλοσόφων καὶ ἀδιακόπως ἐκήρυττε, χωρὶς νὰ αἰ-

σθάνεται τὸν κάματον, ἀναγγέλλων πανταχοῦ τὴν ἑναν τοῦ Χριστοῦ Θρησκείαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἤκουον μετὰ περιεργείας. Καὶ ἦταν μερικοί, οἱ ὅποιοι ἔλεγον ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον:

«Τί νὰ λέγῃ πάλιν οὗτος ἐδῶ ὁ φλύαρος;»

«Διὰ κάποιους ξένους θεοὺς φαίνεται νὰ ὁμιλῇ».

Ἐπειδὴ δὲ τότε εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν εἶχον ἄλλην τινὰ ἀσχολίαν, εἰμὴ νὰ εἶπουν ἢ ν' ἀκούσουν τίποτε νέον, ἐκάλεσαν τὸν Παῦλον εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, ὅπου συνήχθησαν ὅλοι, διὰ ν' ἀκούσουν ἐκεῖ ποῖα τέλος πάντων νέα καὶ ἀλλόκοτα πράγματα ἐλάλει περιερχόμενος τὴν πόλιν των.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τότε ἐστάθη εἰς τὸ μέσον τῆς πολυπληθοῦς συνελεύσεως καὶ ὠμίλησεν ὡς ἑξῆς:

«Ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

»Βλέπω ὅτι εἶσθε οἱ πλέον εὐσεβεῖς ἄνθρωποι τοῦ κόσμου. Διότι καθ' ὃν χρόνον περιηρόμενη τὴν πόλιν σας καὶ παρετήρουν τὰ διάφορα ἱερά, τὰ ὅποια ἔχετε εἰς τὰ διάφορα αὐτῆς μέρη, εἶδα καὶ ἕνα βωμόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχετε γράψει τὴν ἐπιγραφὴν:

«Εἰς τὸν ἄγνωστον Θεόν».

»Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον λατρεύετε χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζετε, ἔρχομαι νὰ σᾶς ἀποκαλύψω ἐγώ, νὰ σᾶς εἶπω ποῖος εἶναι.

»Λοιπὸν ὁ Θεὸς οὗτος, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, δὲν κατοικεῖ ἐντὸς ναοῦ, ἀλλ' εὐρίσκεται πανταχοῦ. Καὶ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ τὸν λατρεύητε εἰς ὠρισμένον μέρος, διότι δὲν εἶναι ὑλι-

κός, ἀλλὰ πνευματικός, πάντοτε πλησίον μας καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἡμεῖς ζῶμεν, κινούμεθα καὶ ὑπάρχομεν.

»Τοῦτον λοιπὸν τὸν Θεὸν πρέπει νὰ λατρεύετε καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολάς του νὰ βαδίζετε, ἐὰν θέλετε νὰ σωθῆτε. Διότι ὁ Θεὸς αὐτὸς ἔστειλε τὸν Ὑιὸν του, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ θέλημά του, ἔπαθεν, ἔσταυρώθη καὶ ἀνεστήθη. Προσδιώρισε δὲ μίαν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θέλει ἐπανέλθη, διὰ νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς ζῶντας καὶ τοὺς νεκρούς, οἱ ὁποῖοι τότε θέλουσιν ἀναστηθῆναι».

Οἱ Ἀθηναῖοι καθὼς ἤκουον αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἐγελοῦσαν. Ὄταν δὲ μάλιστα ἤκουσαν τὰ περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφώναξαν πρὸς τὸν Ἀπόστολον :

«Ἄφυσέ τα τῶρα καὶ τὰ λέγεις εἰς ἡμᾶς πάλιν καμμίαν ἄλλην ἡμέραν».

Κατ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπον ἐτελείωσε τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁμιλίαν του ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν.

Μερικοὶ ὅμως, ἐξ ἐκείνων ποὺ ἠκροάσθησαν τοὺς λόγους του, ἐπίστευσαν. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἦτο ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ὡς καὶ μία γυνή, ἡ ὁποία ὠνομάζετο Δάμαρις.

Τὸν Διονύσιον Ἀρεοπαγίτην ὁ Παῦλος τὸν ἐβάπτισε καὶ τὸν ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας Ἀθηνῶν. Διὰ τοῦτο καὶ σήμερον ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐορτάζει πρὸς τιμὴν του εἰς τὰς

3 Ὀκτωβρίου, ἡ δὲ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἔχει αὐτὸν ὡς πολιοῦχον ἅγιόν της.

8. Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Κόρινθον.

Ὁ Παῦλος ἔφυγε μετ' ὀλίγον χρόνον ἀπὸ τὰς Ἀθήνας καὶ μετέβη εἰς τὴν Κόρινθον. Ἐκεῖ κατέλυσεν εἰς τὸν οἶκον ἑνὸς συμπατριώτου του Ἑβραίου, ὁ ὁποῖος εἶχεν ὡς ἐπάγγελμα νὰ κατασκευάζῃ σκηνάς.

Ὁ Παῦλος ἐκτὸς τῶν σπουδῶν, τὰς ὁποίας εἶχεν ἐκ νεότητος, εἶχε διδαχθῆ καὶ τὴν τέχνην τῆς κατασκευῆς σκηναῶν. Διότι ὁ Μωσαϊκὸς νόμος παρήγγελλεν εἰς πάντας τοὺς Ἑβραίους νὰ γνωρίζουν ὀπωσδήποτε καὶ μίαν τέχνην.

Ἐπειδὴ λοιπὸν Ἀπόστολος Παῦλος ἐγνώριζε τὴν τέχνην τοῦ σκηνοποιοῦ, ἐβοήθει εἰς τὴν ἐργασίαν του τὸν Ἑβραῖον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐφιλοξένει καὶ ὁποῖος ὠνομάζετο Ἀκύλας ἡ δὲ γυνὴ του Πρίσκιλλα.

Καθ' ὃν λοιπὸν χρόνον ἔμενον εἰς τὴν Κόρινθον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρουσιάζετο τακτικῶς εἰς τὴν συναγωγὴν, δηλαδὴ ἕκαστον Σάββατον, καθ' αὕτη ἐγένετο, καὶ ἐκήρυττεν ἐκεῖ τὸν Χριστόν.

Μετ' ὀλίγον καιρὸν ἦλθον ἐκεῖ καὶ ὁ Σίλας μετὰ τοῦ Τιμοθέου ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐβοήθησαν καὶ οὗτοι τὸν Παῦλον εἰς τὸ κήρυγμα.

Οἱ Ἑβραῖοι ὅμως τῆς Κορίνθου ὄχι μόνον δὲν ἐδέχοντο τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ

περιεφρόνουν αὐτούς κ βύραιζον καὶ μάλιστα ἔδειξαν ὅτι εἶχον τὴν πρόθεσιν νὰ τοὺς καταδιώξουν. Τότε ὁ Παῦλος ἦτο ἕτοιμος νὰ ἐγκαταλείψη καὶ τὴν Κόρινθον καὶ θὰ ἔφευγεν, ἂν δὲν συνέβαινε νὰ ἴδῃ ὄραμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς παρήγγελεν εἰς αὐτὸν νὰ μείνῃ. Νὰ παύσῃ ὅμως νὰ κηρύττῃ πλέον εἰς τοὺς Ἑβραίους, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς εἰδωλολάτρας τοὺς Ἑθνικοὺς. Κατόπιν λοιπὸν τῆς ἐντολῆς ταύτης παρέμεινε εἰς τὴν Κόρινθον ἀκόμη ὁ Παῦλος ἐπὶ ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος, διδάσκων τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς Ἑθνικοὺς καὶ προσελκύων ἐξ αὐτῶν ὄπαδούς εἰς τὴν νέαν θρησκείαν.

Ὁλίγας ἡμέρας πρὶν ἀποφασίσῃ νὰ φύγῃ, οἱ Ἰουδαῖοι κατηγορήσαν αὐτὸν εἰς τὸν Ρωμαῖον ἀνθύπατον τῆς Ἀχαΐας, τὸν Γαλλίωνα. Οὗτος ὅμως ἀφοῦ ἤκουσε τὴν κατηγορίαν, εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους:

«Ἐὰν ὑπάρχη κανεὶς κακοποιὸς καὶ ἔχῃ κάμει κανὲν ἔγκλημα ἐξ αὐτῶν τὰ ὁποῖα τιμωρεῖ ὁ νόμος, τότε νὰ ἔρχεσθε νὰ καταγγέλλετε. Ἀλλὰ διὰ θεολογικὰς συζητήσεις τῆς θρησκείας σας νὰ μὴ ἔρχεσθε καὶ μὲ ἀπασχολεῖτε.» Οὕτω λοιπὸν τοὺς ἀπέδιωσε ὁ Γαλλίων καὶ δὲν ἠνώχλησε τὸν Ἀπόστολον.

Ἰδρυσε τοιοῦτοτρόπως κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ὁ Παῦλος εἰς τὴν Κόρινθον χριστιανικὴν ἐκκλησίαν ἐκ πολλῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπέισθησαν. Εἰς τὸ διάστημα δὲ κατὰ τὸ ὁποῖον ἔμεινε ἐκεῖ, ἔγραψε καὶ τὰς δύο πρώτας ἐπιστολάς του πρὸς τοὺς πιστοὺς τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἐκ τῆς Κορινθοῦ ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἐφεσον,

συμπααραλαβών και τόν Ἀκύλαν και τήν γυναίκα αὐτοῦ Πρίσκιλλην. Ἐκ δὲ τῆς Ἐφέσου διῆλθεν εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἀσίας και τῆς Ἑλλάδος και τέλος ἐπεθύμησε και ἐπέστρεψεν εἰς τήν Ἱερουσαλήμ.

9. Θάνατος τοῦ Παύλου.

Ἐὐθύς ὡς εἶδον τόν Παῦλον εἰς τήν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἑβραῖοι ἐξηγριώθησαν και ἠπειλήσαν ὅτι θά φονεύσουν αὐτόν.

Μίαν ἡμέραν λοιπόν, κατά τήν ὁποίαν ὁ Ἀπόστολος εὑρίσκετο ἐντός τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ, συνηθροίσθη ὄχλος πολὺς ἐξηγριωμένος ἐναντίον του, εἰσῆλθον ἐντός τοῦ Ναοῦ, τόν συνέλαβον και τόν ἔσυραν ἔξω. ἤρχισαν τότε νά τόν κτυποῦν μετὰ μανίας, ἔχοντες ἀπόφασιν νά τόν φονεύσουν.

Ἐξ αἰτίας τοῦ μεγάλου θορύβου και τῆς ταραχῆς, ἣ ὁποία ἐπηκολούθησε, ἤκουσεν ὁ ἀρχηγός τῆ φρουρᾶς, ὁ Χιλίαρχος, και ἀμέσως ἔδραμε μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν και στρατιωτῶν του εἰς τόν τόπον τῆς ταραχῆς.

Ὡς εἶδον νά ἔρχεται ὁ στρατός οἱ Ἑβραῖοι ἔπαυσαν ἀμέσως νά κτυποῦν τόν Παῦλον. Τότε ἐπλησίασεν ὁ Χιλίαρχος και ὡς εἶδε τόσον ὄχλον συνηγμένον και τόσην ταραχήν ἐξ αἰτίας ἐνός ἀνθρώπου, ὑπέθεσεν ὅτι βεβαίως θά ἦτο οὗτος λίαν ἐπικίνδυνος.

Διέταξε λοιπόν νά συλλάβουν και νά δέσουν αὐτόν με διπλᾶς ἀλύσεις. Ἀφοῦ δὲ ἡ διαταγή του ἐξετελέσθη, ἔστράφη και ἤρχισε νά ἐρωτᾷ τοὺς συνη-

θροισμένους, ἵνα τὸν πληροφορήσουν, ποῖος ἦτο ὁ κακοῦργος αὐτὸς καὶ τί ἔγκλημα εἶχε διαπράξει.

Δὲν ἠδύνατο ὁμως ἐξ ὄσων τοῦ ἔλεγον νὰ ἐνοήσῃ τίποτε. Διέταξε λοιπὸν νὰ μεταφέρουν τὸν Παῦλον εἰς τὸ Φρουραρχεῖον, διὰ νὰ ἐξετάσῃ καλύτερον, ὀπίσω δὲ τῆς στρατιωτικῆς συνοδείας ἠκολούθει ὁ ὄχλος καὶ ἐκραύγαζε διαρκῶς:

«Κρέμασέ τον! κρέμασέ τον!»

Εἰς τὸ Φρουραρχεῖον ὁ Χιλίαρχος διεπίστωσεν, ὅτι ὁ Παῦλος ἦτο πολιτογραφημένος Ρωμαῖος πολίτης. Τότε ἐφοβήθη μήπως ὁ Παῦλος πάθῃ τίποτε ἐκ μέρους τοῦ ἐξηγριωμένου ἐκείνου ὄχλου τῶν Ἑβραίων, ὅποτε ἤθελεν ἔχει αὐτὸς μεγάλην εὐθύνην. Διέταξεν ὅθεν νὰ ἐτοιμασθῇ ἰσχυρὰ συνοδεία ἐξ ὀπλιτῶν καὶ ἵππέων καὶ νὰ μεταφέρουν τὸν Παῦλον εἰς τὴν Καισάρειαν, ἐκεῖ δὲ νὰ παραδώσουν αὐτὸν εἰς τὸν Ρωμαῖον ἡγεμόνα Φήλικα, διοικητὴν τῆς περιοχῆς ταύτης.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο. Μετέφερον τῶ ὄντι τὸν Παῦλον εἰς Καισάρειαν καὶ παρέδωσαν αὐτὸν εἰς τὸν ἡγεμόνα Φήλικα. Αὐτὸς ὁμως ἐκράτησε τὸν Παῦλον εἰς τὴν φυλακὴν ἐπὶ δύο ὀλόκληρα ἔτη, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ καμμίαν ἀπόφασιν. Τέλος διωρίσθη νέος διοικητής, ὁ Φῆστος, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ἐξήτασε τὸν Παῦλον, ἀπεφάσισεν ὅπως στείλῃ αὐτὸν νὰ δικασθῇ εἰς Ρώμην. Τοῦτο ἄλλως τε εἶχε ζητήσῃ καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος, διότι, ἐπειδὴ ἦτο πολίτης Ρωμαῖος ἔπρεπε νὰ δικασθῇ ἐνώπιον τοῦ Καίσαρος, τοῦ αὐτοκράτορος καὶ βασιλέως τῆς Ρώμης.

Τὸν ἐπεβίβασαν λοιπὸν ἐπὶ τοῦ πλοίου ἵνα

ἀπέπλευσαν. Κατὰ τὸ διάστημα ὁμως τοῦ ταξιδίου τρομερὰ τρικυμία κατέλαβεν αὐτούς καὶ ὅλοι κατετρόμαξαν ὅτι θὰ ἐχάνοντο. Ὁ Παῦλος ὁμως ἐβεβαίωσεν αὐτούς ὅτι, ἐξ ὅλων τῶν ἐπιβατῶν οὐδεὶς ἤθελε πάθει τίποτε, διότι εἰδοποιήθη περὶ τούτου ὑπὸ θεοῦ ἀγγέλματος.

Πραγματικῶς, ἀφοῦ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐδεινοπάθησαν, τέλος ἐξώκειλαν εἰς τὴν παραλίαν μιᾶς νήσου, τῆς Μάλτας. Τὸ πλοῖον ἦτο κατεστραμμένον, ἀλλ' οἱ ἐπιβάται εἶχον σωθῆ ἅπαντες. Ἐκεῖ ἠναγκάσθησαν νὰ μείνουν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, μέχρις ὅτου εὔρον πάλιν πλοῖον καὶ δι' αὐτοῦ ἐταξίδευσαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Ρώμην.

Εἰς τὴν Ρώμην δὲν ἔρριψαν τὸν Παῦλον εἰς τὴν φυλακὴν, ἀλλὰ διώρισαν εἰς αὐτὸν νὰ μένη εἰς τινα οἰκίαν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἑνὸς στρατιώτου, ἐκεῖ δὲ εἶχε πᾶσαν ἐλευθερίαν νὰ διδάσκη τὴν χριστιανικὴν πίστιν.

Τέλος ἐδικάσθη καὶ ἠθωώθη.

Ὅταν ἠλευθερώθη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἤρχισε πάλιν τὰς περιοδεῖας του. Μετέβη πάλιν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκήρυξεν εἰς πολλὰς πόλεις.

Μετὰ καιρὸν ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Ρώμην. Ἐκεῖ ὁμως ὁ αὐτοκράτωρ Νέρων ἤρχισε μέγαν διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Συνελάμβανον τοὺς Χριστιανοὺς καὶ ἐθανάτωνον αὐτοὺς μετὰ βασάνων.

Τότε συνέλαβον καὶ τὸν Παῦλον ὡς καὶ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, ὁ ὁποῖος ἔτυχεν νὰ εὑρίσκεται

καί αὐτὸς ἐκεῖ, καί ἀφοῦ τοὺς ἐβασάνισαν τοὺς ἔθνα-
νάτωσαν.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐορτάζει τοὺς δύο κορυφαί-
ους Ἀποστόλους εἰς τὰς 29 Ἰουνίου.

Ὅπως εἰργάσθη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διὰ τὴν διά-
δοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς Ἐθνικούς, οὐδεὶς
ἄλλος εἰργάσθη διὰ τοῦτο καὶ ὀνομάζουσι αὐτὸν Ἀ-
πόστολον τῶν Ἐθνῶν. Ἐκτὸς δὲ τοῦ προφορικοῦ του
κηρύγματος, ἔγραψε καὶ 14 ἐπιστολάς, τὰς ὁ-
ποίας ἔστειλεν εἰς διαφόρου Χριστιανικὰς κοί-
νότητας.

10. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Ὡς εἶδομεν, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, κατὰ τὴν
ὁποίαν ἐγένεν ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
εἰς τοὺς Ἀποστόλους, εἰς ἕξ αὐτῶν, ὁ Πέτρος ὡμί-
λησε πρὸς τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος εἶχε συναχθῆ, μετὰ
τόσης θερμότητος καὶ πίστεως, ὥστε ἐβαπτίσθησαν
ἐκείνην τὴν ἡμέραν τρεῖς χιλιάδες Χριστιανοί.

Τοιουτοτρόπως ὁ Πέτρος ἵδρυσεν εἰς τὴν Ἱερουσα-
λὴμ τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν.

Ὅπως ὁ Παῦλος, οὕτω καὶ ὁ Πέτρος εἰργάσθη μετὰ
μεγάλου ζήλου διὰ τὴν διάδοσιν τῆς διδασκα-
λίας τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Χριστὸς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁ-
ποίαν εἶχε γνωρίσει τὸν Πέτρον, εἶχεν ἀντιληφθῆ τὴν
ἀξίαν του ταύτην. Τότε ὄνομα Πέτρος δὲν ὑπῆρχεν,
ἀλλ' ὁ Ἀπόστολος ἐλέγετο Σίμων.

Τοῦ λέγει λοιπὸν ὁ Χριστός :

«Σίμων, βλέπω ὅτι ἐπάνω εἰς σέ θά στηριχθῆ ἡ διδασκαλία μου, ὅπως μία οἰκοδομὴ ἐπάνω εἰς στερεὸν λίθον.

»Διὰ τοῦτο εἰς τὸ ἐξῆς Πέτρος θά εἶναι τὸ ὄνομά σου».

Ὁ Πέτρος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ οἱ δύο δὲ ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἰωνᾶ καταγόμενοι ἐκ τινος μικρᾶς πόλεως τῆς Γαλιλαίας, τῆς Βηθσαιῖδᾶ. Ἀπετέλου οἰκογένει ν ἀλιέων.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Πέτρος ἔγινε μαθητῆς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, κατόπιν δ τοῦ Χριστοῦ. Ἀφοῦ Ἰδρυσεν, ὡς εἴπομεν, τὴν πρώτην χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐξηκολούθησεν ἐκεῖ νὰ κηρύττῃ καὶ νὰ ἐκτελῆ θαύματα, χωρὶς νὰ φοβῆται τὴν καταδίωξιν τῶν ἐχθρῶν του.

Ἐπειτα ἐκήρυξε καὶ ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ, εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Παλαιστίνης. Ἐξετέλεσε δὲ ἐκεῖ διάφορα θαύματα, καθὼς καὶ τὴν ἀνάστασιν τῆς Ταβιθᾶ εἰς τὴν πόλιν Ἰόπην.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Παλαιστίνην, συνέλαβον καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὰς φυλακάς. Ἄγγελος Κυρίου ὁμως τὸν ἠλευθέρωσε.

Τότε ἤρχισε νέαν περιοδείαν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πολλὰς πόλεις αὐτῆς. Τελευταίως μετέβη εἰς Ρώμην. Ἐκεῖ τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἐθανάτωσαν μετὰ βασάνων ὁμοῦ μετὰ τοῦ Παύλου. Ὅπως ὁ Παῦλος, ἔγραψε καὶ ὁ Πέτρος δύο ἐπιστολάς.

Ἄποστολος Πέτρος

Τὸ τροπάριον, τὸ ὁποῖον ψάλλεται κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν δύο Ἀποστόλων, εἰς τὰς 29 Ἰουνίου, εἶναι τὸ ἀκόλουθον:

«Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι καὶ τῆς Οἰκουμένης Διδάσκαλοι, τῷ Δεσπότη τῶν ὄλων πρεσβεύσατε εἰρήνην τῇ Οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ τροπαρίου εἶναι:

«Σεῖς οἱ πρῶτοι μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων καὶ διδάσκαλοι τῆς Οἰκουμένης, μεσιτεύσατε εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶναι κύριος ὄλων, διὰ νὰ χαρίσῃ εἰρήνην εἰς τὴν Οἰκουμένην καὶ ἐλεήσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

II. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἶχεν ἀδελφὸν τὸν Ἀνδρέαν καὶ ἦσαν, καθὼς εἶπομεν, ἀλιεῖς.

Ὅπως ὁ Πέτρος οὕτω καὶ ὁ Ἀνδρέας ἐγίνε πρῶτον μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ κατόπιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μάλιστα ὁ Ἀνδρέας πρῶτος ἐξ ὄλων τῶν Ἀποστόλων προσεκλήθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ δι' αὐτὸ ὠνομάσθη πρωτόκλητος. Ἐπειτα ὁ Ἀνδρέας ἔφερε πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὸν Πέτρον.

Ὁ Ἀνδρέας ἐκήρυξε τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν εἰς πολλὰς χώρας, εἰς τὴν Σκυθίαν, εἰς τὴν Θράκην, εἰς τὴν Ἀχαΐαν. Ἐκεῖ εἰς τὰς Πάτρας ἐθανατώθη μὲ μαρτύριον καὶ διὰ τοῦτο αἱ Πάτραι τιμῶσιν αὐτὸν ὡς πολιουχὸν ἁγιόν των.

Ἡ μνήμη του ἑορτάζεται εἰς τὰς 30 Νοεμβρίου κα-

τότε ψάλλεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸ ἐπόμενον ἀπολυτικίον :

«Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελφος, τῷ Δεσπότη τῶν ὄλων, Ἀνδρέα, ἐκέτευε εἰρήνην τῇ Οἰκουμένη δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ἀπολυτικίου τούτου εἶναι :

«Ἄγιε Ἀνδρέα, πού εἶσαι ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος προσεκληθῆς ἀπὸ τὸν Σωτῆρα καὶ ἀδελφὸς τοῦ κορυφαίου Ἀποστόλου Πέτρου, παρακάλεσε τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶναι κύριος ὄλων, νὰ χάριση εἰρήνην εἰς τὸν σμον καὶ νὰ ἐλεήση τὰς ψυχὰς μας».

12. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς ἦτο ἰατρός καὶ ἴσως εἶχε γεννηθῆ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Δὲν γνωρίζομεν πῶς καὶ ποῦ ἐδιδάχθη εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν Χριστιανισμόν.

Εἰς τὴν πόλιν Τρωάδα ἐγνωρίσθη μὲ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ ἀπὸ τότε τὸν ἠκολούθησε πιστῶς καὶ ἔκαμε μετ' αὐτοῦ πολλὰς περιοδεΐας. Μαζὶ του μετέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον τὸ κατὰ Λουκᾶν, ὅπως λέγεται. Εἰς αὐτὸ διηγεῖται τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον ἔμαθεν ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. Τὸ Εὐαγγέλιόν του τελειώνει εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ.

Συνέχισαν εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του ἔγραψεν ὁ ἴδιος

τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅπου ἐξιστορεῖ πρὸ πάντων ὅ,τι ἔκαμαν οἱ δύο Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος, διὰ νάδιαδώσουν τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν.

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἦτο καὶ ζωγράφος καὶ πρῶτος αὐτὸς ἐζωγράφησεν εἰκόνας τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ τέλος του, λέγουν ὅτι ἐθανατώθη μὲ μαρτύρια εἰς τὰς Θήβας τῆς Βοιωτίας. Ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, μετέφερε τὸ ἱερόν του λείψανον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Σήμερον ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, εἰς τὰς 18 Ὀκτωβρίου. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς πρὸς τιμὴν του ἔχει καὶ τὸν τίτλον τοῦ Ἀποστόλου.

13. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι.

Οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι εἶναι: Ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Πέτρος οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰωνᾶ, ὁ Ἰάκωβος, καὶ ὁ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας ἡ Λεβαῖος πού ἔλαβε καὶ τὸ παρωνύμιον Θαδδαῖος, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀλφαίου Φίλιππος καὶ Ναθαναὴλ ἡ Βαρθολομαῖος, πού ἦσαν φίλοι, ὁ Θωμᾶς πού ἐλέγετο Δίδυμος, ὁ Ματθαῖος ὁ τελώνης, ὁ Σίμων ὁ Κανανίτης, πού τὸν ὠνόμαζον καὶ ζηλωτὴν, καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, πού ἀπηγχονίσθη καὶ ἀντ' αὐτοῦ εἰργεν Ἀπόστολος ὁ Ματθίας.

Αὐτοὶ ἦσαν οἱ δώδεκα πρῶτοι μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐκτὸς τοῦ Ματθία, οἱ ὅποιοι δὲν ἔλειψαν ποτὲ ἀπὸ τὸ πλευρὸν τοῦ Κυρίου, ὅσον καιρὸν ἐδίδασκε. Αὐτοὶ ὠνομάσθησαν Ἀπόστολοι, διότι ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸν Κύριον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, διὰ νὰ φέρουν τὸ κήρυγμα.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἶναι δέκατος τρίτος Ἀπόστολος, ἀλλ' αὐτὸς ἔγινε χριστιανὸς μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως εἴπομεν, ὁ Παῦλος διέδωσε τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τοὺς εἰδωλολάτραις καὶ δι' αὐτὸ ὠνομάσθη καὶ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν. Ἐπίσης εἴπομεν καὶ διὰ τοὺς Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν. Διὰ τοὺς ἄλλους δέκα Ἀποστόλους ἔχομεν νὰ εἴπωμεν τὰ ἀκόλουθα.

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης, κατήγοντο ἀπὸ τὴν Βηθθαϊδὰ καὶ ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἄλιεῖς.

Ὁ Ἰάκωβος ἐθανατώθη μετὰ μαρτύρια εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ τὸ ἔτος 44 μ. Χ. Ὁ Ἰωάννης ἀπέθανε εἰς βαθὺ γῆρας εἰς τὴν πόλιν Ἐφεσον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου εἶχεν ὑπάγει μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκήρυξεν. Τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του δὲν δύνατο νὰ κάμη μεγάλας ὁμιλίας καὶ περιωρίζετο εἰς τὸ νὰ λέγῃ μόνον :

«Τέκνα μου ἀγαπητά, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

Ὁ Ἰάκωβος, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Πέτρος ἦσαν οἱ τρεῖς μαθηταί, τοὺς ὁποίους περισσότερον ἀπὸ ὅλους ἀγαποῦσεν ὁ Χριστός.

Ὅταν ὁ Χριστὸς ἀπέθνησκει ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν,

ἀνέθεσεν εἰς τὸν Ἰωάννην νὰ φροντίζη διὰ τὴν μητέρα του, ὡς νὰ ἦτο υἱὸς της.

Ὁ Ἰωάννης ἔγραψε τὸ «κατὰ Ἰωάννην», ὅπως ὀνομάζεται, Εὐαγγέλιον καθὼς καὶ τρεῖς ἐπιστολάς. Ὄταν ἦτο ἐξόριστος εἰς τὴν νῆσον Πάτμον, ἔγραψε καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν, ὅπου ἀποκαλύπτει τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποῖου ἐμελλε νὰ θριαμβεύσῃ μίαν ἡμέραν ἡ Χριστιανικὴ πίστις.

Ὁ Φίλιππος ἐκήρυξεν εἰς τὴν Φρυγίαν. Ἐκεῖ ἐθανατώθη καὶ αὐτὸς μὲ μαρτύρια.

Ὁ Βαρθολομαῖος ἐκήρυξεν εἰς τὰς Ἰνδίας, ὁ Θωμᾶς εἰς τὴν Παρθίαν καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἀσίας.

Ὁ Ματθαῖος ἐκήρυξεν εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ ἔγραψε τὸ κατὰ Ματθαῖον «Εὐαγγέλιον».

Ἐκτὸς τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ἔχομεν καὶ τοὺς Ἀποστόλους Ἰάκωβον καὶ Ἰούδαν.

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας λέγονται ἀδελφῶθει, ἴσως διότι ἦσαν τέκνα τοῦ Ἰωσήφ ἀπὸ ἄλλην γυναῖκα, πρὶν μνηστευθῆ τὴν Παρθένον Μαρίαν. Αὐτοὶ ἔγραψαν ἐπιστολάς καθολικάς. Ὁ Ἰάκωβος ἔγινε πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐκεῖ ἐθανατώθη μὲ μαρτύρια.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει τὴν μνήμην ὄλων τῶν Ἀποστόλων μαζί εἰς τὰς 30 Ἰουνίου.

14. Διοικήσις της Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν πρώτην ἐποχὴν τῆς ἡ Ἐκκλησία ἐκυβερνᾶτο μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Οἱ Ἀπόστολοι, πανταχοῦ ὅπου ἐκήρυττον ἐχειροτόνουν Ἐπισκόπους, Πρεσβυτέρους καὶ Διακόνους, ἐν ὧσιν δὲ ἔζων ἀκόμη, εἶχον τὴν γενικὴν ἐποπτεῖαν. Οἱ Εὐαγγελισταὶ ἐκήρυττον καὶ ἐκατηχοῦσαν εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου.

Κάθε μία Ἐκκλησία ποῦ ἐγίνετο εἰς κάθε πόλιν εἶχε ἓνα προϊστάμενον, τὸν Ἐπίσκοπον, διωρισμένον ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ διάδοχον αὐτῶν.

Ὁ Ἐπίσκοπος ἐξ ἄλλου ἐξέλεγε μερικοὺς ἱκανοὺς ἐκ τῶν πιστῶν καὶ τοὺς ἐχειροτόνει Πρεσβυτέρους καὶ Διακόνους.

Οἱ διάκονοι οὗτοι ἀργότερον δὲν ἀπησχολοῦντο μόνον εἰς τὴν διανομὴν τῶν βοηθημάτων, ἀλλὰ ἐγίναν βοηθοὶ τῶν ἐπισκόπων καθὼς καὶ τῶν πρεσβυτέρων εἰς ὅλην τὴν ὑπηρεσίαν τῆς λατρείας.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀποστόλων διάκονοι ἐγίνοντο καὶ αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι πάλιν ἐφρόντιζον νὰ κατηχοῦν καὶ νὰ βαπτίζουσιν τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ νὰ διανέμουν βοηθήματα.

Ἀπὸ αὐτὰς τὰς διακονίσσας εὐρίσκοντο ἀκόμη εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς μέχρι τοῦ 800 μ.χ.

Οἱ Ἐπίσκοποι ἀπὸ τὸ ἔτος 200 μ. Χ. καὶ κατόπιν ἤρχισαν νὰ συνέρχωνται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς ἓν μέρος, νὰ κάμνουν δηλαδὴ τὴν καλουμένην Σύνοδον, καὶ ἐκεῖ νὰ συσκέπτονται ὁμοῦ καὶ νὰ λύουν

διάφορα ἐκκλησιαστικά ζητήματα. Ἄργότερον ἔλαβον τὴν ἀπόφασιν νὰ συνέρχωνται εἰς τοιαύτας συνόδους τακτικῶς κατ' ἔτος.

Τοιουτοτρόπως οἱ Ἐπίσκοποι τῶν διαφόρων πόλεων μιᾶς ἐπαρχίας συνήρχοντο εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς καὶ ἀπετέλουν τὰς καλουμένας τοπικὰς ἐπαρχιακὰς συνόδους.

Πρόεδρος τῶν συνόδων τούτων ἐγένετο ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πρωτεύουσας τῆς μητροπόλεως, ὁ ὁποῖος ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔλαβεν ἀνωτέραν θέσιν καὶ διοικοῦσε τὴν Ἐκκλησίαν ὀλοκλήρου τῆς Ἱεραρχίας (Μητροπόλεως).

Μεταξὺ τῶν μητροπολιτῶν τούτων πάλιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνεδείχθησαν ὡς ἐπισημότεροι οἱ μητροπολίται τῶν τριῶν σπουδαιότερων πόλεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῶν πόλεων δηλαδὴ ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας αὐτοὶ οἱ Ἀπόστολοι εἶχον κηρύξει, δηλαδὴ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἀντιοχείας (Ἀποστολικαὶ Ἐδραι).

Ἄργότερον, ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων ἐπισκόπων, τὴν αὐτὴν σπουδαιότητα ἀπέκτησαν καὶ δύο ἀκόμη ἐπίσκοποι (δηλαδὴ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων).

Οἱ πέντε οὗτοι ὠνομάσθησαν Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐξάρχαι καὶ βραδύτερον Πατριάρχαι καὶ εἶχον δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐφ' ὅλων τῶν μητροπολιτῶν τῆς περιφερείας των. Οἱ Πατριάρχαι ἦσαν ἴσοι καὶ δὲν εἶχε δικαίωμα εἰς ἐκ τούτων νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἄλλου.

15. Ἀποστολικά Ἐκκλησία.

Αἱ ἐκκλησίαι αἱ ὁποῖαι ἰδρύθησαν ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου, ὀνομάζονται Ἀποστολικά Ἐκκλησία.

Τοιαῦται εἶναι: εἰς τὴν Παλαιστίνην, ὅσαι ἰδρύθησαν ὑπὸ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων. Εἰς τὴν Συρίαν, τὴν Κιλικίαν, τὴν Ἀραβίαν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Κρήτην, τὴν Κύπρον καὶ ἀλλαχοῦ, ἰδρυμένοι ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Εἰς τὰς Πάτρας ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου. Εἰς τὴν Βοιωτίαν ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ, εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν ὑπὸ τοῦ Μάρκου, εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ. Εἰς τὴν Ρώμην ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ἀνατολή ἔχει πολλὰ Ἀποστολικά Ἐκκλησία, ἐνῶ ἡ Δύσις ἔχει μίαν μόνην, τῆς Ρώμης.

Ἄπασαι αὗται αἱ Ἀποστολικά Ἐκκλησία εὐρίσκοντο μεταξύ των ἐνωμένοι διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Χριστιανισμὸς ταχέως διεδόθη ἐκ τῶν πόλεων τούτων, ὥστε ἐντὸς διακοσίων ἐτῶν ἦτο πλέον γνωστὸς καθ' ὅλον τὸν κόσμον.

16. Διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν.

Οἱ Χριστιανοί, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἰδρύθη ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, κατεδιώ-

κοντο, ὡς εἶπομεν, παρὰ τῶν Ἰουδαίων μετὰ πολλῆς μανίας. Κατὰ πολὺ μεγαλυτέρα ὁμως καὶ ἀγριωτέρα ὑπῆρξεν ἡ καταδίωξις, τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν οἱ Χριστιανοὶ παρὰ τῶν Ἐθνικῶν, τῶν εἰλωλοατρῶν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Νέρωνος, τὸ ἔτος 67 μ. Χ. μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, τοῦ Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, τὸ ἔτος 313 μ. Χ. δηλαδή ἐπὶ 246 ἔτη, οἱ Χριστιανοὶ ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα. Ἐφυλακίζοντο, ἐξωρίζοντο, ἐβασανίζοντο καὶ ἐθανατώνοντο.

Ἡ ἀγρία αὕτη καταδίωξις εἶχε πολλὰ καὶ διάφορα αἵτια.

Ἐν πρώτοις δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνεχθοῦν τὴν νέαν Ἐρησκείαν οἱ Αὐτοκράτορες, διότι ἐνῶ οὗτοι εἶχον δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν ὑπηκόων των, ὁ Χριστιανισμὸς ἐδίδασκεν ὅτι ἡ ζωὴ οἰουδήποτε ἀνθρώπου εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ μόνον· ἐνῶ τοὺς αὐτοκράτορας τοὺς ἐλάτρευον μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ὡς θεούς, ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἐπέτρεπε λατρείαν ἄλλην ἐκτὸς τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ· ἐνῶ οἱ πολῖται ὡς ἀνωτάτους νόμους ἐθεώρουν τοὺς νόμους τῆς πολιτείας, ὁ Χριστιανισμὸς ὠρίζεν ὡς ἀνώτατον νόμον τὸν θεῖον Νόμον. Ἐπομένως τόσον εἰς τοὺς Αὐτοκράτορας ὅσον καὶ εἰς τὴν Πολιτείαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ Χριστιανισμὸς ἦτο ἀντίθετος.

Ἐκτὸς τούτων, ὑπῆρχον καὶ ἄλλα συμφέροντα, τὰ ὁποῖα ἐκτύπα ὁ Χριστιανισμὸς. Οἱ ἱερεῖς τῆς -πα

λαιᾶς θρησκείας, οἱ τεχνῖται καὶ οἱ βιομήχανοι ποὺ κατεσκεύαζον καὶ διενήργουν τὸ ἐμπόριον τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν ἀγαλμάτων καὶ λοιπῶν ἱερῶν ἀντικειμένων τῆς εἰδωλολατρείας, πάντες οὗτοι ὑφίσταντο ἤδη φοβερὰν ζημίαν.

Μετὰ τούτους οἱ διάφοροι καὶ ποικιλώνυμοι ἐκεῖνοι φιλόσοφοι, οἱ ὁποῖοι ἐδείκνυον τὴν περιφρόνησίν των πρὸς μίαν θρησκείαν προερχομένην—ὡς ἔλεγον—ἐκ μιᾶς χώρας ἀσημάντου καὶ ἀναξίας, τῆς Παλαιστίνης.

Τέλος ὁ λαὸς, ὁ ὁποῖος εἶναι φυσικὸν νὰ μὴ δύναται εὐκόλως νὰ λησμονήσῃ καὶ ἀποσβέσῃ ἀπὸ τῆς διανοίας του τὴν προγονικὴν θρησκείαν καὶ ὁ ὁποῖος ἐνόμιζεν ἐκ δεισιδαιμονίας ὅτι οἶονδῆποτε κακὸν ἐλάμβανε χώραν, ὡς πυρκαϊά, πλημμύρα, σεισμός κ.τ.δ., ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ὀργῆς τῶν θεῶν, ὀργῆς τὴν ὁποίαν ἐπροκάλουν οἱ Χριστιανοί· ὁ λαὸς οὗτος κατεδίωκε καὶ αὐτὸς μὲ ἀπερίγραπτον σκληρότητα τοὺς Χριστιανούς φωνάζων εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν: «Τοὺς Χριστιανούς εἰς τὸν λέοντα!»

Ἐπίσης, ἐπειδὴ οἱ Ἔθνικοι δὲν ἔβλεπον νὰ ἔχουν οἱ Χριστιανοὶ θυσιαστήρια καὶ ναοὺς, τοὺς ὠνόμαζον ἀθέους. Ἐπειδὴ οἱ Χριστιανοὶ ἠναγκάζοντο νὰ τελοῦν κρυφίως τὰ τῆς λατρείας των, ἐθεώρουν αὐτοὺς ὡς ἐπαναστάτας. Ἐπειδὴ οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἐσύχναζον εἰς τὰ δημόσια μέρη, ἀλλ' ἔζων βίον ἡσυχον καὶ ἀπέφευγον τὴν συναναστροφὴν μὲ τοὺς Ἔθνικούς, ἐθεωροῦντο ὡς μισάνθρωποι. Ἐπὶ πλεον οἱ Χριστιανοὶ εἶχον παρεξηγηθῆ εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχα-

ριστίας ὅτι ἐφόνευσον παιδία, τῶν ὁποίων ἔτρωγον τὰς σάρκας καὶ ἔπινον τὸ αἷμα.

17. Οἱ διωγμοὶ τῶν Αὐτοκρατόρων.

Ἐκεῖνοι ὁμως, οἱ ὅποιοι κατεδίωξαν συστηματικῶς τοὺς Χριστιανούς, ἦσαν οἱ Αὐτοκράτορες. Καὶ πρῶτος αὐτοκράτωρ, ποὺ ἐκήρυξε διωγμὸν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ἦτο ὁ ἀνισόρροπος, ὁ αἰμοχαρῆς Νέρων.

Ὁ Νέρων, ἐπιθυμῶν μὲ τὴν παράφρονα φαντασίαν του, νὰ λάβῃ μίαν ἰδέαν τῆς πυρκαϊᾶς, ἣ ὁποία κατέκαυσε τὴν Τροίαν, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἐκυρίευσαν αὐτήν, διέταξε καὶ ἔθεσαν πῦρ εἰς τὴν Ρώμην.

Μέγα μέρος τῆς πόλεως τότε ἐγινε παρανάλωμα τοῦ πυρός. Ὁ δὲ λαὸς ὑποπτευθεὶς ὅτι αὐτουργὸς τοῦ κακουργήματος ἦτο ὁ Αὐτοκράτωρ, ἤρχισενὰ ἐξαγριοῦται ἐναντίον του.

Τότε ὁ Νέρων, διέδωκεν ἐπιτηδεῖως, ὅτι τὸ πῦρ ἔθεσαν οἱ Χριστιανοί. Ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ἐπίστευσε τὴν ἀνόσιον καταγγελίαν, ἐρρίφθη τότε κατὰ τῶν Χριστιανῶν μετὰ τρομερᾶς μανίας.

Τοιουτοτρόπως ἔλαβε χώραν ὁ πρῶτος μέγας διωγμὸς κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἀφάνταστα ὑπῆρξαν τὰ μαρτύρια, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπεβλήθησαν. Συνελαμβάνον καὶ ἤλειπον τοὺς Χριστιανούς διὰ πίστεως, κατόπιν τοὺς προσέδεον ἐπάνω εἰς ξυλίνους πασσάλους καὶ ἤναπτον αὐτοὺς εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς κήπους ὡς δημοσίας λαμπάδας. Ἐτύλισσον αὐτοὺς ἐντὸς δ.ερ

μάτων ἀγρίων θηρίων καὶ τοὺς ἀφηνον εἰς τοὺς σκύλους, οἱ ὅποιοι κατεσπάρασσον αὐτούς.

Τότε ἐθανατώθησαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος, τὸ ἔτος 67 μ.χ.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ, κατὰ τὰ ἔτη 82—96 μ. Χ. οἷοσδήποτε Χριστιανὸς κατηγορεῖτο ὡς ἄθεος. Τότε πάλιν πλῆθος Χριστιανῶν ἐβασανίσθησαν καὶ ἐθανατώθησαν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ, τὰ ἔτη 98—117 αἱ Χριστιανικαὶ κοινωνίαι ἐθεωρήθησαν ὡς Ἐταιρεῖαι, ἐξ ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἀπηγορεύετο ἡ ὕπαρξις εἰς τὸ Κράτος.

Τότε πάλιν ἕκαστος Χριστιανὸς κατεδιώκετο ὡς ἐγκληματίας. Τότε ὑπέστη τὸ μαρτύριον καὶ ἐθανατώθη διὰ τῆς σταυρώσεως ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλήμ Συμεών, ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ τελευταῖος συγγενὴς τοῦ Χριστοῦ ἐν ζωῇ ἄγων ἡλικίαν 126 ἐτῶν.

Τότε ἐμαρτύρησε καὶ ὁ γέρων ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος, ὁ ὁποῖος θαυμάζεται διὰ τὸ θάρρος ποὺ ἔδειξεν, ὅταν δέσμιος ἐφέρετο εἰς τὴν Ρώμην, διὰ νὰ ριφθῆ ὡς τροφή εἰς τὰ ἄγρια θηρία.

Ἐχθρὸς τῶν Χριστιανῶν ὑπῆρξε καὶ ὁ φιλόσοφος Μᾶρκος Αὐρήλιος (161—180). Ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας του οἱ Χριστιανοὶ ἀνεζητοῦντο πανταχοῦ καὶ πρὶν θανατωθῶν ἠναγκάζοντο διὰ βασάνων ν' ἀρνηθοῦν τὴν πίστιν των.

Τότε ἐμαρτύρησεν εἰς τὴν Σμύρνην ὁ τελευταῖος μαθητὴς τῶν Ἀποστόλων ὁ Ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος (168).

Ἐπίσης ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Αὐτοκράτορος ἐμαρτύρησεν εἰς τὴν Ρώμην καὶ ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς Ἰουστίνος.

Ὁ Μᾶρκος Αὐρήλιος, μολονότι ἦτο φιλόσοφος, ἐξέδωκεν ἐν τούτοις τοὺς αὐστηροτέρους νόμους ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ἐξολόθρευσις τῶν Χριστιανῶν θ' ἀνορθώσῃ τὴν Ἐθνικὴν θρησκείαν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Σεπτίμιος Σεβῆρος (191—211) ἐξέδωκεν ἐπίσης αὐστηρὸν νόμον ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Τότε ἐμαρτύρησε καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Ὠριγένους Λεωνίδας.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Δέκιος (249—251) ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς φοβερωτέρους διώκτας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αὐτὸς ἀπεφάσισε τὴν καταστροφὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν τελείαν ἐξάλειψιν τῶν Χριστιανῶν. Οἱ Χριστιανοὶ ὑφίσταντο παντὸς εἶδους μαρτύρια, διὰ νὰ ἐξανγκασθοῦν καὶ θυσιάσουν εἰς τὰ εἶδωλα. Ὁ θάνατος ἦτο ἡ συνήθης τιμωρία, ἰδίως εἰς τοὺς ἐπισκόπους. Εἰς τοὺς φεύγοντας ἀπηγορεύετο ἡ ἐπιστροφή μὲ θάνατον καὶ αἱ περιουσίαι των ἐδημεύοντο.

Οἱ Χριστιανοὶ ἠσύχασαν ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα, μετὰ τοὺς διωγμοὺς τῶν Αὐτοκρατόρων Γάλλου καὶ Οὐαλεριανοῦ, ἀπὸ τοῦ 268 μέχρι τοῦ 303.

Μόλις ὅμως παρῆλθε τὸ διάστημα τοῦτο, ἠγέρθη ἐναντίον των ὁ ἀγριώτερος διωγμὸς ἐξ ὅλων τῶν προηγουμένων. Ὁ διωγμὸς οὗτος ἔγινεν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ κατὰ τὰ ἔτη 284—305.

Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ὠρίσε θάνατον δι' οἶονδῆ ποτε ἠρνεῖτο νὰ δεῖξῃ λατρείαν εἰς τὰ εἶδωλα.

Τότε πάλιν ἐθανατώθησαν πολλοὶ καὶ μεταξύ αὐτῶν ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὁ τροπαιοφόρος καὶ ὁ Ἅγιος Δημήτριος ὁ μυροβλήτης.

Ἐπῆρξαν ὁμως καὶ αὐτοκράτορες φίλοι τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν τοὺς κατεδίωξαν ἢ καὶ ἐφάνησαν εὐμενεῖς πρὸς αὐτούς.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Ἀλέξανδρος Σευῆρος (222-235) καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἰουλία Μαρμαία. Ὁ Αὐτοκράτωρ οὗτος διέταξε νὰ γράψουν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἀνακτόρων καὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια γραφεῖα:

ΠΑΝΤΑ ΟΣΑ ΑΝ ΘΕΛΕΤΕ ΙΝΑ ΠΟΙΩΣΙΝ ΥΜΙΝ ΟΙ
ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΟΥΤΩ ΚΑΙ ΥΜΕΙΣ ΠΟΙΕΙΤΕ ΑΥΤΟΙΣ

(Εὐαγγ. κατὰ Ματθαῖον κεφ. ζ' ἐδάφ. 10).

Ἐπίσης ὁ Φίλιππος ὁ Ἄραψ, διὰ τὸν ὁποῖον ἐλέγετο ὅτι ἦτο κρυφίως χριστιανός.

18. Ἅγιος Γεώργιος.

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος κατήγετο ἐκ πλουσίας καὶ ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας καὶ εἶχε γεννηθῆ εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας.

Ἦτο ἀξιωματικὸς καὶ λίαν ἐνωρὶς εἶχεν ἀποκτήσει ἀνώτατον βαθμὸν θριαμβεύσας εἰς πολλὰς μάχας, ἐνεκα τοῦ ὁποῖου καὶ ὀνομάζεται τροπαιοφόρος. Ὁ Χριστιανικὸς ζῆλος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ὑπῆρξε μέγας. Εὐθύς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, διένειμε τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἔδωκε τὴν ἐλευθερίαν των εἰς ὅλους τοὺς δούλους τοὺς ὁποῖους εἶχε.

“Άγιος Γεώργιος

Εἰργάσθη ἀκαμάτως διὰ τὴν διάδοσιν τῆς πίστεως κατορθώσας ἀκόμη καὶ συγγενεῖς τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ νὰ κάμῃ χριστιανούς. Διὰ τοῦτο ὁ Διοκλητιανὸς διέταξε καὶ τὸν ἀπεκεφάλισαν, τὸ ἔτος 304.

Ἡ μνήμη τοῦ μεγαλομάρτυρος καὶ τροπαιοφόρου Γεωργίου ἐορτάζεται παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἰς τὰς 23 Ἀπριλίου, ὅτε ψάλλεται τὸ ἀπολυτίκιον :

«Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς, ἀσθενούντων ἰατρός, βασιλέων ὑπερμαχος, τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ἀπολυτικίου τούτου εἶναι :

«Σύ, ὁ ὁποῖος ἠλευθέρωσας τοὺς δούλους σου καὶ ἐβοήθησες τοὺς πτωχοὺς, ἐθεράπευσες ἀσθενεῖς καὶ ἐπολέμησες ὑπερασπίζων τὸ βασιλεῖον, τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε, μεσίτευσε εἰς τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν ὅπως σωθοῦν αἱ ψυχαί μας».

19. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος.

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος, γεννηθεὶς εἰς τὴν Θεσσαλονίκην κατήγετο καὶ οὗτος, ὡς ὁ Ἅγιος Γεώργιος, ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας καὶ κατεῖχεν ἐπίσημον θέσιν εἰς τὴν πολιτείαν.

Εὐθύς ὁμως ὡς ἔγινε γνωστὸν ὅτι εἶχεν ἀσπασθῆ τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ὁ Αὐτοκράτωρ διέταξε νὰ τὸν συλλάβουν καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὰς φυλακάς.

Ἐκεῖ ὁ Δημήτριος δὲν ἔπαυσε νὰ κηρύττῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ μετὰ πολλοῦ θάρρους,

καί πολλούς νά φέρη εἰς τήν νέαν πίστιν. Μεταξὺ τῶν νέων τούτων Χριστιανῶν ἦτο καί εἰς ἀνδρεῖος νέος, ὀνομαζόμενος Νέστωρ.

Ἡμέραν τινὰ ἐγίνοντο ἀγῶνες εἰς τὸ στάδιον τῆς Θεσσαλονίκης, ἰσχυρότερος δὲ παλαιστῆς εἰδωλοάτρης ὀνόματι Λυαῖος ἐπροκάλει οἰονδήποτε, ὅπως ἐξέλθῃ εἰς τὴν στίβον, ἵνα παλαίσουν, οὐδεὶς ὅμως ἐτόλμα νά παρουσιασθῆ. Ὅλοι ἐφοβοῦντο τὸν Λυαῖον.

Τότε ὁ Νέστωρ ἀπεφάσισεν αὐτὸς νά κατέλθῃ εἰς ἀγῶνα πρὸς τὸν φοβερὸν παλαιστήν. Ἐσπευσε προηγουμένως καί ἔλαβε τὴν εὐλογίαν τοῦ διδασκάλου του τοῦ Δημητρίου εἰς τὴν φυλακὴν. Κατόπιν ἐνεφανίσθη εἰς τὸ στάδιον πρὸ τοῦ ὑπερηφάνου Λυαίου.

Ὁ Λυαῖος ὡς εἶδε τὸν Νέστορα, ἐγέλασε, διότι ἦτο φανερά ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἰδικῆς του δυνάμεως. Ἄλλ' ὁ Νέστωρ δὲν εἶχε μὲν ἴσην τὴν σωματικὴν ἰσχύν, εἶχεν ὅμως τὴν ἰσχὺν τῆς πίστεως.

Ἦρχισε λοιπὸν ὁ ἀγὼν καὶ δὲν ἀπητήθη πολὺς χρόνος, ὅπως ὁ Νέστωρ καταβάλῃ τὸν Λυαῖον καὶ θανατώσῃ αὐτόν.

Ἡ ἔκβασις ὅμως τοῦ ἀγῶνος δὲν ἤρρεσεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὁ ὁποῖος ὅτε ἤκουσε μάλιστα νά λέγουν ὅτι ὁ Νέστωρ ἐνίκησε, διότι εἶχε λάβει τὴν εὐλογίαν τοῦ Δημητρίου, ἠγανάκτησε. Διέταξε λοιπὸν εὐθύς ν' ἀποκεφαλίσουν τὸν ἅγιον ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Ἐγίνε λοιπὸν ἡ θανάτωσις τοῦ Δημητρίου τὸ ἔτος 306 μ.Χ. Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐτάφη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὁ δὲ τάφος του διατηρεῖται ἐκεῖ μέχρι σήμερον.

Τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐορτάζομεν

εἰς τὰς 26 Ὀκτωβρίου, ὅτε ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον.

«Μέγαν εὖρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, σὲ ὑπέρμαχον ἢ Οἰκουμένη, ἀθλοφόρε τὰ ἔθνη τροπούμενον. Ὡς οὖν Λυαίου καθεῖλες τὴν ἔπαρσιν, ἐν τῷ Σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα, οὕτως Ἅγιε, μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

Ἡ ἐρμηνεῖα τοῦ ἀπολυτικίου εἶναι ἡ ἑξῆς:

«Μέγαν ὑπασπιστὴν εὖρεν εἰς τοὺς κινδύνους ἢ Οἰκουμένη, σέ, νικητὰ, ποὺ ἐνίκησες τοὺς Ἐθνικούς. Ὅπως λοιπὸν ἐταπείνωσες τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ Λυαίου εἰς τὸ Στάδιον, δίδων θάρρος εἰς τὸν Νέστορα, οὕτως, ἅγιε μεγαλομάρτυς Δημήτριε, ἰκέτευε τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, ἵνα χαρίσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν μεγάλην εὐσπλαχνίαν του».

20. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος προστατεύει τὸν Χριστιανισμόν.

Ὁ Χριστιανισμός, παρὰ τὰς καταδιώξεις καὶ τὰς θυσίας τῶν πιστῶν του ὄχι μόνον δὲν ἀνεκόπτετο, ἀλλὰ ἐξηπλοῦτο μετὰ περισσοτέρας δυνάμεως. Δὲν ἀπέμενε πλέον εἰμὴ νὰ εὐρεθῇ ἰσχυρὸς τις ἡγεμῶν, εἰς αὐτοκράτωρ, ὁ ὁποῖος νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τοιουτοτρόπως πλέον ἢ νέα, ἀληθῆς Θρησκεία νὰ καταλάβῃ τὴν ἐπίσημον θέσιν αὐτῆς εἰς τὴν κοινωνίαν.

Τοῦτο δὲ συνέβη κατὰ τὴν ποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου.

Ὁ πατὴρ τοῦ Κωνσταντίνου, ὁ Κωνσταντῖνος Χλωρός, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, Ἑλένη, εἶχον ἀρχίσει ν' ἀντιλαμβάνωνται τὴν ἀλήθειαν τῆς νέας πίστεως. Παρὰ τούτων ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε λάβει τὴν αὐτὴν ἰδέαν, μέχρις ὅτου ἦλθεν ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἔστερέωθη ἐντὸς αὐτοῦ ἡ πίστις ἕνεκα θεοῦ τινὸς ὁράματος τὸ ὁποῖον εἶδε.

Εὐρίσκετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος διηρημένον καὶ τέσσαρες αὐτοκράτορες ἐπάλαιον μεταξύ των. Εἷς ἐκ τούτων ὁ Κωνσταντῖνος εὐρίσκετο εἰς πόλεμον πρὸς τὸν Μαξέντιον κατὰ τὸ ἔτος 312.

Ἦτο λοιπὸν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἀνελογίζετο τὰ σχέδια τῆς μάχης κατὰ τινα μεσημβρίαν, ὅτε βλέπει εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνωθεν τοῦ ἀστραποβολοῦντος ἡλίου, τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἐπὶ τούτου τὴν ἐπιγραφὴν «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ», τῆς ὁποίας ἡ σημασία ἦτο φανερά, ὅτι δηλαδὴ διὰ τῆς βοήθειας τοῦ Σταυροῦ θὰ ἐνίκα.

Τὴν αὐτὴν δὲ νύκτα βλέπει καθ' ὕπνου τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του μετὰ τοῦ αὐτοῦ οὐρανοῦ σημείου. Ὁ Χριστὸς παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν νὰ κατασκευάσῃ καινουργῆ σημαίαν τοῦ στρατοῦ φέρουσαν ἐπ' αὐτῆς τὸ σημεῖον ταῦ Σταυροῦ καὶ μὲ τὴν σημαίαν αὐτὴν ἤθελε νικήσει.

Ὁ Κωνσταντῖνος, μόλις ἐξηγέρθη τοῦ ὕπνου, ἔδωσε παρευθὺς ἐντολὴν καὶ κατεσκευάσαν τὴν σημαίαν συμφώνως πρὸς τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ σημαία αὕτη ὠνομάσθη Λάβαρον.

Μὲ τὴν σημαίαν ταύτην ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ, ὁ Κωνσταντῖνος ἐπολέμησε τὸν Μαξέντιον καὶ κατενίκησεν αὐτόν. Ἐπειτα ἐνίκησε καὶ τὸν ἄλλον ἀντίπαλόν του αὐτοκράτορα, τὸν Λικίνιον, καὶ οὕτως ἀπέμεινε μόνος αὐτὸς αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀνατολικοῦ Κράτους.

Τότε ἐξέδωκε διάγγελμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὠρίζεν ὅτι ὅσοι θέλουν, εἶναι ἐλεύθεροι νὰ πιστεύουν εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ οὐδεὶς ἐπετρέπετο νὰ ἐνοχλήσῃ αὐτούς.

Τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονός τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον ἐσήμεινε τὴν ὀριστικὴν πλέον ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔλαβε χώραν κατὰ τὸ ἔτος 313 μ. Χ.

Ἐπειτα ὁ Κωνσταντῖνος μετέφερε τὴν ἔδραν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἀπὸ τὴν Ρώμην εἰς τὸ Βυζάντιον τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη πρὸς τιμὴν του Κωνσταντινούπολις καὶ ἐγινε πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως.

Τότε ἤρχισαν νὰ κτίζωνται καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανικοὶ ναοί, τῶν ὁποίων ἐπισημότερος, μεγαλύτερος καὶ λαμπρότερος ὑπῆρξεν ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ὀλίγον πρὶν ἀποθάνῃ ὁ Κωνσταντῖνος, εἰς τὰς 12 Μαΐου τοῦ ἔτους 337, ἐβαπτίσθη. Ἀπέθανεν εἰς τὴν Νικομήδειαν καὶ τὸ λείψανόν του μετεφέρθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐτάφη εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, πού ὁ ἴδιος τὸν εἶχε κτίσει.

Ὁ Κωνσταντῖνος ὠνομάσθη ἀπὸ τὴν ἱστορίαν διὰ τὰ κατορθώματά του Μέγας, ἡ δὲ Ἐκκλησία

τὸν τιμᾶ ὡς Ἰσαπόστολον καὶ ἅγιον, καθὼς καὶ τὴν μητέρα του Ἑλένην.

Ἡ Ἁγία Ἑλένη μετέβη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ εὔρε τὸ μέρος, ὅπου εἶχε χωσθῆ διὰ τοῦ καιροῦ ὁ Τίμιος Σταυρός. Ἐπίσης εὔρε καὶ τὸν ἅγιον Τάφον τοῦ Σωτῆρος, ὅπου ἔκτισε τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως καὶ μέσα εἰς αὐτὸν ὑψωσαν πανηγυρικῶς τὸν τίμιον Σταυρόν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης εἰς τὰς 21 Μαΐου καὶ τότε ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον :

«Τοῦ σταυροῦ Σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀπόστολός Σου, Κύριε, βασιλεύουσιν πόλιν τῆ χειρὶ του παρέθετο, ἦν περίσῳζε διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνη φιλάνθρωπε ».

Τοῦ ἀπολυτικίου αὐτοῦ ἡ ἐξήγησις εἶνα :

«Τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ Σου ὅταν εἶδεν εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ οὕτω ἐδέχθη τὴν κλῆσιν (εἰς τὸν Χριστιανισμόν) ὅπως καὶ ὁ Παῦλος, ὄχι ἀπὸ ἀνθρώπων (ἀλλὰ ἀπὸ ἰδικά Σου σημεία) ὁ βασιλεὺς Ἀπόστολος (ὁ Κωνσταντῖνος) ἔθεσεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν Σου τὴν βασιλεύουσιν πόλιν (ἔκαμε δηλαδὴ Χριστιανικὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν)· τὴν πόλιν αὐτὴν φύλαττε πάντοτε εἰς εἰρήνην, μὲ τὴν μεσιτείαν τῆς Θεοτόκου, Κύριε, πού εἶσαι ὁ μόνος φιλάνθρωπος».

21. Ὁ Ἄρειος. Ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Ὡς εἶδομεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, οἱ ἐπίσκοποι ἐκάστης μεγάλης περιφερείας συνήρχοντο εἰς Σύνοδον, ὡσάκις εἶχαν ζητήματα ἐκκλησιαστικά πρὸς λύσιν.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν τυπικῶν αὐτῶν συνόδων, ἔγι-
ναν καὶ τινες μεγαλύτεραι, κατὰ τὰς ὁποίας συνήχθη-
σαν ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Κράτους καὶ συνεζήτη-
σαν σπουδαῖα ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας.

Αἱ σύνοδοι αὗται ὠνομάσθησαν Οἰκουμενικαὶ καὶ ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνεκλήθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας κατὰ τὸ ἔτος 325, ἵνα λύσῃ ἐν σπουδαῖον ζήτημα.

Εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ἄρειος, εἶχεν ἀρχίσει νὰ διδάσκῃ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι Θεός, ὅπως ὁ Πατὴρ, ἀλλὰ τὸ τελειότερον κτίσμα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας προσεπάθησε νὰ ἐξαλείψῃ ἐκ τῆς διανοίας τοῦ Ἀρείου τὴν πλάνην αὐτὴν, ἀλλ' ὅμως δὲν τὸ κατώρθωσε. Τότε συνεκάλεσε τοπικὴν σύνοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεζητήθη καὶ κατεδικάσθη ἡ ἰδέα τοῦ Ἀρείου.

Ἐν τούτοις καὶ μετὰ τὴν καταδίκην ταύτην ὁ Ἄρειος δὲν συνεμορφώθη καὶ ἐξηκολούθει νὰ δημιουργῇ ὀπαδούς τῆς ἰδέας του, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἐγεννῶντο ἐκάστοτε ἀφορμαὶ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀνωμαλίας καὶ διαμάχας.

Τότε ὁ μέγας Κωνσταντῖνος συνεκάλεσε τὴν πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ὡς εἶπομεν.

Ἐκεῖ ὠμίλησεν ὁ ἴδιος εἰς τοὺς συνηγμένους ἐπισκόπους καὶ ἐσύστησεν εἰς αὐτοὺς νὰ ὁμονοοῦν. Ἐπειτα ἔγινε συζήτησις καὶ ὁ Ἄρειος κατεδικάσθη ὡς αἰρετικός, δηλαδή ὅτι ἔσπειρεν ιδέας αἱ ὁποῖαι δὲν ἦσαν σύμφωνοι μὲ τὰς ἀληθείας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξωρίσθη λοιπόν, ὡς καὶ τινες ἄλλοι ἐπίσκοποι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὀπαδοὶ του.

Ἐπειτα οἱ συνοδικοὶ ἔγραψαν τὰ ὀκτῶ ἄρθρα τοῦ «Πιστεύω», εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς παραδέχεται καὶ ὁμολογεῖ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὅμοιος πρὸς τὸν Πατέρα.

Ἐπίσης τότε ἐκανόνισαν καὶ διάφορα ἄλλα ζητήματα καθὼς καὶ πότε πρέπει νὰ ἑορτάζεται τὸ Πάσχα.

Ἐκανόνισαν δηλαδή ὅτι πρέπει νὰ ἑορτάζεται τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν Ἑαρινὴν Ἰσημερίαν.

Εἰς τὴν σύνοδον αὐτὴν διεκρίθη ὁ νεαρὸς διάκονος τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιος, περὶ τοῦ ὁποῦ θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον.

Τὸ ἔτος 331 συνεκλήθη ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Αὕτη ἠσχολήθη πάλιν μὲ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου ὡς καὶ ἐνὸς ἄλλου νεοφανοῦς αἰρετικοῦ, τοῦ Μακεδονίου, ὁ ὁποῖος δὲν παρεδέχετο ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι μία ἄλλη μορφή τῆς τρισυποστάτου Θεότητος.

Καὶ ἡ νέα αὕτη Σύνοδος κατεδίκασε τὰς αἵρέσεις αὐτάς, συνεπλήρωσε δὲ καὶ τὸ «Πιστεύω» ἢ «Σύμβολον τῆς Πίστεως», ὅπως ὀνομάζεται, διότι δι-

ακρίνονται δι' αὐτοῦ οἱ Ὁρθόδοξοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους Χριστιανούς. Λέγεται ἐπίσης καὶ «Σύμβολον τῆς Νικαίας», ἐπειδὴ τὰ πέντε ἄρθρα αὐτοῦ ἔγιναν εἰς τὴν Νίκαιαν. Ἀκόμη ὀνομάζεται καὶ «Ὁμολογία τῆς πίστεως», διότι δι' αὐτοῦ ὀμολογοῦμεν τὴν πίστιν ἡμῶν.

22. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.

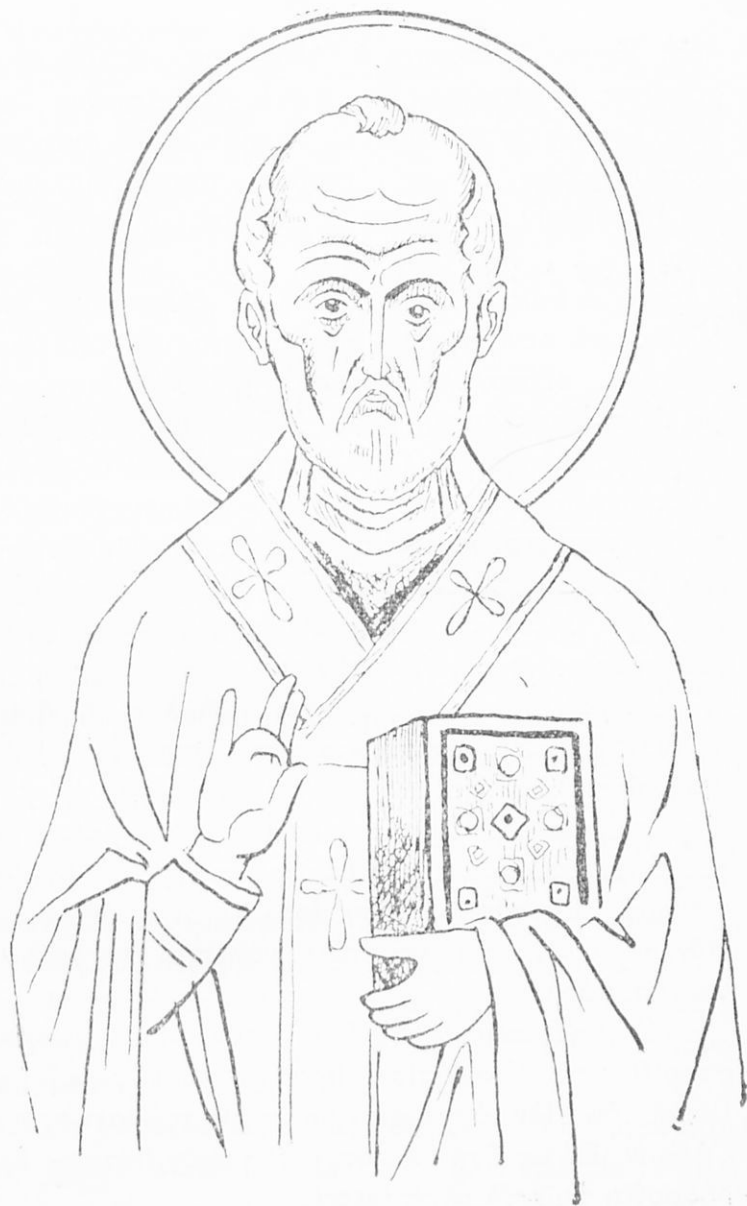
Καθὼς εἶδομεν, ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐσώθη μὲν ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς τῶν εἰδωλολατρῶν, εἰσῆλθεν ὅμως τώρα εἰς ἄλλας δυσκολίας, τὰς διαφόρους αἵρέσεις.

Τὰς αἵρέσεις αὐτὰς εὐτυχῶς εὐρέθησαν ἰσχυροὶ καὶ φωτισμένοι ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες, οἱ ὅποιοι μὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ συγγράμματά των κατώρθωσαν νὰ τὰς ἐξαλείψουν. Αὐτούς, οἱ ὅποιοι ἐκαθάρισαν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἔδειξαν τὴν ἀληθῆ ὁδὸν τῆς, δηλ. τὴν Ὁρθοδοξίαν, τοὺς ὀνομάζομεν Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς ἓκ τῶν σπουδαιότερων αὐτῶν πατέρων εἶναι ὁ Ἀθανάσιος, τὸν ὅποιον ἡ Ἐκκλησία ὠνόμασε, ἕνεκα τῆς ἀξίας του, Μέγαν.

Ὁ Ἀθανάσιος ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 298 εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν. Νέος πολὺ ἀκόμη, ὅταν ἦτο διάκονος, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Νικαίας, κατὰ τὴν ὁποίαν διεκρίθη διὰ τὴν δύναμιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σκέψεώς του. Ἐκεῖ ἐπολέμησε τὸν Ἀρειανισμόν δι' ἐπιχειρημάτων, τὰ ὁποῖα ὅλοι ἐθαύμασαν.

Ὅταν ἀπέθανε ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Ἀλέξαν-

*Άγιος Αθανάσιος

δρος, ἔγινεν ἐπίσκοπος ὁ Ἀθανάσιος καὶ ἔμεινεν ὡς τοιοῦτος 45 ὀλόκληρα ἔτη. Κατὰ τὸ διάστημα ὅμως αὐτὸ δεκάκις κατεδικάσθη εἰς ἔξορίαν παρὰ διαφόρων αὐτοκρατόρων, οἵτινες εὐνοοῦσαν τὸν Ἀρειανισμόν, καὶ ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἔμεινεν εἰς ἔξορίαν, ἰδίως εἰς τὴν Δύσιν.

Κατὰ τὸ ἔτος μάλιστα (356) ὁ Ἀθανάσιος ἐκινδύνευσε νὰ φονευθῆ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ αὐτοκράτορος, οἵτινες εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καθ' ἣν ὥραν ἐλειτούργει. Ὁ μὲν Ἀθανάσιος ἐσώθη τότε, ἀλλὰ ἐφονεύθησαν πολλοὶ Χριστιανοί.

Ἐπὶ πέντε ἔτη ἔζησεν εἰς τὴν ἔρημον Θηβαίδα, οἱ δὲ Χριστιανοὶ καίτοι ὑπεβάλλοντο εἰς βασανιστήρια ὅπως ὑποδείξουν τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον διέμενε, δὲν ἐφανέρωσαν αὐτόν, διότι ἔτρεφον μέγαν σεβασμὸν πρὸς τὸν Ἀθανάσιον.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἔγραψε πολλὰ συγγράμματα ἐναντίον τῶν Ἀρειανῶν ὡς καὶ ἐναντίον τῶν ἄλλων αἰρετικῶν, ἀπέθανε δὲ τὸ ἔτος 373. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ὑπερασπιστοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὰς 18 Ἰανουαρίου. Εἰς τὰς 2 Μαΐου ἐορτάζεται ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων του καὶ τότε ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον τροπᾶριον.

«Στύλος γέγονας ὀρθοδοξίας, θείοις δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν Ἐκκλησίαν, Ἱεράρχα Ἀθανάσιε τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας, κατήσχυνας Ἀρειον, Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

Ἡ ἐξήγησις τοῦ τροπαρίου αὐτοῦ εἶναι:

«Ἐγενεσθε στύλος τῆς Ὁρθοδοξίας, διότι ὑπεστήριξεσθε τὴν Ἐκκλησίαν διὰ θείων δογμάτων, ἱεράρχα Ἀθανάσιε· διότι ἀφοῦ ἐκήρυξες ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν οὐσίαν πρὸς τὸν Πατέρα, κατήσχυνες τὸν Ἄρειον· ὅσπερ πάτερ, παρακάλει τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, ὅπως χαρίζη εἰς ἡμᾶς τὸ μέγα ἔλεος Αὐτοῦ».

23. Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης.

Πάντες οἱ αὐτοκράτορες οἵτινες ἐκυβέρνησαν μετὰ τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον, ἐπροστάτευον τὸν Χριστιανισμόν. Ὄταν ὁμως ἔγενετο αὐτοκράτωρ ὁ Ἰουλιανός, κατὰ τὰ ἔτη 361—363, ἠθέλησε νὰ καταδιώξη αὐτόν.

Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἐπειδὴ εἶχεν ἐκπαιδευθῆ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς σχολὰς τῶν Ἀθηνῶν, εἶχεν ἀγαπήσει πολὺ τὴν παλαιὰν εἰδωλολατρείαν τῶν δώδεκα θεῶν. Ταύτην λοιπὸν τὴν Ἐθνικὴν Θρησκείαν ἠθέλησε νὰ ζωογονήσῃ ἐκ νέου, καταδιώκων τὸν Χριστιανισμόν.

Ἐδειξε λοιπὸν εὐνοίαν πρὸς ὅλους τοὺς αἵρετικούς, ἵνα ἐπιφέρῃ σύγχυσιν εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ οὕτω πράγματι ἐχώρισεν αὐτὴν ἐπὶ τὴν διάσπασιν. Δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς Χριστιανούς νὰ σπουδάζουν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, εἰσήγαγεν εἰς τὴν λατρείαν ἄσματα καὶ κηρύγματα τῆς παλαιᾶς Θρησκείας καὶ γενικῶς ἐβοήθει καὶ ἐπροστάτευε τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς.

Οὐδὲν ὁμως ἐπέτυχεν διὰ τούτων ὁ Ἰουλιανὸς καὶ μετ' αὐτοῦ ἐσβέσθη πλὴν καὶ ἡ τελευταία ἐλπίς;

νά αναζωογονηθῆ ὁ Ἔθνισμός. Ἐνόησε δὲ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουλιανός, καὶ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπέθνησκειν εἰς μίαν μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε πολεμήσει μεθ' ἡρωϊσμοῦ τοὺς Πέρσας, ἀνεφώνησε : «Νενίκηκας, Γαλιλαίε!» Δηλαδή : «Ἐνίκησες, Χριστέ!».

Ὁ Ἰουλιανός, ἐπειδὴ παρέβη τὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ πρόγονοι αὐτοῦ αυτοκράτορες, ὠνομάσθη παραβάτης ἢ ἀποστάτης.

24. Ὁ Μέγας Βασίλειος.

Εἰς τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔτος 330.

Μετὰ μεγάλης φροντίδος ἀνετράφη ὁ Βασίλειος εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἐμμελείας καὶ παρὰ τῆς μάμμης του Μακρίνης.

Ὁ Βασίλειος ἐσπούδασεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγνώρισε τὸν ἐπίσης μέγαν ἱεράρχην ἀργότερον Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνὸν καὶ μετ' αὐτοῦ συνεδέθη τόσον ἀδελφικῶς, ὥστε ἐλέγετο περὶ αὐτῶν ὅτι εἶχον μίαν ψυχὴν εἰς δύο σώματα. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν συνέπεσε νὰ σπουδάζῃ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ Ἰουλιανός ὁ Παραβάτης.

Ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὁ Μέγας Βασίλειος, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἐγινε διδάσκαλος τῆς ρητορικῆς. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὸν Πόντον. Ἐκεῖ ἤλθε καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Γρηγό-

ριος ὁ Ναζιανζηνὸς καὶ ἀπὸ κοῖνου ἐπεδόθησαν εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Καισάρειαν, ἔγινεν ἐπίσκοπος.

Ὁ Βασίλειος, ὅταν ἔγινεν ἐπίσκοπος, τότε ἔδειξε τὰς μεγάλας ἀρετὰς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἦτο ὁ ἴδιος παράδειγμα ὑπακοῆς εἰς τὰς Χριστιανικὰς ἐντολάς. Ἦγάπα τὸν πλησίον καὶ ἐδείκνυεν ἀνζάντητον καλοκαγαθίαν, χωρὶς ὅμως νὰ λησμονῆ τὴν αὐστηρότητα ὡσὰκις αὕτη ἀπαιτεῖτο.

Τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἦτο αὐτοκράτωρ ὁ Οὐάλης καὶ ἤθελε νὰ ἐπιβάλη τὴν ἰδέαν τοῦ Ἀρείου, ἀπέστειλε τὸν ἐπίτροπον Μόδεστον, πρὸς πολλοὺς ἐπισκόπους τοῦ Κράτους, ὅπως πείσῃ αὐτοὺς εἴτε μὲ λόγους εἴτε μὲ ἀπειλάς, νὰ γίνουν Ἀρειανοί.

Τότε μερικοὶ ἐπίσκοποι δὲν ἐτόλμησαν ν' ἀντισταθοῦν εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος. Ὅταν ὁ Μόδεστος παρουσιάσθη εἰς τὸν Βασίλειον, αὐτὸς ἠρνήθη ἀμέσως ν' ἀκούσῃ. Τότε ὁ Μόδεστος τὸν ἠπέιλησεν ὅτι θὰ ἐξορισθῆ καὶ θὰ θανατωθῆ μετὰ βασάνων, ἀλλ' ὁ Βασίλειος ἀταράχως τοῦ ἀπεκρίθη :

«Τίποτε ἐκ τούτων δὲ φοβοῦμαι· νὰ μοῦ ἀφαιρέσετε τὴν περιουσίαν δὲν φοβοῦμαι, ἀφοῦ δὲν ἔχω τίποτε, ἐκτὸς ἀπὸ παλαιὰ τινὰ ἐνδύματα καὶ μερικά βιβλία· ἐξορία δὲ ἐμὲ δὲν ὑπάρχει, διότι εἰς τὸν κόσμον εἶμαι ξένος· βασανιστήρια δὲν ἠμποροῦν νὰ γίνουν εἰς τὸ σῶμα μου, διότι μὲ τὸ παραμικρὸν, καθὼς εἶναι τόσον ἀσθενικόν, θὰ ἀφήσῃ τὴν ζωὴν· διὰ τοῦ θανάτου ἄλλως τε γινόμεθα ἐν μετὰ τοῦ

Θεοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ ἀκριβῶς εὐχόμεθα. Ἡμεῖς εἴμεθα φρόνιμοι καὶ ταπεινοὶ πρὸς ὅλους, ὄχι μόνον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν πλεον ἄσημαντον ἄνθρωπον· ὅταν ὁμως πρόκειται περὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, οὐδὲν μᾶς φοβίζει. Τὸ πῦρ, τὸ ξίφος, τὰ θηρία, καὶ οἱ ὄνυχες οἱ ὁποῖοι σχίζουσι τὰς σάρκας, εἶναι δι' ἡμᾶς περισσότερον ἀπόλαυσις ἢ φόβος. *Ἄς μάθη ταῦτα ὁ βασιλεύς.»

Ὁ Αὐτοκράτωρ, ὅταν ἔμαθε τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Βασιλείου, ἐθαύμασε καὶ δὲν ἠθέλησε πλεον ποσῶς νὰ ἐνοχλήσῃ αὐτόν.

Ἡ μεγαλυτέρα ἀρετὴ τοῦ Βασιλείου ἦτο ἡ φιλανθρωπία. Ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας διένειμε τὴν μεγάλην περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Ὅταν ἐποχὴν τινὰ ἔλαβε χώραν μέγας λιμὸς εἰς τὴν Καισάρειαν, οὗτος διέτρεφε ἑκατοντάδας πτωχῶν εἰς τὸν οἶκόν του. Ἐκτίσε καὶ ἐν μέγα πτωχοκομείον, τὴν Βασιλειάδα, τὸ ὁποῖον συνετήρει ὁ ἴδιος.

Ἐγραψε πολλὰ σοφὰ συγγράμματα, εἰς τὰ ὁποῖα καταδικάζει τὸν Ἀρειανισμόν. Ἐπίσης ἐρμηνείας τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἐγραψε καὶ μίαν λειτουργίαν, ἣ ὁποῖα σήμερον τελεῖται δέκα φοράς εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἔτους, δηλαδὴ τὰς πρώτας πέντε Κυριακὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τὴν Μεγάλην Πέμπτην, τὸ Μέγα Σάββατον, τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀγίου Βασιλείου.

Ὁ Μέγας Βασιλεὺς ἀπέθανε τὸ 379, τόσοι δὲ

Ὁ Ἅγιος Βασίλειος ἀπαντᾷ εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Αὐτοκράτορος.

ήτο ὁ συνωστισμὸς κατὰ τὴν κηρέϊαν του, ὥστε πολλοὶ Χριστιανοὶ ἀπέθανον ἀπὸ ἀσφυξίας. Οἱ δὲ ἐπιζῶντες ἐμακάριζον αὐτούς, ὅτι θὰ ἦσαν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πάλιν μετὰ τοῦ Βασιλείου.

25. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός.

Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ὁ ἐπονομασθεὶς Θεολόγος, ἐγεννήθη εἰς τὴν Ναζιανζὸν τῆς Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔτος 328. Τὰ πρῶτα βήματα εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἐδιδάχθη παρὰ τῆς εὐσεβοῦς μητρὸς αὐτοῦ Νόννης.

Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Καισάρειαν, εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὰς ὁποίας ἐγνώρισε τὸν Βασίλειον καὶ συνεδέθη μετ' αὐτοῦ διὰ στενῆς φιλίας.

Κατόπιν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ἐρημητήριον τοῦ Πόντου, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε μεταβῆ καὶ ὁ Βασίλειος. Ἐκεῖ ἐμελέτησεν ὅλα τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκδοθέντα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα καὶ τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Κατόπιν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Ναζιανζὸν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦτο ἐπίσκοπος, καὶ ἐχειροτονήθη παρ' αὐτοῦ διάκονος καὶ κατόπιν πρεσβύτερος.

Ἡ φήμη τῆς μεγάλης ἀξίας τοῦ Γρηγορίου διεδόθη ταχέως, ἐκ πολλῶν δὲ πόλεων ἐζήτησαν αὐτὸν ὡς ἐπίσκοπον, οὗτος ὁμως δὲν ἐδέχετο, μὴ αἰσθανόμενος τὰς δυνάμεις του ἱκανὰς πρὸς ἀνάληψιν διοικητικῶν καθηκόντων.

*Άγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος

Τότε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἀρειανισμὸς εἶχε κατορθώσει νὰ κυριαρχήσῃ καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ εἶχον πληθυνθῆ τόσον, ὥστε εἶχον φέρει εἰς στενοχωρίαν τοὺς Ὁρθοδόξους. Εἶχον ἀφαιρέσει ὅλους τοὺς ναοὺς τῶν Ὁρθοδόξων, οἱ ὅποιοι εἶχον περιορισθῆ εἰς τὴν μικρὰν Ἐκκλησίαν τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας.

Οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἐκάλεσαν τὸν Γρηγόριον, ἵνα ἐνισχύσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν κινδυνεύουσαν πίστιν των. Ὁ Γρηγόριος ἐδέχθη καὶ μετέβη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἐκεῖ εἰς τὸν μικρὸν ἐκεῖνον ναὸν ἐξεφώνησε τοὺς περιφήμους πέντε λόγους αὐτοῦ περὶ τῆς Θεότητος τοῦ Λόγου, δηλαδή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου ὠνομάσθη καὶ Θεολόγος.

Ὁ Γρηγόριος δὲν ἐπεβλήθη ἀμέσως ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διότι ἦτο μικρὸς τὸ σῶμα καὶ ἀσθενής, ἀλλ' ἡ μεγάλη εὐγλωττία του ἐκίνησε πάντων τὸν θαυμασμόν.

Ὅταν ἔγινεν αὐτοκράτωρ ὁ Θεοδοσίος ὁ Α', τὸ ἔτος 380, ἔκαμε τὸν Γρηγόριον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. Τότε ἔγινε καὶ ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, τὸ 381, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Γρηγόριος ἦτο πρόεδρος.

Δὲν ἠδυνήθη ὅμως ἐπὶ πολὺν καιρὸν νὰ κρατήσῃ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον ὁ Γρηγόριος, διότι ἦτο ἀδύνατον εἰς αὐτὸν νὰ ἀσχολῆται εἰς τὰ διοικητικὰ καὶ νὰ πολεμᾷ διαρκῶς τοὺς ἀντιδραστικούς.

Δι' αὐτὸ ἐφυγε καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ναζιαν-

ζόν και ἐκεῖθεν βραδύτερον ἀπεχώρησεν εἰς ἔξοχικόν τι κτῆμα του, ὅπου και ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 391.

Ὁ Γρηγόριος ἦτο ἔξοχος ρήτωρ και συγγραφεύς. Ἐγραφε πολλοὺς λόγους, ἐπιστολάς και ποιήματα και θεωρεῖται ἐκ τῶν μεγαλυτέρων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ μνήμη αὐτοῦ ἐορτάζεται εἰς τὰς 25 Ἰανουαρίου.

26. Ὁ Θεοδοσίος καταδιώκει τοὺς Ἐθνικούς.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστιανισμὸς ἐπεκράτησε τελείως, σθεναρῶς ἠγωνίσθη οὗτος πρὸς τοὺς Ἐθνικούς, οἱ ὁποῖοι τὸν κατεδίωκον. Ὅταν τέλος οἱ Ἐθνικοὶ ἐνικήθησαν και ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν περιορίσθη και ἔπαυσαν πλέον νὰ εἶναι ἐπικίνδunami, ὁ Χριστιανισμὸς προσεπάθει νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν ἀληθῆ θρησκείαν διὰ τοῦ αὐτοῦ πάντοτε τρόπου, δηλαδὴ διὰ τῆς διδαχῆς και τῆς καλωσύνης.

Ὅταν ὁμως ἐγένεν αὐτοκράτωρ ὁ Θεοδοσίος, ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν Χριστιανισμὸν διὰ τῆς βίας εἰς ὅλους. Ἐξέδωκε λοιπὸν διαταγὴν, διὰ τῆς ὁποίας οἰοσδήποτε εἰδωλολάτρης ἔπρεπε νὰ καταδιώκεται ὡς ἐγκληματίας. Τότε ὁ λαὸς και πολλοὶ ἀμόρφωτοι μοναχοὶ ἤρχισαν τὸν διωγμὸν κατὰ τῶν Ἐθνικῶν και τὴν καταστροφὴν τῶν ναῶν των.

Εἰς τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς ἐλάμβανε μέρος και ὁ στρατός, τὸ δὲ αἷμα τῶν Ἐθνικῶν ἐχύθη διὰ πρώτην φοράν παρὰ τῶν φανατικῶν χριστιανῶν.

Τότε κατεστράφησαν πολλὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρ-

χαίας τέχνης, εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατεστράφη ἐκ θεμελίων εἰς περίφημος ναός, ὁ ναός τοῦ Θεοῦ Σεραπίδος, ὅστις ὠνομάζετο Σεραπεῖον.

Πάντες οἱ ἀληθεῖς Χριστιανοὶ ἀντεστάθησαν τότε εἰς τοὺς φανατικούς καὶ πολλοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας κατηγόρησαν αὐστηρῶς τὰς παρεκτροπὰς ταύτας· ἀλλ' ἡ φωνὴ των δὲν ἦτο δυνατὸν τότε ν' ἀκουσθῆ, οἱ δὲ περὶ τὸν αὐτοκράτορα φανατικοὶ δὲν ἔπαυαν νὰ προτρέπουν ὅπως ἐξολοθρεύσῃ τελείως τοὺς Ἐθνικούς.

Καὶ πᾶς ἀληθὴς Χριστιανὸς κατακρίνει τὰς γενομένας παρεκτροπὰς, διότι, ἐκτὸς ὅτι ἱστορικὰ κειμήλια ἠφανίσθησαν, ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀνεκτικότητος καὶ ὄχι τῆς βίας καὶ τῆς ἀγριότητος.

Ἐν τούτοις ὄχι μόνον εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Θεοδοσίου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ αὐτοκρατόρων, ὁ Χριστιανικὸς λαὸς κατεδίωξε δυστυχῶς ἀγρίως τοὺς εἰδωλολάτρας.

27. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ὁ Ἰωάννης εἶναι ὁ τρίτος μέγας ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος μετὰ τῶν ἄλλων δύο, τοῦ Γρηγορίου καὶ τοῦ Βασιλείου, ἤναψαν τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον μέχρι σήμερον φωτίζει τὴν Ὀρθοδοξίαν.

Ὁ Ἰωάννης ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν κατὰ τὸ ἔτος 347 καὶ ἀνετράφη εἰς τὴν ἀληθῆ Χριστιανικὴν πίστιν παρὰ τῆς μητρὸς του Ἀνθούσης. Ἐσπού-

δασε τήν ρητορικὴν εἰς τήν σχολήν ἑνὸς περιφήμου ἔθνικοῦ ρήτορος, τοῦ Λιβανίου. Οὗτος, ὅταν διέκρινε τήν μεγάλην ἀξίαν τοῦ Ἰωάννου εἰς τήν ρητορικὴν τέχνην, εἶπεν ὅτι θὰ τὸν ἄφηνε διάδοχόν του, ἂν ὁ Ἰωάννης δὲν ἦτο Χριστιανός.

Ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὰς ρητορικὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἐβαπτίσθη καὶ ἀκολούθως εἰσῆλθεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Ἀντιοχείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀμέσως ἔλαβε τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν συσπουδαστῶν του.

Βραδύτερον ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Ἐκεῖθεν ἡ φήμη του τόσον πολὺ διεδόθη, ὥστε προσεκλήθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔγινε Πατριάρχης.

Ὡς Πατριάρχης ὁ Ἰωάννης ἔδειξεν ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά του προτερήματα. Ὁ λόγος του τόσην γοητείαν ἔφερεν ὥστε ἔλεγον ὅτι ἦτο ἐκ χρυσοῦ. Διὰ τοῦτο ὠνόμασαν αὐτὸν Χρυσόστομον.

Ὁ Χρυσόστομος ὄλην τὴν μεγάλην περιουσίαν του, ὡς καὶ τὰ πλούσια εἰσοδήματα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς του, τὰ διέθεσε διὰ τοὺς πτωχοὺς, αὐτὸς πτωχότατα ζῶν.

Ὅλοι οἱ πτωχοί, ὅλοι οἱ ἄρρωστοί, ὅλοι οἱ ἀδικούμενοι εὕρισκον προστασίαν παρὰ τοῦ Χρυσόστομου.

Κατεπολέμησε τοὺς αἰρετικούς, ἐμερίμνησεν ὅπως κηρυχθῆ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς ἔθνικούς, ἐπροστάτευσεν καὶ ἐβοήθησεν πτωχοὺς καὶ ἀδυνάτους, ἐκυβέρνησεν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν μετ' ἀ-

γάπις ἀλλὰ καὶ αὐστηρότητος, πάντοτε ἐκήρυξε μετὰ θάρρους τὴν ἀλήθειαν, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ οὐδένα, ὅσον ἐπίσημος καὶ ἂν ἦτο, ἀλλὰ φροντίζων ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην.

Τότε κατηγορεῖ καὶ τὴν βασιλικὴν αὐτὴν καὶ ἰδίως τὴν αὐτοκράτειραν Εὐδοξίαν διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ἀπιστίαν της. Ἡ Εὐδοξία κατῶρθωσε νὰ καταδικασθῆ ὁ Ἰωάννης δύο φορές εἰς ἔξοριαν. Ὅταν ὅμως τὸν μετέφεραν διὰ δευτέραν φοράν εἰς τὸν Πόντον, δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑποφέρῃ τὰς κακοπαθείας καὶ ἀπέθανε, κατὰ τὸ ἔτος 407.

Ὁ Χρυσόστομος εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐκκλησιαστικὸς ρήτωρ καὶ συγγραφεύς. Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα, λόγους, ἐπιστολάς, ἐρμηνείας τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ πλῆθος ἄλλων πραγματειῶν. Συνέγραψε τόσα συγγράμματα, ὥστε εἴμποροῦν νὰ πληρώσουν βιβλιοθήκας μεγάλας. Οὗτος τέλος, συνέθεσε καὶ τὴν λειτουργίαν, ἡ ὁποία τελεῖται σήμερον εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὴν μνήμην τοῦ ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν δύο φορές κατ' ἔτος εἰς τὰς 13 Νοεμβρίου καὶ εἰς τὰς 27 Ἰανουαρίου, ὅτε ἔγινεν ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Εἰς τὰς 30 Ἰανουαρίου ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἑορτάζει τὴν μνήμην καὶ τῶν τριῶν μεγάλων ἱεραρχῶν, τοῦ Βασιλείου, τοῦ Γρηγορίου καὶ τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον:

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου θεό-

Άγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

τητος, τοὺς τὴν Οἰκουμένην ἀκτίσι δογμάτων θείων πυρσεύσαντας τοὺς μελιρρύτους ποταμούς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας, Βασίλειον τὸν μέγαν καὶ τὸν θεολόγον Γρηγόριον σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννη τῷ τὴν γλῶσσαν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἔρασταί, συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν, αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ πρεσβεύουσιν».

Ἡ ἐξή τοσλησιῦ ἀπολυτικίου τούτου εἶναι:

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστήρας, οἱ ὅποιοι ἐφώτισαν τοὺς Χριστιανούς, ὥστε νὰ ἴδουν τὴν θεότητα τῆς Ἁγίας Τριάδος, οἵτινες ἐφεγγοβόλησαν τὴν Οἰκουμένην διὰ τῶν ἀκτίνων τῶν θείων διδασκαλιῶν των, τοὺς ποταμούς τούτους τῆς γλυκυτάτης σοφίας, οἱ ὅποιοι πᾶσαν τὴν πλάσιν ἐπότισαν τὸ ὕδωρ τῆς θεογνωσίας, Βασίλειον τὸν μέγαν, Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ Ἰωάννην τὸν περίφημον, ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ὁποίου ἔρρεε χρυσός, τοὺς τρεῖς τούτους ἱεράρχας, ἃς συναχθῶμεν, ὅσοι θαυμάζομεν τοὺς λόγους των καὶ ἃς τιμήσωμεν αὐτοὺς μεθ' ὕμνων· διότι αὐτοὶ πάντοτε μεσιτεύουν πρὸς χάριν ἡμῶν εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα».

28. Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ οἰκοδόμησις τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφί

Ἰουστινιανὸς ὁ Α', ὁ ὁποῖος ἔγινεν αὐτοκράτωρ κατὰ τὸ ἔτος 527, ἠθέλησε νὰ καταδιώξη περισσότερο τοὺς Ἐθνικούς. Συνέταξε λοιπὸν νέους νόμους ἐναντίον των, δύο ἐκ τῶν ὁποίων ἦσαν πραγ-

ματικῶς ἰσχυρὰ κτυπήματα κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας: ὁ εἷς νόμος ἐτιμῶρει διὰ θανάτου τοὺς μὴ ἀσπαζομένους τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ὁ δὲ ἄλλος ἐκλείσει τὰς φιλοσοφικὰς σχολάς, αἱ ὁποῖαι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατῴρθωναν νὰ στηρίζουν τὴν παλαιὰν Θρησκείαν. Μία ἐκ τούτων ἦτο καὶ ἡ περίφημος σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν.

Οὕτω, ὁ Ἐθνισμὸς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὑπεχώρει μέχρις οὗ, κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ἐξηφανίσθη τελείως. Τελευταῖος λαός, ὁ ὁποῖος ἠσπάσθη τὸν Χριστιανισμὸν ἦσαν οἱ Μανιᾶται, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνο(κατὰ τὸ ἔτος 867).

Ὁ Ἰουστινιανός, τὸν ὁποῖον ἡ Ἱστορία διὰ τὰ κατωρθώματά του, ὠνόμασε Μέγαν, ἔκτισε πάλιν λαμπρότερον καὶ ὠραιότερον τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας, τῆς σοφίας δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ (τοῦ Ἀγίου Πνεύματος).

Ὁ ὑπέροχος οὗτος ναὸς εἶχε κτισθῆ πρώτην φοράν ἀπὸ τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον καὶ κατόπιν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κώνστας τὸν ἔκαμε μεγαλύτερον. Τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐστέλλετο ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν ἔξοριαν, ὁ λαός, ἵνα διαδηλώσῃ τὴν ἀγανάκτησίν του, ἔθεσε πῦρ καὶ ἔκαυσε τὸν ναόν. Κατόπιν ἐκτίσθη πάλιν, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸν ἔκαυσαν κατὰ τινα ἐπανάστασιν, τὴν λεγομένην «στάσιν τοῦ Νίκα».

Τότε λοιπὸν ὁ Ἰουστινιανός, ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ ἐπανάστασις, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ πάλιν τὸν ναόν μεγαλοπρεπέστερον καὶ ἔρριψε τὰ θεμέλιά του. Ἐντὸς

πέντε ἐτῶν, τὸ 537, εἶχε περατωθῆ τὸ ἀριστουργημα αὐτὸ καὶ ὅταν ἐγίνοντο τὰ ἐγκαίνιά του, ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνεφώνησε πλήρης ἐνθουσιασμοῦ: «νενίκηκά σε, Σολομῶν!», θέλων δηλαδὴ νὰ εἶπη ὅτι διὰ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ τούτου εἶχε νικήσει τὸν Σολομῶντα, ὁ ὁποῖος εἶχε κτίσει εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἕτὸ περίφημον ἑβραϊκὸν ναόν.

Ἡ κτίσις τῆς Ἀγίας Σοφίας ἐστοίχισε τότε 50 ἑκατομμύρια χρυσῶν δραχμῶν. Ἐκοσμήθη δι' ἀριστουργημάτων, διὰ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων. Κατὰ τὸ μέσον τοῦ προαυλίου ἦτο ἡ κρήνη, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ εἰσερχόμενοι πιστοὶ ἔνιπτον τὰς χεῖρας των. Καὶ ἄνωθεν τῆς κρήνης ταύτης ἦτο ἀναγεγραμμένη ἡ περίφημος καρκινοβατοῦσα ἐπιγραφή, ἡ ὁποία λεγε δηλαδὴ τὰ αὐτά, εἴτε ἐκ τῆς ἀρχῆς, εἴτε ἐκ τοῦ τέλους ἀνεγιγνώσκετο:

ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΥΙΝ

(πλῦνε τὰς ἁμαρτίας σου ὄχι μόνον τὸ πρόσωπον)

Εἰσερχόμενός τις ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ εὐρισκόμενος αἴφνης ἐντὸς τοῦ χάους, τοῦ τεραστίου τούτου χώρου, αἰσθάνεται ἑαυτὸν ὑψούμενον ἀθελήτως πρὸς τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ.

Οἱ ἀρχιτέκτονες τοῦ ναοῦ, Ἀνθέμιος καὶ Ἰσίδωρος, κατῶρθωσαν εἰς ὅλον αὐτὸν τὸν τεράστιον ὄγκον νὰ δώσουν ἄρμονίαν καὶ ἐλαφρότητα. Πρώτην φοράν παρουσιάσθη τότε εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ ναὸς μετὰ

θόλου, διὰ τοῦτο πᾶς ναὸς μετὰ θόλου ὀνομάζεται ἤδη βυζαντινοῦ ρυθμοῦ.

Ὁ πρῶτος θόλος ἔπεσεν ἐκ σεισμοῦ συμβάντος κατὰ τὸ ἔτος 658, ἀλλ' ἐκτίσθη ἀμέσως πάλιν κομψότερος, καὶ μέχρισήμερον οὗτος ὑπάρχει.

Ὅταν κατὰ τὸ ἔτος 1453 ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἡ Ἁγία Σοφία μετετράπη εἰς τζαμίον.

Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ βεβαίως ἡ ἡμέρα, κατὰ ὅποιαν ὁ ἱερός οὗτος ναὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Χριστιανωσύνης θὰ γίνῃ πάλιν ναὸς τοῦ Κυρίου καὶ θὰ λειτουργηθῇ παρ' Ἑλλήνων ἱερέων.

Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Πέτρου τῆς Ρώμης καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Παύλου τοῦ Λονδίνου εἶναι μὲν ναοὶ μεγαλύτεροι τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀλλὰ διὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν ἐδαπανήθησαν περισσότερα χρήματα χάριν τῆς διακοσμῆσεως αὐτῆς.

29. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὅποιαν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἶδε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ κατεσκεύασε τὸ λάβαρον ὡς σημαίαν τοῦ στρατοῦ, ἡ Χριστιανικὴ πίστις ἐνίσχυε πάντοτε τοὺς πολεμιστὰς καὶ ἔσωζε τὸ Κράτος. Ἄλλ' ἡ δύναμις τῆς πίστεως ἐφάνη ἀκόμη λαμπρότερον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, τὰ ἔτη 610—630.

Πόλεμοι, οἱ ὅποιοι διήρκεσαν ἐπὶ ἔτη καὶ αὐτοκράτορες ἀνίκανοι καὶ σπάταλοι προηγουμένως εἶχον φέρει τὸ κράτος εἰς ἀθλίαν θέσιν. Καὶ εὖρον τὴν εὐκαιρίαν οἱ ἐχθροί, οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Ἄραβες νὰ κυριεύσουν πολλὰ μέρη τῆς Αὐτοκρατορίας, ὡς καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔλαβον καὶ μετέφεραν εἰς τὴν χώραν των καὶ τὸν Τίμιον Σταυρόν.

Τέλος δ' ἔφθασαν ἀκόμη καὶ πρὸ τῆς πρωτευούσης, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐπολιόρκησαν αὐτὴν ἰσχυρῶς διὰ στόλου καὶ στρατοῦ.

Ὁ λαὸς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐλάτρευεν ἰδιαιτέρως τὴν Παναγίαν καὶ ἐθεώρει αὐτὴν ἀνέκαθεν ὡς προστάτριαν καὶ πολιοῦχον τῆς πρωτευούσης. Καὶ κατὰ τὴν περίστασιν λοιπὸν ταύτην τὴν φοβερὰν, δὲν ἔχασεν ὁ λαὸς τὴν πεποίθησίν του εἰς τὴν προστασίαν τῆς Θεοτόκου. Μετὰ τῆς πίστεως ταύτης ὁ στρατὸς τοῦ ἀξίου αὐτοκράτορος Ἡρακλείου κατάρθωσε νὰ σώσῃ πάλιν τὴν πόλιν πολεμῶν γενναίως καὶ ἐκδιώκων τοὺς ἐχθρούς. Τότε ὁ λαὸς πανηγυρίζων ὕμνησε τὴν Θεοτόκον τὴν «ὑπέρμαχον στρατηγόν», ψάλλον, ὄρθιος τὸν «Ἀκάθιστον Ὑμνον», ὅπως ὠνομάσθη.

Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος εἶναι ἔργον τοῦ ποιητοῦ Πισίδου καὶ ἀποτελεῖται ἐξ 24 τροπαρίων. Σήμερον ψάλλονται τὰς πρώτας τέσσαρας Παρασκευὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, 6 τροπάρια καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν, τὴν δὲ πέμπτην ἑβδομάδα τῆς Τεσσαρακοστῆς ψάλλεται ὁλόκληρος.

Τότε ἐψάλη καὶ τὸ περίφημον κοντάκιον :

«Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τᾶ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια, ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, Θεοτόκε. Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράζω σοι : Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε».

Τοῦ ὁποίου ἡ ἐξήγησις εἶναι :

«Εἰς σέ τὴν ὑπέρμαχον στρατηλάτιδα ὀφείλω τὴν νίκην, Θεοτόκε, διότι σὺ ἐλευθέρωσας ἐμέ, τὴν πόλιν σου, ἐκ τοῦ κινδύνου. Καὶ ἐξ ὄλων τῶν κινδύνων ἐλευθέρωσέ με, διότι ἔχεις ἀκατάλυτον δύναμιν, ἵνα σέ προσφωνῶ. Χα ρε, νύμφη ἀνύμφευτε».

Ἄφοῦ οὕτως ἐσώθη ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ἐνίκησεν ὁ Ἡράκλειος ὄλους τοὺς ἐχθρούς, κατώρθωσε νὰ ἀποσπάσῃ παρὰ τῶν Περσῶν καὶ τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους τὸν ἔστησε πανηγυρικῶς εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀναστάσεως, ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ ὁ ὁποῖος ἔψαλλε :

«Σῶσον Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρως δωρούμενος καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα».

Τοῦ ὁποίου ἡ ἐξήγησις εἶναι :

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησόν αὐτόν, ὁ ὁποῖος εἶναι κληρονόμος τῶν ἐντολῶν Σου, χαρίζων νίκας εἰς τοὺς βασιλεῖς ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ προστατεύων τὸ Κράτος τῆς Χριστιανωσύνης».

Δι' ἀνάμνησιν τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἁ-

Β. Πετρούνια, Ἑκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Ἐκδ. ΣΤ' ἀντ. 5.000

γία Ἐλένη εἶχεν εὖρη τὸν Σταυρὸν καὶ τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἡράκλειος ἀνέλαβε πάλιν αὐτὸν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τὸν ἔστησε, γίνεται ἡ ἑορτὴ τῆς ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἰς τὰς 14 Σεπτεμβρίου.

30. Μοναχοὶ καὶ ἀσκηταί. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος.

Πολλοὶ ἐκ τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦ δευτέρου αἰῶνος ἐπώλουν τὰ ὑπάρχοντά των, διένεμον τὸ τίμημα τῆς πωλήσεως εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἔζων πτωχικῶς οἱ ἴδιοι. Οἱ τοιοῦτοι ἐλέγοντο ἀσκηταί.

Οἱ ἀσκηταὶ ἠσχολοῦντο συνήθως εἰς προσευχάς, νηστείας καὶ θρησκευτικὰς μελέτας.

Ἦσαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Κατ' ἀρχὰς ἔμεναν ἐντὸς τῶν πόλεων, βραδύτερον ἀπεσύροντο ἔξω εἰς τὰς ἐρημίας, εἰς τὰς ἵπείρας διέφευγον καὶ τοὺς διωγμοὺς τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐκεῖ ἐνήστευον καὶ προσηύχοντο ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ οὕτως ἐνόμιζαν ὅτι ἐγίνοντο περισσότερον ἄξιοι τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος ἔμεινεν εἰς τὴν ἔρημον καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν, ἦτο Παῦλος τις ἐκ τῆς Θηβαΐδος. Οὗτος ἐγκαινίασε τὸν ἀσκητικὸν βίον. Ἐπὶ ἐνενήκοντα ἔτη ἔζησεν ἐντὸς ἐνὸς σπηλαίου εἰς τὴν ἔρημον τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐκεῖ ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 360.

Περίφημος ἐπίσης ἀσκητῆς ἐγένεν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος. Οὗτος ἦτο πλούσιος νέος, ὁ ὁποῖος ἐπώλησεν ὅλα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ ἀπεσύρθη καὶ οὗτος εἰς τὴν ἔρη-

*Άγιος Ἀντώνιος

μον τῆς Αἰγύπτου. Πλήθος Χριστιανῶν μετέβαιναν ἐκεῖ ὅπως τὸν θαυμάσουν.

Πολλάκις ὁ Ἀντώνιος κατήρχετο εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἵνα ἐνισχύσῃ τοὺς Χριστιανούς. Ἡ παρουσία αὐτοῦ ἔκαμνε μεγάλην ἐντύπωσιν ὀχιμόνον εἰς τοὺς Χριστιανούς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Ἐθνικούς. Προσηύχετο συνεχῶς ἐπὶ πολλὰς νύκτας καὶ ἔτρωγε μόνον ἄρτον καὶ ἄλας, πολλάκις δὲ ἐκάστην τρίτην ἡμέραν.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ ἀγίου τούτου εἰς τὰς 17 Ἰανουαρίου.

Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὁ ἀσκητισμὸς διεδίδετο περισσότερο. Αἱ ἐρημίαι ἐπληροῦντο Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι κατέφευγαν ἐκεῖ, ἵνα σωθοῦν ἐκ τῆς καταδιώξεως τῶν Ἐθνικῶν καὶ ἵνα ἐπιδιοθοῦν εἰς τὴν ἀσκησιν τῶν στερήσεων καὶ εἰς τὴν προσευχὴν.

Οἱ μοναχοὶ κατ' ἀρχὰς ἔζων εἰς χωριστὰ κελλία. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἤρχισαν νὰ συναθροίζονται καὶ περισσότεροι ὁμοῦ, καὶ οὕτω ἐδημιουργήθη τὸ κοινόβιον τῆς ἐρημίας, οἱ καλόγηροι.

Πρῶτος ὁ ὅποῖος ἴδρυσε τοιοῦτο μοναστήριον ἦτο ὁ μαθητὴς τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου Παχούμιος. Οὗτος κατῴρθωσε νὰ συνάξῃ περίξ αὐτοῦ 7000 μοναχοὺς καὶ οὗτος ἴδρυσε καὶ τὸ πρῶτον γυναικεῖον μοναστήριον. Ὅταν δὲ ὁ μοναχικὸς βίος διεδόθη πολὺ, διεμορφώθησαν καὶ οἱ κανόνες τοῦ βίου αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι συνετάχθησαν παρὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, καὶ μέχρι σήμερον ἰσχύουν. Τὰ καθήκοντα τοῦ μοναχοῦ ἦσαν κυρίως τρία: νὰ ὑπακούῃ, νὰ μὴ ἔχη οὐδε-

μίαν περιουσίαν καὶ νὰ εἶναι ἐγκρατῆς (ὑπακοή, ἀκτημοσύνη καὶ παρθενία).

Ὁ μοναχὸς δηλαδὴ ἔπρεπε νὰ ζῆ μόνον διὰ τὸ Θεὸν καὶ νὰ ἀφοσιωθῆ εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἀσκήσεις. Διὰ νὰ συντηροῦνται δὲ οἱ μοναχοὶ ἡσυχολοῦντο εἰς ἐργόχειρα.

Τὰ μοναστήρια ἐπληθύνοντο, ἀλλὰ δὲν ἔπαυσαν νὰ ὑπάρχουν καὶ ἀσκηταί, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἔρριπτον ἑαυτοὺς εἰς μεγάλας κακοπαθείας καὶ εἰς στερήσεις, νομίζοντες ὅτι τοιουτοτρόπως ἠύχαριστον περισσότερο τὸν Θεόν. Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ οἱ στυλίται, ὅπως τοὺς ὠνόμασαν, ἐπειδὴ ἀνέβησαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς στύλων καὶ ἐκεῖ διῆλθον ὅλην τὴν ζωὴν αὐτῶν.

Περισσότερον ἐκ τούτων ἐφημίσθη ὁ στυλίτης Συμεών, ὁ ὁποῖος ἔμεινεν ἐπὶ τινος, στύλου παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν· τριάκοντα ὀλόκληρα ἔτη κηρύττων εἰς τὸν κόσμον τὴν μετάνοιαν.

Οἱ μοναχοὶ προσέφεραν μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Οὔτοι ἐπολέμησαν πολλὰς ἐπιβλαβεῖς αἰρέσεις καὶ ὑπεστήριξαν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Μοναχοὶ ἐχρησίμευσαν εἰς πολλὰ μέρη καὶ ὡς ἱεραπόστολοι. Μοναχοὶ ἀνέλαβον εἰς πολλὰ μέρη τὴν διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ. Οἱ μοναχοὶ τέλος ἐπολέμησαν τοὺς εἰκονομάχους.

31. ΟΙ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ ΚΑΙ Η ΑΝΑΣΤΥΛΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.

Τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦτο Λέων ὁ Ἰσαυρος, δηλαδὴ κατὰ τὰ ἔτη 717--741, ἐν σπουδαῖον ζήτημα παρουσιάσθη, τὸ ὁποῖον ἐχώρισε τὸν λαὸν εἰς δύο μερίδας καὶ κατετάραξε τὴν Ἐκκλησίαν. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἦτο, ἂν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν εἰκόνες εἰς τοὺς ναοὺς ἢ ὄχι.

Ἡ προσκύνησις τῶν εἰκόνων εἶχε καταντήσει κατὰ τὸν Η' αἰῶνα, ἔνεκα τῆς ἀμαθείας τῶν Χριστιανῶν, εἰς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν μία ἀληθῆς εἰκονολατρεία, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ὑπεθάλποντο καὶ αἱ παντοειδεῖς δεισιδαιμονίαι τῶν ἀνθρώπων. Π. χ. πολλοὶ Χριστιανοὶ ἔκαμνον ἀναδόχους εἰκόνας, ἄλλοι ἀπέξεοντὴν βαφὴν τῶν εἰκόνων καὶ ἔρριπτον αὐτὴν εἰς τὸν ἱερὸν ἄρτον καὶ οἶνον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἄλλοι ἔθετον τὸν ἱερὸν ἄρτον ἐπὶ τῶν χειρῶν τοῦ εἰκονιζομένου ἀγίου καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μετελάμβανον αὐτοῦ· ἄλλοι ἐξήρτων τὰς ἐλπίδας των μόνον ἐκ τῶν εἰκόνων.

Ἐνεκα λοιπὸν τῆς καταχρήσεως αὐτῆς ἠγέρθη ἀποστροφή καὶ διὰ τὴν ἀπλήν χρῆσιν τῶν εἰκόνων Οἱ μορφωμένοι, οἱ ἀνώτεροι κληρικοί, καθὼς καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Ἰσαυρος ἐκηρύχθησαν κατὰ τῶν εἰκόνων.

᾿Ωνομάσθησαν δὲ οἱ μὲν πολεμοῦντες τὴν χρῆσιν τῶν εἰκόνων εἰκονομάχοι, οἱ δὲ θέλοντες τὰς εἰκόνας εἰκονολάτραι.

Καὶ ἤρχισεν μεταξύ τῶν δύο ἀντιθέτων ἰδεῶν, μεταξύ τῶν εἰκονολατρῶν καὶ εἰκονομάχων, εἰς ἀγών, ὁ ὁποῖος διήρκεσε πολλὰ ἔτη.

Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο φανερόν εἶναι ὅτι περισσότερο δίκαιον εἶχαν οἱ εἰκονομάχοι. Διότι αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐκήρυξεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα καὶ διὰ τοῦτο ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ τὸν θεωρῇ ὡς πνεῦμα καὶ ὡς πνεῦμα νὰ τὸν λατρεύη. Ἄλλ' ἔπρεπε νὰ καταργήσουν μόνον τὴν κατάχρησιν καὶ ὄχι τὴν χρῆσιν. Διότι ἡ χρῆσις τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ ἡ τιμητικὴ των προσκύνησις εἶναι πολὺ ὠφέλιμος, ἦτο δὲ εἰσηγμένη ἀνέκαθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων Ἰσαυρος διέταξε νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ λατρεία εἰς τὰς εἰκόνας καὶ νὰ ἀφαιρέσουν αὐτὰς ἐκ τῶν ναῶν. Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐπέφερε φοβερὰν ἀναστάτωσιν. Ἡ δὲ ταραχὴ ἔφθασεν εἰς μέγαν βαθμόν, ὅταν ὁ διάδοχος τοῦ Λέοντος, ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος Ε' ὁ Κοπρώνυμος, ἔδωσεν ἀκόμη αὐστηροτέρας διαταγὰς καὶ οἰαδήποτε ἀντίτασις ἐκτυπᾶτο ἀνηλεῶς.

Τότε πολλοί, ἰδίως καλόγηροι, οἱ ὁποῖοι περισσότερο πάντων ἀνθίσταντο εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τῶν εἰκόνων, ἐξωρίσθησαν, ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακάς, ἐβασανίσθησαν καὶ ἐθανατώθησαν. Πολλὰ μοναστήρια κατεστράφησαν ἢ ἔκλεισαν ὡς καὶ βιβλιοθῆκαι τῶν μοναστηρίων καὶ τοιουτοτρόπως ἀντὶ καλοῦ ἐπροξένησαν πολλὰ κακὰ οἱ εἰκονομάχοι. Ἐγινε δὲ καὶ ἡ ἀμάθεια τοῦ ὄχλου μεγαλυτέρα καὶ συνεπῶς αἱ δεισιδαιμονίαι περισσότεραι.

Ὅταν ἐκάθησεν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἡ Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, συνεκλήθη πάλιν μία Οἰκου-
μενικὴ Σύνοδος, ἵνα δώσῃ λύσιν εἰς τὸ ζήτημα.

Ἡ Σύνοδος αὕτη, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἑβδόμη εἰς τὴν σειράν καὶ ἐγένετο εἰς τὴν Νίκαιαν τὸ 787, ἀνε-
στύλωσε τὰς εἰκόνας, δηλ. ὥρισε ὅτι αἱ εἰκόνες εἶναι χρήσιμοι, ὄχι ὅμως διὰ νὰ τὰς λατρεύουν οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ δίδουν εἰς αὐτὰς τιμὴν καὶ προσκύνῃσιν, ἡ δὲ λατρεία ἀνήκει μόνον εἰς τὸν Θεόν.

Τότε ἡσύχασαν τὰ πράγματα, ἀλλὰ δι' ὀλίγον και-
ρόν. Διότι μετὰ τὴν Εἰρήνην ἄλλοι αὐτοκράτο-
ρες ἤρχισαν νέον πόλεμον κατὰ τῶν εἰκόνων, μέχρις οὗ τέλος ἡ αὐτοκράτειρα Θεοδώρα εἰς μίαν νέαν Σύνοδον (εἰς τὰ 842) ἐπανέφερεν, ὀριστικῶς πλέον ἤδη τὰς εἰκόνας.

Τὸ γεγονός τοῦτο, διὰ τοῦ ὁποίου ἐδόθη τέ-
λος εἰς μίαν τόσον μεγάλην τρικυμίαν, ἡ Ἐκκλησία ὥρισε νὰ ἐορτάζεται κατ' ἔτος τὴν πρώτην Κυρια-
κὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἡ ὁποία ὠνομάσθη Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὴν ἡμέραν ταύτην ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον ἄπολυτίκιον.

«Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνοῦμεν, Ἀγα-
θέ, αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡ-
μῶν, Χριστέ ὁ Θεός· βουλήσει γὰρ ἠυδόκησας σαρκὶ ἀνελεῖν ἐν τῷ Σταυρῷ, ἵνα ρύσῃ οὓς ἐπλασας ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ· ὅθεν εὐχαρίστως βοῶμεν σοι: χαρᾶς ἐπλήρωσας τὰ πάντα ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον».

Ἡ ἐξήγησις τοῦ ἀπολυτικίου εἶναι:

«Τὴν εἰκόνα Σου τὴν ἱεράν προσκυνοῦμεν, Ἀγαθὲ Χριστέ καὶ Θεὲ ἡμῶν, ζητοῦντες συγχώρησιν τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, διότι Σὺ ἠθέλησες νὰ σταυρωθῆς, ἵνα σώσης ἡμᾶς τὰ πλάσματά Σου, ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πονηροῦ. Διὰ τοῦτο, μετ' εὐχαριστήσεως ἀναφωνοῦμεν πρὸς Σέ: πανταχοῦ ἐσκόρπισας τὴν χαράν, ὡς Σωτὴρ, ὁ ὁποῖος ἦλθες καὶ ἔσωσας τὸν κόσμον».

Ἐπὲρ τῶν εἰκόνων μεγάλως ἠγωνίσθη ὁ σοφὸς ὑπεραπιστὴς τῆς Ὁρθοδοξίας Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός.

32. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος. Τὸ σχίσμα.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία κατὰ διαστήματα ἐταράσσεται ἐξ αἰτίας διαφόρων ζητημάτων τὰ ὁποῖα παρουσιάζοντο, ἀλλ' εἰς τὸ τέλος εὐρίσκετο ἡ ὀρθὴ λύσις, καὶ οὕτω ἠσύχασον πάλιν τὰ πράγματα καὶ ἡ Χριστιανωσύνη εἰς ὅλον τὸν κόσμον εὐρίσκετο εἰς ὁμόνοιαν.

Ἦλθεν ὁμως ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ὁμόνοια αὕτη διεσπάσθη καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐχωρίσθη εἰς Ἀνατολικὴν (τὴν Ὁρθόδοξον) καὶ εἰς Δυτικὴν (τοῦ Πάπα).

Ὁ χωρισμὸς αὐτὸς ὠνομάσθη σχίσμα, αἱ δὲ ἀφορμαὶ αὐτοῦ ἦσαν αἱ ἑξῆς:

Οἱ πέντε Πατριάρχαι Ρώμης, Κωνσταντινουπόλεως, Ἱερουσαλήμ, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας διοι-

κοῦσαν πάντοτε τὴν περιφέρειαν αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἀναμιγνύωνται ὁ εἰς εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ἄλλου, ἀλλ' ἦσαν ὅλοι ἰσότιμοι.

Κατὰ τὸ ἔτος ὁμως 20 μ.Χ. ὁ Πατριάρχης τῆς Ρώμης ἐνόμισεν ὅτι αὐτὸς εἶχε μεγαλύτερα δικαιώματα τῶν ἄλλων. Ἐλεγεν ὅτι ἡ πρώτη πρωτεύουσα ἦτο ἡ Ρώμη καὶ ἀνωτέρα ἐκκλησία τῆς Ρώμης, διότι εἶχεν ἰδρῦσει αὐτὴν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Ἐκτὸς τούτων ὁ Πατριάρχης Ρώμης, ἀπὸ τὸν Η' αἰῶνα ἔλαβε καὶ τὴν ὀνομασίαν Πάπας, τὴν ὁποίαν ἕως τότε εἶχε μόνον ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ ἤρχισε νὰ εἰσάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νέα πράγματα ἐπιζητῶν εἰς κάθε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰ ἰδιαίτερα τῶν ἄλλων Πατριαρχείων.

Εἰς ὅλα αὐτὰ οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι ἀνθίσταντο πάντοτε, ὁ δὲ χωρισμὸς ὑπέβροσκε, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο ἐπισημῶς.

Ὅταν ἀνέβη εἰς τὸν Βυζαντινὸν θρόνον ὁ Μιχαήλ Γ' ὁ ὁποῖος ἦτο ἀνήλικος, ἀνέλαβε τὰ βασιλικά καθήκοντα ὁ θεῖος αὐτοῦ Βάρδας. Τότε Πατριάρχης ἦτο ὁ Ἰγνάτιος. Ὁ Ἰγνάτιος ἦτο μὲν εὐσεβὴς καὶ αὐστηρὸς τὰ ἦθη, ἀλλὰ ἀμόρφωτος καὶ τραχὺς τοὺς τρόπους.

Ὁ Βάρδας εὐρέθη πρὸς τὸν Ἰγνάντιον εἰς διχογνωμίαν καὶ κατεβίβασε αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου.

Ἴνα μὴ ἐρεθισθῇ δὲ ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ἠγάπα τὸν Ἰγνάντιον, ὠνόμασε Πατριάρχην ἕνα ἀνώτερον ὑπάλληλον τοῦ παλατίου τὸν Φώτιον, ὁ ὁποῖο ἦτο

εις πάντας γνωστός διὰ τὴν σοφίαν του, τὴν ἀσπιλον ἠθικὴν του καὶ τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν του.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Φώτιος δὲν ἐδέχετο, ἀλλ' εἰς τὸ τέλος ὑπεχώρησε καὶ ἐντὸς ἐξ ἡμερῶν, μολονότι λαϊκός, ἔγινε Πατριάρχης, διελθὼν κατὰ σειρὰν ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα.

Ἴνα παύσουν δὲ νὰ παραπονοῦνται οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰγνατίου, συνεκλήθη μεγάλη Σύνοδος, ὅπως ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν. Εἰς τὴν Σύνοδον αὐτὴν προσεκλήθησαν καὶ ἀπέστειλαν ἀντιπροσώπους πάντες οἱ Πατριάρχαι. Ὁ Πάπας ὅμως Νικόλαος ὁ Α', ἀνθρωπος φιλόδοξος καὶ ὑπερήφανος, δὲν περιωρίσθη νὰ στείλῃ δύο ἀντιπροσώπους, ἀλλὰ ἔστειλε καὶ ἐπιστολὴν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, κατηγορῶν αὐτὸν ὅτι κατεβίβασεν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τὸν Ἰγνατίον, χωρὶς νὰ ζητήσῃ προηγουμένως τὴν ἀδειάν του καὶ ἀνεβίβασε τὸν Φώτιον, ἐνῶ δὲν ἦτο κληρικός.

Ἡ συμπεριφορὰ αὕτη τοῦ Πάπα ἦτο ἀλαζονικὴ καὶ ἄτοπος, διότι οὐδέποτε μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχεν ἐρωτηθῆ Πατριάρχης τις διὰ τὴν ἐκλογὴν Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὐδὲ ὑπῆρχεν ἐκκλησιαστικός τις κανὼν, ὁ ὁποῖος ἀπηγόρευε ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον εἰς λαϊκός.

Δὲν ἐδόθη ὅμως σημασία εἰς τὴν διαγωγὴν ταύτην τοῦ Πάπα καὶ ἡ Σύνοδος ὁμοφώνως ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου.

Ὁ Πάπας τότε συνεκάλεσε καὶ αὐτὸς μίαν ἰδικὴν του Σύνοδον, αὕτη δ' ἐθεώρησεν ἄκυρον τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου καὶ ἀφώρισε καὶ τοὺς δύο ἀντιπροσώπους

τοῦ Πάπα, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀναγνωρίσει τὸν Φώτιον εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐξ αἰτίας τῆς πράξεως ταύτης τοῦ Πάπα ἐξηρεθίσθησαν εἰς μέγαν βαθμὸν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλλ' ἐν τούτοις πάλιν ὁ Φώτιος ἐπροτίμησε νὰ μὴ δώσῃ εἰς τὸ γεγονός τὴν μεγάλην σημασίαν τὴν ὅποιαν εἶχε, ὅπως ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τοῦ χωρισμοῦ.

Ἐν τούτοις ὁ Πάπας δὲν ἤργησε νὰ δώσῃ νέαν ἀφορμὴν, ἢ ὅποια ἦτο ἡ ἐξῆς :

Εἰς τὴν Βουλγαρίαν δὲν εἶχε ἀκόμη τότε διαδοθῆ ὁ Χριστιανισμός.

Δύο Ἑλληνες μοναχοὶ ὅμως, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος, καταγόμενοι ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης, κατώρθωσαν νὰ φέρουν εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν τοὺς Σλαύους τῆς Μοραβίας, ὁ δὲ Φώτιος ἐβάπτισε τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Βόγοριν. Ὄταν δὲ ὁ Βόγορις ἐβαπτίσθη, ὅλος ὁ βουλγαρικὸς λαὸς ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα τοῦ βασιλέως του. Τότε ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἔστειλεν ἱερεῖς, ἵνα διοργανώσουν τὴν Βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν. Ὄταν ἔμαθε ὅμως τοῦτο ὁ Πάπας Νικόλαος, δὲν ἔχασε καιρὸν, στέλλει καὶ αὐτὸς ἰδικούς του ἱερεῖς πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Οἱ ἱερεῖς οὗτοι, οἱ Δυτικοί, ἐφέροντο μετὰ πολὺ σκαιοῦ καὶ ὑβριστικοῦ τρόπου πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ὄχι δὲ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐσκόρπιζον διαφόρους διδασκαλίας νέας, αἱ ὅποια δὲν ἦσαν ποσῶς σύμφωνοι πρὸς τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν.

Ἐδίδασκον παραδείγματος χάριν ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ, ἐνῶ, ὡς αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἶχε διδάξει, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ἐκπορεύεται καὶ ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ. Ἐπίσης εἶχον ἐπιφέρει καὶ ἄλλας διαφορὰς εἰς τὴν λατρείαν καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Τότε ὁ Φώτιος, ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ καταλληλότερος νὰ ματαιώσῃ τὰς ἀλαζονικὰς ἀξιώσεις τοῦ Πάπα ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔκρινε πλέον ὅτι δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτὸν νὰ κάμῃ ὑπομονὴν, ἐμπρὸς εἰς τὴν διαγωγὴν αὐτὴν τοῦ Πάπα, ἢ ὁποῖα ἐζημίωνε τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐξέδωκε λοιπὸν μίαν ἐγκύκλιον καὶ ἀπέστειλεν αὐτὴν πρὸς ὅλους τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, διαμαρτυρόμενος διὰ τὰς αὐθαιρεσίας καὶ τὰς παρεκτροπὰς τοῦ Πάπα καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ παρεκάλει αὐτοὺς νὰ συνέλθουν εἰς Σύνοδον ἵνα συσκεφθοῦν.

Ἐγινε λοιπὸν πραγματικῶς ἡ Σύνοδος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὰ 867, εἰς τὴν ὁποῖαν ὅλοι οἱ Πατριάρχαι εἶχον τοὺς ἀντιπροσώπους των. Χίλιοι ἐπίσκοποι καὶ κληρικοὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν.

Ἡ Σύνοδος αὕτη ἀφώρισε τὸν Πάπαν καὶ τοὺς ὄπαδούς του. Δὲν διεκόπησαν ὁμως ἀμέσως αἱ σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν παρὰ κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα (1054) ἐπὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μιχαὴλ Κηρουλαρίου. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐξ αἰτίας τῆς ὑπεροψίας καὶ τῆς φιλαρχίας τῶν Παπῶν, ἔγινε τὸ σχίσμα εἰς

τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ ὁποῖον ἐχώρισεν αὐτὴν εἰς Ἀνατολικὴν καὶ εἰς Δυτικὴν.

Πολλάκις κατόπιν κατὰ τὰ ἀκολουθήσαντα ἔτη κατεβλήθη προσπάθεια ὅπως ἐνωθοῦν πάλιν αἱ δύο Ἐκκλησίαι, ἰδίως ἐκ μ' ρους τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡσάκις ἐχρειάσθησαν τὴν βοήθειαν τοῦ Πάπα κατὰ τῶν ἐχθρῶν των, ἀλλὰ πάντοτε ἀπέτυχον.

Τοιουτοτρόπως μέχρι σήμερον ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία εἶναι χωρισμένη ἀπὸ τὴν Δυτικὴν ἡ δὲ ἐνωσίς των φαίνεται πλέον ἀκατόρθωτος, διότι ἡ ὑπερηφάνεια τῶν Παπῶν ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ κηρύξουν ὅτι αὐτοὶ ἔχουν τὸ ἀλάθητον.

Αὐτὸ λοιπὸν ἦτο τὸ ἱστορικὸν τοῦ σχίσματος, εἰς τὸ ὁποῖον, ἐπαναλαμβάνομεν, ἔφερον ἡ ἀλαζονεία τῶν Παπῶν καὶ αἱ δεσποτικαὶ των ἀξιώσεις νὰ γίνουσι κύριοι ὅλης τῆς Ἐκκλησίας. Ἦρχισε τοῦτο ἐπὶ Πατριάρχου Φωτίου καὶ τελειωτικῶς ἐπισημοποιήθη τὸ 1054 ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Μιχαὴλ Κηρουλαρίου.

Εἶδομεν ὅτι τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν Βουλγαρίαν διέδωσαν οἱ δύο ἀδελφοὶ μοναχοὶ Μεθόδιος καὶ Κύριλλος.

Οὗτοι ἐκτὸς τῆς Βουλγαρίας ὠδήγησαν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τοὺς Σέρβους καὶ πάντας τοὺς Σλαβικοὺς λαούς. Οὗτοι μάλιστα εὔρον καὶ τὴν Σλαβικὴν γραφὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔγραψαν τὴν Ἁγίαν Γραφήν, τὴν λειτουργίαν καὶ ἄλλα βιβλία Ἐκκλησιαστικά, διὰ τοῦτο δὲ λέγονται καὶ ἀπόστολοι τῶν Σλάβων.

Οἱ Ρῶσσοι ἔγιναν Χριστιανοὶ κατὰ τὸ ἔτος 988, ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ αὐτῶν Βλαδίμηρος ἐβαπτίσθη ὀνομασθεὶς Βασίλειος καὶ ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν Χριστιανὴν Βυζαντινὴν πριγκήπισσαν Ἄνναν. Ὁ Βλαδίμηρος, ὁ ὑπὸ τῶν Ρώσσων καὶ ἰσαπόστολος καλούμενος, ἦτο ἔγγονος τῆς μεγάλης δουκίσσης Ὀλγας, ἣ ὁποία προηγουμένως ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 955 εἶχε βαπτισθῆ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κρυφίως Χριστιανὴ λαβοῦσα τὸ ὄνομα Ἑλένη.

33. Θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις εἰς τὴν Δύσιν.

Οἱ Πάπαι δὲν ἐχώρισαν μόνον τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς, ἀλλ' ἔγιναν αἵτιοι χωρισμοῦ καὶ ἐντὸς αὐτῆς ταύτης τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὸν Μεσαίωνα, λόγῳ τῆς ἀμαθείας τοῦ λαοῦ, περιέπεσεν εἰς μεγάλην διαφθοράν.

Ἡ διαφθορὰ αὕτη προήρχετο ἀπὸ τὰς ἑξῆς αἰτίας:

1. Ἡ Ἁγία γραφὴ εἶχε παραμεληθῆ καὶ τὸ ἅπαντον τῆς Χριστιανικῆς διδαχῆς ἀπετέλει ἡ Ἱερὰ Παράδοσις.

2. Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς ἐκτελέσεως ἐξωτερικῶν τύπων τῆς θρησκείας. Δηλαδή, ἵνα σωθῆ τις, ἦτο ἀρκετὸν ὅπως κάμη νηστείας, ὑπάγη εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους, ἢ καὶ νὰ δώσῃ χρήματα διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἀγοράσῃ τὴν σωτηρίαν του.

3. Ἡ λατρεία ἐγίνετο εἰς γλῶσσαν Λατινικὴν, τὴν ὁποίαν δὲν ἤννοει ὁ λαός.

4. Ἡ διοίκησης τῆς Ἐκκλησίας ἦτο δεσποτικώτατη, διότι ὁ Πάπας εἶχε συγκεντρώσει ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς χεῖράς του. Εἶχεν ἀποκτήσει μάλιστα τοιαύτην δύναμιν εἰς τὴν Δύσιν, ὥστε ἀνεβίβαζε καὶ κατεβίβαζε βασιλεῖς ἐκ τῶν θρόνων των.

Λόγω λοιπὸν τῆς καταστάσεως ταύτης, πολλοὶ ἐζήτησαν τὴν μεταρρύθμισιν τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν τὸ κατώρθωνον ὁμως, διότι, ὡς εἶπομεν, οἱ Πάπαι ἦσαν πανίσχυροι. Τινὲς μάλιστα τῶν μεταρρυθμιστῶν τούτων ἐκάησαν ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

Ὅταν ὁμως ἀνεκαλύφθη ἡ τυπογραφία καὶ τὰ γράμματα διεδίδοντο εἰς τὸν λαόν, τὰ πράγματα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ μεταβάλλωνται. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον δὲν κατώρθωσαν οἱ πρῶτοι μεταρρυθμισταὶ τὸ ἐπέτυχον μετὰ ταῦτα ὁ Λούθηρος, ὁ Ζβίγγλιος καὶ ὁ Καλβίνος.

34. Ὁ Λούθηρος.

Ὁ Μαρτίνος Λούθηρος ἐγεννήθη τὸ 1483. Ἐσπούδασε Θεολογίαν καὶ Φιλοσοφίαν καὶ ἔγινε μοναχός.

Ἡ φήμη αὐτοῦ ἦτο μεγάλη καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔτος 1508 ἔγινε καθηγητῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιττεμβέργης.

Ὁ Λούθηρος μετέβη εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἐκεῖ ἐγνώρισε τὴν διαφθορὰν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖνο ὁμως τὸ ὅποιον συνετέλεσε, ἵνα ἐξαναστῇ κατὰ τοῦ Πάπα ἦτο τὸ ἑξῆς:

Ὁ Πάπας Λέων 10ος, ἄνθρωπος ἄσωτος καὶ ἔχων

ανάγκην χρημάτων, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὰ σπατα-
λᾶ αὐτός, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς
'Εκκλησίας τοῦ Ἁγίου Πέτρου, εἰς τὴν Ρώμην, ἀπε-

Μαρτίνος Λούθηρος

φάσισε τὰ φορολογήσῃ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δύ-
σεως πωλῶν ἐγγράφους ἀφέσεις ἀμαρτιῶν, δηλ. συγ-
χωροχάρτια.

Οὕτω, ἕκαστος Χριστιανός, ἂν τυχὸν ἔκαμνεν ἀ-
μαρτίας καὶ ἤθελε τὰ συγχωρηθῆ καὶ τὰ σωθῆ, δὲν
ἦτο ἀνάγκη τὰ μετανοήσῃ, καθὼς ἐδίδαξεν ὁ Χρι-
στὸ καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ἀλλ' ἦτο ἀρκετόν, ἔαν εἶνε
Β. Πετρούνια, Ἑκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ἔκδ. ΣΤ' ἀντ. 5,000 7

χρήματα, νὰ δίδη καὶ ἀγοράζη δι' αὐτῶν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν του. Ὅσον δὲ περισσότερα χρήματα ἔδιδε τόσον καλυτέραν θέσιν ἐξησφάλιζεν εἰς τὸν Παράδεισον.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ἀνέλαβε τὸ ἔργον τοῦτο ὁ μοναχὸς Τέτζελος.

Ὁ Λούθηρος ἐξανέστη κατὰ τοῦ μέτρου τούτου καὶ τὴν παραμονὴν τῶν Ἀγίων Πάντων ἐτοιχοκόλλησεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς Βιττεμβέργης τὰ 95 ἄρθρα του, διὰ τῶν ὁποίων ἤρνεϊτο εἰςτὸν Πάπαν τὸ δικαίωμα νὰ δίδη εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν χωρὶς μετάνοιαν.

Ὁ ἀγὼν τὸν ὁποῖον ἀνέλαβεν ὁ Λούθηρος ἦτο δύσκολος καὶ ἐπικίνδυνος, διότι εἶχε νὰ παλαίσῃ οὗτος ἐναντίον τοῦ πανισχύρου Πάπα. Δὲν παρῆλθεν ὅμως πολὺ χρονικὸν διάστημα καὶ αἱ ἰδέαι τοῦ Λουθήρου ἔγιναν γνωσταὶ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, ὁ δὲ λαὸς πανταχοῦ ἐζήτηει ἐκκλησιαστικὴν μεταρρύθμισιν.

Τότε ὁ Πάπας ἐκάλεσε τὸν Λούθηρον ὅπως ἔλθῃ ἐντὸς 60 ἡμερῶν εἰς τὴν Ρώμην καὶ παρουσιάσῃ πρὸς ἀπολογία. Ὁ Λούθηρος ὅμως, γνωρίζων ποιά τύχη τὸν ἀνέμενεν ἐκεῖ, δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὴν πρόσκλησιν.

Τότε ὁ Πάπας ἀφώρισεν αὐτόν. Ὁ Λούθηρος ὅμως ἐνώπιον τοῦ πλήθους ἔρριψε τὸν ἀφορισμὸν εἰς τὴν πυράν.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἔγινεν εἰς τὸ Βόρμς συνέδριον τῶν ἡγεμόνων. Ἐκεῖ ἐκάλεσαν καὶ τὸν Λούθηρον καὶ

ἀπήτησαν παρ'αυτοῦ ὅπως ἀρνηθῆ τὴν διδασκαλίαν του. Ὁ Λούθηρος ὁμως ἀπεκρίθη ὅτι τότε μόνον ἤθελε συμμορφωθῆ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις των, ὅταν ἀπεδεικνύετο ὅτι ἡ διδασκαλία του ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Τὸ Συνέδριον τότε ἀπεφάσισεν ὅπως ἀπαγορευθῆ ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου καὶ καῶσι τὰ συγγράμματα, τὰ ὅποια εἶχε γράψει.

Βραδύτερον ἔγινε ἄλλο Συνέδριον εἰς τὸ Σπάϊρ, τὸ ὅποιον ἀπεφάσισε τὰ αὐτά.

Ὁ Λούθηρος καὶ οἱ ὅπαδοὶ αὐτοῦ διεμαρτυρήθησαν διὰ τὰ μέτρα, τὰ ὅποια ἐλαμβάνοντο ἐναντίον των καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν διαμαρτυρόμενοι ἢ προτεστάντες (τὸ ὅποιον σημαίνει λατινιστὶ τὸ αὐτό).

Μετὰ ταῦτα συνεκροτήθη ἄλλο συνέδριον εἰς τὴν Αὐγούσταν, τὸ ἔτος 1555. ὁπότε οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα νὰ τελοῦν ἐλευθέρως τὰ τῆς λατρείας αὐτῶν.

Ἡ καταδίωξις ὁμως τῶν Διαμαρτυρομένων δὲν ἔπαυσεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησεν ἐπ' ἀρκετὸν ἀκόμη χρόνον. Μίαν νύκτα μάλιστα, τὴν νύκτα τοῦ ἀγίου Βαρθολομαίου, εἰς τὰ 1672, ἔλαβε χώραν ἀγρία σφαγὴ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἡ ὅποια διήρκεσεν ἐπὶ ἓνα μῆνα, καὶ ἐφονεύθησαν κατ' αὐτὴν 40 χιλιάδες ἐξ αὐτῶν. Τέλος ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν ἀνηλεῆ αὐτὴν καταδίωξιν τῶν Διαμαρτυρομένων.

35. Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου εἶναι ἡ ἀκόλουθος.

1. Παρεδέχετο μόνον τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ ἀπέρριπτε τελείως τὴν ἱερὰν παράδοσιν. Τοῦτο τὸ ἔπραξεν, ἐπειδὴ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἔδιδε μεγαλύτεραν σημασίαν εἰς τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν, ἵνα δικαιολογῇ τὰς καταχρήσεις, τὰς ἑποίας ἔκαμνε. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ χωρίσῃ τὴν ἀληθῆ Παράδοσιν ἀπὸ τὴν Παράδοσιν ὡς διεμόρφωσαν αὐτὴν οἱ Πάπαι, τὴν ἀπέρριψε τελείως (ἐξ ἀντιδράσεως).

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἡμῶν ἀποδίδει τὴν αὐτὴν σημασίαν εἰς τὴν Ἀγίαν γραφήν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν, ὅπως ὅμως αὕτη παρεδόθη παρὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ περιέχεται εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν 7 οἴκουμενικῶν Συνόδων.

2. Ἐκ τῶν τριῶν βαθμῶν τῆς ἱερωσύνης διετήρησε μόνον τοὺς δύο, δηλαδὴ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ διακόνου, κατήργησε δὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐπισκόπου. Τοῦτο δὲ ἔπραξε, διότι οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας μετχειρίζοντο τὸ ἀξίωμά των, διὰ νὰ πλουτοῦν καὶ νὰ ζοῦν ἀσώτως.

3. Ἐκ τῶν Μυστηρίων διετήρησε μόνον δύο, τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος καὶ τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Τὰ δὲ ἄλλα μυστήρια τὰ θεωρεῖ ἀπλῶς τελετάς.

4. Τὴν λατρείαν τὴν ἔκαμε ἐντελῶς ἀπλήν. Συνίστατο δηλαδὴ αὕτη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Γραφῆς.

καὶ τὸ κήρυγμα καὶ δὲν εἶχε τὸ πομπῶδες τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

5. Ἐδίδαξεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος σφύζεται μόνον διὰ τῆς πίστεως του καὶ ὄχι διὰ τῶν προσευχῶν, τῶν νηστειῶν καὶ τῶν ἀποδημιῶν εἰς ἱεροὺς τόπους, ἃς ἐδίδασκεν ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἡμῶν παραδέχεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος σφύζεται διὰ τῆς πίστεως του καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων αὐτοῦ.

6. Ἀπέρριψε τὴν τιμητικὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων, ἐπειδὴ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία εἶχε θεοποιήσει τοὺς ἁγίους καὶ τὰς εἰκόνας, καὶ

7. Τέλος, μετέφρασε τὴν Ἀγίαν Γραφὴν εἰς τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν, διότι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὅλη ἡ λατρεία ἐγένετο εἰς Λατινικὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔννοοῦσεν ὁ λαός.

36. Ζβίγγλιος καὶ Καλβίνος.

Τὴν ἐκκλησιαστικὴν μεταρρύθμισιν, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν ὁ Λούθηρος εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀνέλαβε κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ ὁ Ζβίγγλιος εἰς τὴν Ἑλβετίαν. Ἐπειδὴ ὁμως οὗτος ἐφονεύθη πολεμῶν πρὸς τοὺς παπικούς, τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐξηκολούθησεν ὁ Καλβίνος.

Τοιοιουτρόπως ἡ ἐκκλησιαστικὴ μεταρρύθμισις διεδόθη συντόμως εἰς τὴν Γερμανίαν, Ἑλβετίαν καὶ Ἀγγλίαν μετὰ τινῶν παραλλαγῶν.

37. Αἱ Ἐκκλησίαι τῶν Διαμαρτυρομένων.

Αἱ τρεῖς Ἐκκλησίαι, ἡ Λουθηρανική, ἡ Καλβινική καὶ Ἄγγλικανική, εἶναι αἱ κυριώτεραι ἐκκλησίαι τῶν Διαμαρτυρομένων.

Εἰς τὴν Γερμανίαν, ὡς καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας εἰς τὰς ὁποίας μετεδόθη ἡ Ἐκκλησιαστικὴ μεταρρύθμισις, ἡ Θεολογικὴ παιδεία ἔφθασεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἔρμηνεύουν ἐλευθέρως τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Οἱ Διαμαρτυρόμενοι κληρικοὶ εἶναι πολὺ μορφωμένοι, θεωροῦνται δὲ ὡς ὑπάλληλοι.

Ἡ Ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία διετήρησε τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐπισκόπου, διὰ τοῦτο δὲ λέγεται καὶ Ἐπισκοπιανὴ Ἐκκλησία.

38. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

Ὁ Μωάμεθ Β' καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ ἔτος 1453, ὑπέταξε μετ' ὀλίγον καὶ ὅλην τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

Πρὸς τοὺς ἡττημένους ὁ κατακτητὴς συμπεριφέρθη μετὰ μεγάλης ἐπιεικειᾶς. Διετήρησε τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἀνεβίβασεν ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τὸν Γεώργιον Σχολάριον ἢ Γεννάδιον. Εἶχε δὲ καὶ πολιτικὸν συμφέρον πρὸς τοῦτο, διότι ὁ νέος Πατριάρχης ἦτο κατὰ τῆς Ἑνώσεως Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Οὕτω δὲ θὰ ἐξηκολούθει ἡ δριαίεσις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν Δύσιν.

Ἐχορήγησε δὲ διάφορα προνόμια εἰς τὸν Πατριάρχην καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν ἀρχηγὸν πάντων τῶν ὑπὸ τὴν ὑποταγὴν τοῦ Χριστιανῶν καὶ Ἐθνάρχην. Ἐπὶ πλέον ἔδωσεν εἰς αὐτὸν καὶ πολιτικὴν ἐξουσίαν. Εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ φορολογῇ τοὺς Χριστιανοὺς διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ἐπίσκοποι ἔλαβον δικαστικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν καὶ ὁ κατώτερος κλῆρος ἐδικάζετο ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν.

Αἱ Ἐκκλησίαι διετήρησαν τὴν περιουσίαν των.

Οἱ Χριστιανοὶ δὲν ὑπεχρεώθησαν νὰ γίνουν Ὀθωμανοί.

Ἡ διεύθυνσις τῶν σχολείων ἐτέθη εἰς Χεῖρας τῶν Ἐπισκόπων.

Πᾶσαι δ' αἱ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαι παραχωρήσεις ἐπεκυρώθησαν καὶ παρ' ἄλλων Σουλτάνων διαδόχων τοῦ Μωάμεθ.

Τοιουτοτρόπως ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ἀπέκτησαν μεγαλυτέραν δύναμιν ἐκείνης τῆν ὁποίαν εἶχον πρότερον.

Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ παραχωρήσεις εὐκόλως παρεβιάζοντο εἰς δοθεῖσαν εὐκαιρίαν παρὰ τῶν Τούρκων. Ἐξ ἄλλου πάντως ὄφειλε νὰ φαίνεται ἡ ὑπεροχὴ τῶν Τούρκων ἀπέναντι τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ Πατριάρχης Γεννάδιος ἐξηναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ, οἱ δὲ μετ' αὐτὸν Πατριάρχαι ἀνεβιβάζοντο καὶ κατεβιβάζοντο εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρό-

νον παρὰ τῶν διαφόρων Σουλτάνων, ὅπως ἐπιτυγχάνουν παρ' αὐτῶν ἐκάστοτε πλούσια δῶρα.

Εἰς τοὺς Χριστιανούς δὲν ἐπετρέπετο νὰ κατατάσσονται εἰς τὸν στρατόν' οὔτε δημόσιοι ὑπάλληλοι νὰ διορίζονται.

Ἐπίσης δὲν ἠδύναντο νὰ παραστῶσι μάρτυρες κατὰ Ὄθωμανῶν εἰς τὰ Δικαστήρια.

Ἐπεβλήθη φόρος εἰς πάντας τοὺς Χριστιανούς, πλὴν τῶν κληρικῶν.

Δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτοὺς νὰ φορῶσι τὰ αὐτὰ ἐνδύματα, ὅποια καὶ οἱ Ὄθωμανοὶ ἀλλὰ ταπεινότερα. Δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτοὺς νὰ τραγωδοῦν, ἢ νὰ ὀμιλοῦν μεγαλοφώνως.

*Ὡφειλον νὰ χαιρετῶσιν αὐτοὶ πρῶτοι τοὺς Τούρκους καθ' ὁδόν.

Οἱ Χριστιανικοὶ ναοὶ δὲν ἔπρεπε νὰ φέρουν ἐξωτερικῶς σταυρούς, οἱ δὲ κώδωνες αὐτῶν νὰ μὴ ἀκούονται.

*Ἀπασαί αἱ καταπιέσεις αὗται ἀπέβλεπαν εἰς τὸ νὰ ἐξαναγκάζουν τοὺς Χριστιανούς νὰ γίνωνται Ὄθωμανοί.

39. Τὰ Μοναστήρια κατὰ τὴν δουλείαν.

Οἱ Τοῦρκοι, ἐκτὸς ὅλων τῶν λοιπῶν μαρτυρίων, διὰ τῶν ὁποίων ἐβασάνιζον τοὺς Χριστιανούς, ἔκλεισαν καὶ τὰ σχολεῖα των. Θὰ ἐκινδύνευε τότε τὸ Ἔθνος νὰ πέσῃ εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπαιδευσίας, ἂν δὲν ὑπῆρχον τὰ Μοναστήρια.

Τὸ κρυφὸ σκολειὸ

Εὐτυχῶς οἱ Τοῦρκοι ἐσεβάσθησαν τὰ Μοναστήρια. Ἐκεῖ λοιπὸν μετέβαιναν κρυφίως οἱ μικροὶ Ἑλληνό-παιδες καὶ ἐδιδάσκοντο τὰ γράμματα παρὰ τῶν μορφωμένων μοναχῶν.

Ἀπὸ τὰ κρυφὰ αὐτὰ σχολεῖα ἐξῆλθαν οἱ διδάσκαλοι, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1600 καὶ ὕστερον ἤρχισαν νὰ κτίζουν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος σχολάς, εἰς τὰς ὁποίας οἱ Ἑλληνόπαιδες ἐδιδάσκοντο τὴν Θρησκείαν των καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς μεγάλης Πατρίδος των.

Τὰ μοναστήρια λοιπὸν πολὺ συνέτειναν ὥστε νὰ λάβῃ τὸ ἔθνος νέαν ζωὴν καὶ νὰ δυνηθῇ νὰ κάμῃ τὴν ἐπανάστασιν, ἣ ὁποία ἔδωσεν εἰς αὐτὸ πάλιν τὴν ἐλευθερίαν του.

40. Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἰς τὸ ἐλεύθερον Κράτος.

Μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 διεκόπη ἡ ἐξάρτησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ 1833 συνῆλθε Σύνοδος ἐπισκόπων εἰς τὸ Ναύπλιον, ἣ ὁποία ἀπεφάσισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, τότε δηλαδὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐγένεν Ἀυτοκέφαλος. Ἐδημοσίευσέ δὲ ἡ Σύνοδος αὕτη καὶ τὸ καταστατικὸν τῆς Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας ὡς νόμον τοῦ Κράτους.

Κατὰ τὸ Καταστατικὸν τοῦτο, τὴν ἀνωτά-

την Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἀπετέλει Σύνοδος ἐκ 5 ἐπισκόπων, ἡ ὁποία ἀνευνοῦτο κατ' ἔτος.

Πρόεδρος τῆς Συνόδου θὰ ἦτο πάντοτε ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν.

᾿Ωρίσθη ἐπίσης ὅτι ἔπρεπε νὰ παρίσταται καὶ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος εἰς τὴν Σύνοδον, ἵνα δι' αὐτοῦ ἐποπτεύη ἡ Πολιτεία τὰ Ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ἀνευ δὲ τῆς παρουσίας τούτου, δὲν ἠδύνατο νὰ ληφθῆ οὐδεμία ἀπόφασις.

Σήμερον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος διοικεῖ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἀποτελουμένη ἐκ 12 Μητροπολιτῶν ἐκλεγομένων κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας, μὲ πρόεδρον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν.

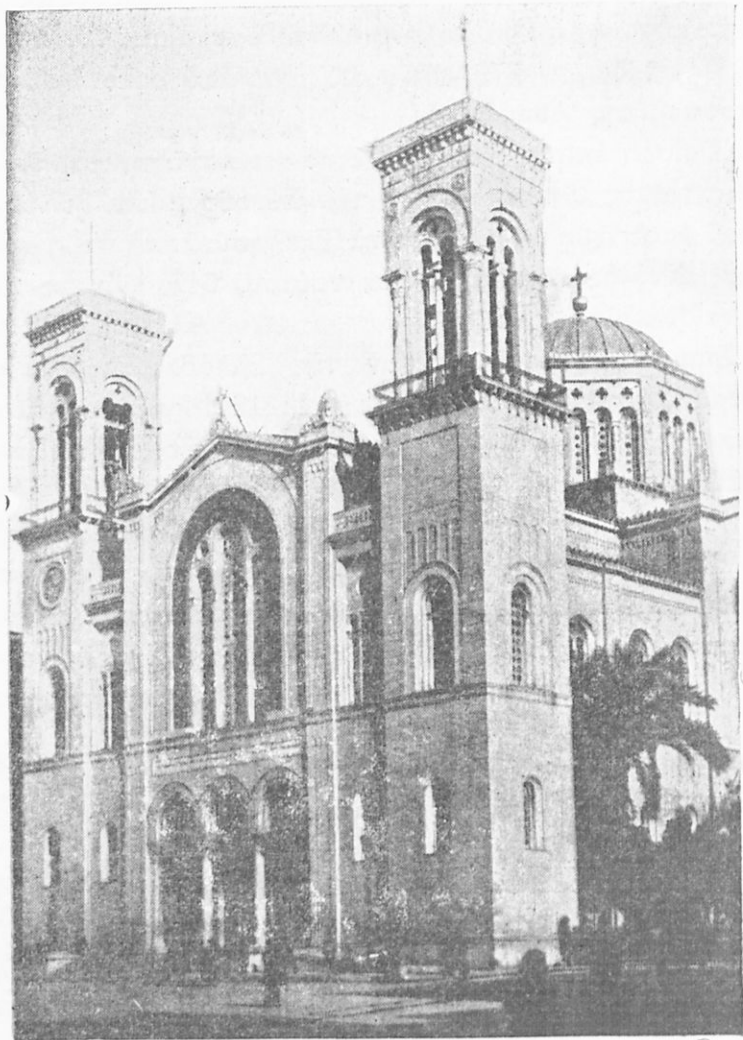
Κατὰ διετίαν δὲ συνέρχεται ὁλόκληρος ἡ Ἱεραρχία.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκλέγει τοὺς Ἐπισκόπους, ἔχει τὴν ἀνωτάτην ἐπίβλεψιν ἐπὶ τοῦ κλήρου καὶ τῶν μοναστηρίων, καὶ φροντίζει διὰ τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν συντήρησιν τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως.

Ὡς ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὁμοίως καὶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι ὠνομάσθησαν Ἀυτοκέφαλοι καὶ αὗται εἶναι: ἡ τῆς Σερβίας καὶ ἡ τῆς Ρουμανίας.

Ἡ Βουλγαρικὴ ὁμως Ἐκκλησία ἔχει κηρυχθῆ παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σχισματικὴ, διότι ἠθέλησε νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτῆς τὰς ἐπαρχίας τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν εὐρίσκετο ἀκόμη ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Ἦδη τὴν Βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν τὴν διοικεῖ εἰς Ἐξαρχος, ὁ ὁποῖος μένει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ Μητρόπολις τῶν Ἀθηνῶν

Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Χρυσόστομος.

41. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα.

Ἐκ τῶν πρώτων πέντε Πατριαρχείων εἶδομεν ὅτι ἐχωρίσθη τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ρώμης διὰ τοῦ σχίσματος καὶ ὅτι ὁ Πατριάρχης αὐτοῦ ὠνομάσθη Πάπας.

Κατόπιν εἶδομεν ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐσώθη καὶ μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν Μωαμεθανῶν καὶ ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν Οἰκουμενικόν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἄλλα τρία Πατριαρχεῖα, τὸ τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τὸ τῶν Ἱεροσολύμων, μόνον τὸ τελευταῖον ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχη τὴν παλαιάν του κατάστασιν. Περιλαμβάνει δηλαδὴ τὰς ἐκκλησίας τῆς Παλαιστίνης, ὃ δὲ Πατριάρχης αὐτοῦ ἔχει Σύνοδον ἐξ Ἐπισκόπων ἢ ἀρχιμανδριτῶν.

Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἦτο τὸ σπουδαιότερον ἐξ ὄλων, κατόπιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξέπεσεν, ἰδίως ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ Ἀραβες ἐκυρίευσαν τὴν Αἴγυπτον καὶ ἔμειναν ὡς κύριοι αὐτῆς ἐπὶ ὀκτακόσια ἔτη.

Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα οἱ Χριστιανοὶ τῆς περιοχῆς ταύτης ὑπέφεραν τοιοῦτους διωγμούς, ὥστε δὲν κατῴρθωσαν νὰ ἀπομείνουν ἐξ αὐτῶν σήμερον εἰμὴ περὶ τὰς πεντήκοντα χιλιάδας. Πλῆθος ἐκ τῶν Χριστιανῶν τούτων ἔγιναν Μωαμεθανοί. Ὁ Πατριάρχης ἐκεῖ ὀνομάζεται καὶ Πάπας.

Τὰ αὐτὰ ὑπέστη καὶ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀν-

τιοχείας εἰς τὸ ὁποῖον πολλοὶ Χριστιανοὶ ἔγιναν
Δυτικοὶ καὶ Διαμαρτυρόμενοι.

Τὰ τρία ταῦτα Πατριαρχεῖα δὲν παύουν, ἐννοεῖ-
ται, νὰ εἶναι ἐνωμένα καὶ νὰ συνεννοοῦνται μετὰ τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἱστορία τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας	3
1. Ἡ Πεντηκοστή	5
2. Ἡ πρώτη Ἐκκλησία καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανοί	9
3. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος. Ὁ Φίλιππος.....	12
4. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος	15
5. Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Συρίαν, Κύπρον καὶ Μ. Ἀσίαν	20
6. Ὁ Παῦλος εἰς Μακεδονίαν.....	22
7. Ὁ Παῦλος εἰς Ἀθήνας	26
8. Ὁ Παῦλος εἰς Κόρινθον	28
9. Ὁ θάνατος τοῦ Παύλου	30
10. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.....	33
11. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας.....	36
12. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς	37
13. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι.....	39
14. Διοικήσεις τῆς Ἐκκλησίας.....	41
15. Ἀποστολικαὶ Ἐκκλησίαι	42
16. Διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν.....	44
17. Οἱ διωγμοὶ τῶν αὐτοκρατόρων.....	46
18. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος	50
19. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος	51
20. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος	53
21. Ὁ Ἄρειος. Ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος	56
22. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος	59
23. Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης.....	62
24. Ὁ Μέγας Βασίλειος.....	64
25. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς	68
26. Ὁ Θεοδόσιος καταδιώκει τοὺς Ἐθνικοὺς.....	71
27. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.....	72
28. Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς Ἁγίας Σοφίας	76
29. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος....	79
30. Οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ ἄσκηταί. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος	82
31. Οἱ Εἰκονομάχοι καὶ ἡ ἀναστύλωσις τῶν εἰκόνων	86
32. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος. Τὸ Σχίσμα.....	89
33. Θρησκευτικὴ Μεταρρύθμισις εἰς τὴν Δύσιν	95
34. Ὁ Λούθηρος	96
35. Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου	100
36. Σβίγγλιος καὶ Καλβῖνος	101
37. Αἱ ἔκκλησιαι τῶν διαμαρτυρομένων	102
38. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας	102
39. Τὰ Μοναστήρια κατὰ τὴν δουλείαν	104
40. Ἡ Διοικήσις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τὸν ἑθνικὸν Κράτος	106
41. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα	110

Ματθεάς κα Θρησκευ

Τμήμα διδακτικών βιβλίων

20 Αυγούστου 1934

Αριθ. { Πρωτ. 51231, 51232
Διεκτ.

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΙΣ

Περί έγκρίσεως διδακτικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν Δημοτ. Σχολείων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ.

Πρὸς

τὸν κ. Βασίλειον Πετρούνιαν

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταῦταριθμοῦ ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ νόμου 5911 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1ην πράξιν αὐτῆς ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ» βιβλίον σας διὰ μίαν τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1934 ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ συμμορφωθῆτε ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀρμυδίας κριτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ νὰ τύχη τὸ βιβλίον σας πρὶν ἐκτυπῆσθαι τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Τμηματάρχης

N. Σμυρνῆς

ΤΙΜΗ ΑΔΕΤΟΥ ΔΡ. 14 90 (ΔΕΔΕΓΜΕΝΟΝ ΔΡ. 3 ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ)

Αριθ. διατιμήσεως καὶ ἀδείας, κυκλ. φ. 8. 30 2-10-34

Τὰ διδακτικά βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὸν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται τὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ δέκα πέντε τοῖς ἑκατὸν τῆς κανονισθείσης πρὸς ἀντιμέτωπίαν τῆς ἑσπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν. (Ἄρθρον 6 Διατάγματος «περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμήσεως διδακτικῶν βιβλίων καὶ χρηρηγίας ἀδείας κυκλοφορίας αὐτῶν» 24-1-35).